

ఆంధ్ర పత్రిక

సచిత్ర వారపత్రిక

వెల
4 అణాలు

ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

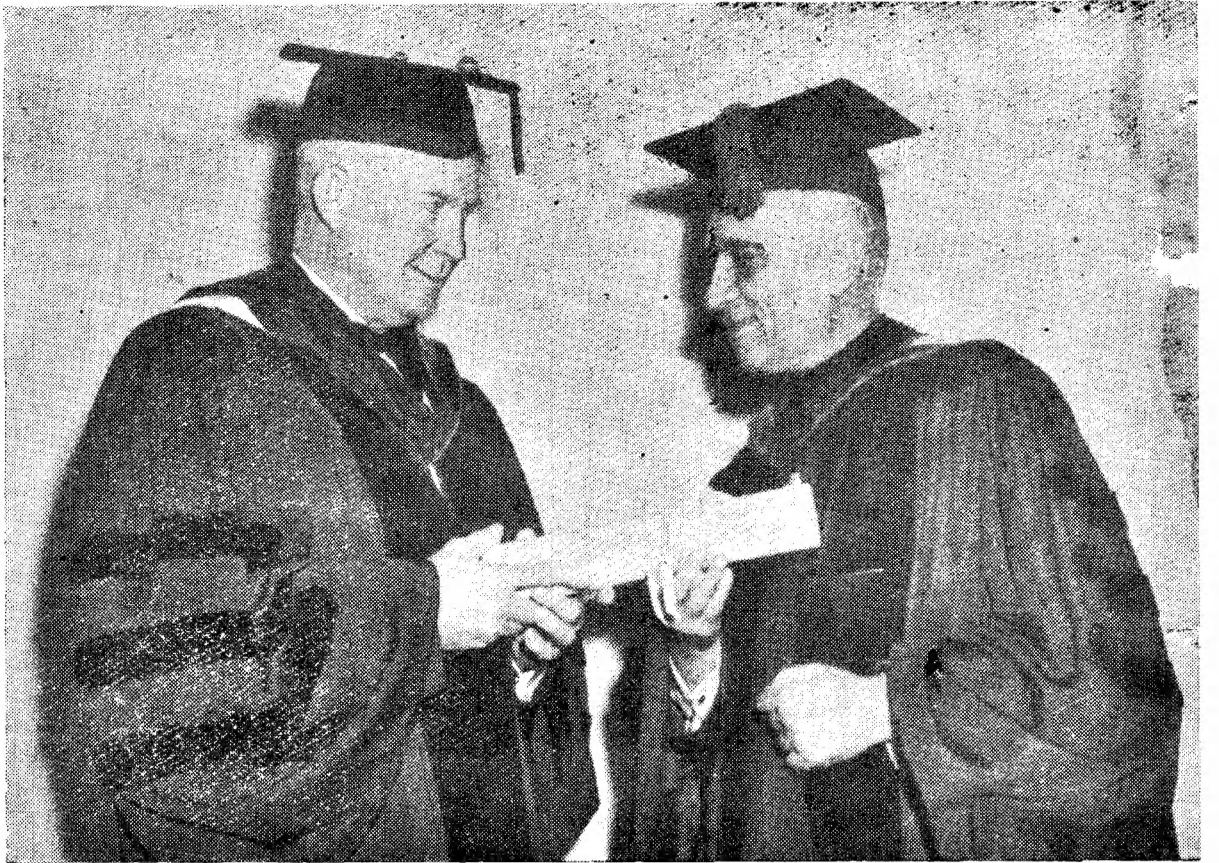
సంపుటము 42 సంఘిక 10
నవంబరు 2 1949

అమెరికాలో పండిట్ నెహ్రూ

విశ్వరాజ్యసమితి భారతప్రతినిధి సర్ బి. యన్. రావు ఇచ్చినవిందులో రమ్య విజేతాంగముంది విషిస్సితో నెహ్రూ

భారతప్రధాని పండిట్ నెహ్రూకు, కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయ 'న్యాయశోవిద' పట్టదానంచేసిన జనరల్ ఐసన్ హోవర్.

బోస్టన్ పురపాలకసంఘం తరపున మేయరు కుమారుడు జాన్ కర్లీ భారత ప్రధానమంత్రికి శారస్వాతంత్ర్య చిహ్నముగా 'తాళం చెదని' సమర్పించారు.

విశ్వరాజ్య సమితి కార్యాలయంలో సమితి అధ్యక్షుడు కార్ల్స్ రోమ్మెల్, పండిట్ నెహ్రూలు.

విశ్వరాజ్యసమితి కార్యాలయంలో: పండిట్ నెహ్రూ, సమితి అధ్యక్షుడు రోమ్మెల్, సమితి ప్రధాన కార్యదర్శి ట్రిగ్విల్.

వాలి డార్ఫ్ ఆస్టోరియా హోటల్ విందులో పండిట్ నెహ్రూతో అడ్మిరల్ నివిట్జ్.

సంవత్సరచందా రూ. 12-0-0

విడిప్రతిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒక లేయవి యానకించిన కరవర, యప్రియము రక ముంబుగ కగు దా

నొరులకు కవి నేయకునికి కరాయణము సరమధర్మ పథముల కెల్లెక్. (మహాభారతము)

సంపుటము 42

సంచిక 10

Founder : K. NAGESWARA RAO

విరోధి సంవత్సర కార్తిక శుద్ధ ద్వాదశిబుధవారము

జోలీలో తిరుపతి కొండకు పోవుచున్న వృద్ధునారి

ఆంధ్ర పత్రిక

1949-వ సం॥ నవంబరు నెల 2-వ తేది బుధవారము

ఆంధ్రమహాసభకార్యవర్గతీర్తానం

భాషారాష్ట్ర నిర్మాణముపై నాయకత్రయనివేదికను ఆమోదించుచు కాంగ్రెసు కార్యవర్గము ఈ మాసారంభమున చేసిన తీర్మానమును పరిశీలించి అంతిమనిర్ణయము చేయు నిమిత్తము ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సర్వసభ్యసమావేశము, తిరిగి ఏ కారణమువలన గాని వాయిదాపడకున్న, నవంబరు 11 వ తేదీన జరుగునున్నది. ఆంధ్రమహాసభ కార్యనిర్వాహకవర్గము ప్రకటించినట్లు ఈ సమావేశము అత్యంత ప్రధానమైనది. రాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము ఈ తరుణమున నిర్వహింపవలసిన బాధ్యత గురుతరమైనది. ప్రకాశంపంతులుగారి విమర్శకు సమాధాన మొసగుచు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు స్పష్టము చేసినట్లు నూత్న రాజ్యాంగముతోబాటు ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర మేర్పడుట లేక అట్టి రాష్ట్ర నిర్మాణము నిరవధికముగా వాయిదాపడుట యనునది నవంబరు 11-వ తేదీ సమావేశనిర్ణయముపై ఆధారపడియున్నది.

క్రిందటి సోమవారము గుంటూరులో సమావేశమైన ఆంధ్రమహాసభ కార్యవర్గము ఈ సమావేశమునకు చేసిన సిఫార్సులో క్రొత్తవిషయములు ఏమియు లేకపోయినను, సమస్య ప్రాధాన్యమునుబట్టి ఇట్టి తీర్మానములు గమనింపతగిన వగుచున్నవి. ఆంధ్రమహాసభస్థాయిసంఘము మూడు మాసములక్రితము ఒంగోలులో సమావేశమై నాయకత్రయనివేదికను యథాతథముగ అంగీకరించెను. చెన్నపట్టణముపై ఆంధ్రులు తమ హక్కులను వదులుకొనవలెనని ఆంధ్రమహాసభ కార్యవర్గము అతఃపూర్వము సిఫార్సు చేసియుండెను. ఈ నిర్ణయము పూర్వపు తీర్మానములకు భిన్నముగ నున్నది.

ధార్ కమిటీ విచారణవరకు నగరమును అధమము ఉత్తర, దక్షిణ భాగములుగ విభజింపవలెనని ఆంధ్రమహా

సభతీర్మానములు కోరుచుండెను. అది మహాసభ కనీసపు కోర్కెగ నుండెను. ధార్ కమిషన్ విచారణ నాటికి, పరిస్థితుల మార్పుతో, వైఖరి కూడ మార్పు చెందెను. “చెన్నపట్టణము ఆంధ్రులనగరముగనుక, ఆంధ్రరాష్ట్రమున చేరుట సబబు. అట్లు సాధ్యము గాకున్న ఉమ్మడిరాజధాని కావలెను. అందుకు ఆంధ్రేతరులు అంగీకరింపకున్న చెన్ననగరమును ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ చేయుట యవసరము” అని దాదాపు ఆంధ్రప్రజాసంస్థలన్నియు సూచించెను. కనుకనే నగరమువిషయములో ఆంధ్రులవాదము కొంత దుర్బలమయ్యెను.

నాయకత్రయనివేదిక ఈ సందిగ్ధస్థితిని ‘అసందిగ్ధము’ చేయప్రయత్నించి ఆంధ్రులకు కొంత అపచారము చేసినది. కాని నగరమువిషయములో కొంతవరకు ఆంధ్రుల మేల్కొల్పినది. అతఃపూర్వము చెన్నపట్టణమువిషయములో ఖచ్చితముగ లేని వైఖరి నిర్దుష్టమైనది. చెన్నపట్టణము చెయ్యిజారి పోవుచున్నదని యావదాంధ్రము గ్రహింపకల్గినది. ఇట్టి “ఆపత్సమయము”న కూడ ఆంధ్రులలోని బహువర్గములవారు ఏకాభిప్రాయమునకు రాజాలకుండిరి. ఆంధ్ర నాయకులు సత్యరాంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమునకు సమష్టిగ ప్రయత్నించుటకు బదులు తర్క-విత్క-ములలో నిమగ్నులైరి. ఆ కారణముగ, వర్తమానావసరముల నుండి ప్రజల దృష్టి ఇతర యంశములపై మరలినది. చెన్నపట్టణము సత్యరాంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణమునకు అవరోధమగుచున్న దను భావము ప్రబలుచున్నది.

చెన్నపట్టణముపై ఆంధ్రులు తమ హక్కులు వదులుకొనినగాని రాష్ట్ర నిర్మాణమువిషయమై నిర్ణయము చేయుట సాధ్యము గాదని నాయకత్రయము పరతు విధించుటను నిష్పాక్షికపరిశీలకు లెవ్వరు అంగీకరింపరు;

హర్షింపరు. ఆంధ్రులును తాము తమ హక్కులను వదులుకొనిన చెన్నపట్టణ మేమగునో తెలియక ఒక నిర్ణయమునకు రాజాలరు. ఆవిధముగ చెన్నపట్టణ భవిష్యత్తు అనిర్ణయముగ నుండుటవలననే ఆంధ్రులు నాయకత్రయనివేదికపై ఒకే అభిప్రాయమును ప్రకటించి ఆ అభిప్రాయమునకు నిలబడియుండజాలకుండిరి. ఈ విషయమునే లోగడ మేము స్పష్టముచేసియుంటిమి.

ఆంధ్రమహాసభ కార్యవర్గము “గుంటూరు తీర్తానము”నందు నాయకత్రయసంఘముతరపున ఆంధ్రులకు చెన్నపట్టణమువిషయమై ఒక హామీనిచ్చెను. “నాయకత్రయనివేదిక ఆంధ్రులు చెన్నపట్టణము రాష్ట్రభాగము కావలెనని పట్టుబట్టరాదని మాత్రమే సూచించినది” అని మహాసభకార్యవర్గము సూచించుటలో చెన్నపట్టణమును ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ చేయుటకు నాయకత్రయసంఘము విముఖముగ నుండక పోవచ్చునని ఆంధ్రుల నమ్మింపచేయుచున్నట్లు కన్పించుచున్నది.

బొంబాయివిషయములో అంత స్పష్టముగ తన వైఖరిని ప్రకటించిన నాయకత్రయసంఘము చెన్నపట్టణమునకును ఈ పరిష్కార పథకమే వర్తింపగలదని దిజ్ఞాత్రముగ వైస సూచించియుండనందున పరిస్థితు లీ పరిణామమును పొందినవి. ఆ విషయమును ఎవ్వరు కాదనుటలేదు. కాని చెన్ననగరమువిషయమున ఆంధ్రులలో ఏకాభిప్రాయము లేకపోవుట వలన విషమించిన పరిస్థితులను పరిష్కరింపవలసిన బాధ్యత రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘముపై బడినది. ఒక్కవిషయము మాత్రము స్పష్టము. నాయకత్రయనివేదికను ఆంధ్రుల ఆమోదింపకున్న నూత్న రాజ్యాంగము అమలుజరిగిన అనంతరము ఎప్పుడో గాని ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర మేర్పడదు. అందువలననే రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అన్నింటిని విచారించి ఆంధ్రుల యభివృద్ధికి దోహదము చేయగల నిర్ణయమునకు రావలసియున్నది.

ఆంధ్రమహాసభ కార్యవర్గతీర్మానము రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘము ఇట్టి నిర్ణయమునకు వచ్చుటకు తోడ్పడగలదని చెప్ప వీలు గాకున్నను, రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సభ్యులకు ప్రస్తుతస్థితిని వివరించుచున్నదనవచ్చును. ఆంధ్రులలో ఏకాభిప్రాయ మవసరమైన ఈ సమయమున అభిప్రాయభేదము లధికమగుటమాత్రము శోచనీయము.

పైర్లింగ్ బాకీ పరిష్కారం

అదివరలో వలె బ్రిటన్ ఇకమీదట తన పైర్లింగ్ బుణములకు పెద్ద మొత్తములలో, చెల్లువేయజాలదని బ్రిటిషుఖజానామంత్రి సర్ ప్రాఫ్ డ్. క్రిపున్ మొన్న కామన్సుసభలో చేసిన ప్రకటన, భారతీయులకు కొంత అశాభంగము కల్పించినను, సర్ ప్రాఫ్ డ్ క్రిపున్ ఇటీవల అనుసరించుచున్న విధానమును గమనించినవారికి ఎట్టి ఆశ్చర్యమును కల్పించదు. పౌనువిలువ మార్పుకు దేశమునందలి ప్రభుత్వ ప్రతికూలపక్షములు తీవ్ర అసమ్మతి తెలుపుటవలన, కార్మికసంఘములు ప్రభుత్వవిధానమును తీవ్రముగ విమర్శించుటవలన, బ్రిటిషుఖజానామంత్రి ఆ వర్గముల నేదోఒకవిధముగ తృప్తిపరచవలసియున్నది. పౌనుమారకమువిలువ తగ్గింపుపై లోగడ కామన్సుసభ చర్చించినపుడు కన్సర్వేటివ్ పక్షనాయకుడు చర్చిల్ బ్రిటన్ తన పైర్లింగ్ బాకీలో మిగత భాగమును ఎగవేయవలెనని సూచించెను. మరికొందరు పైర్లింగ్ బాకీదలను ప్రస్తుతమునకు ఆపివేయవలసియుండునని సూచించిరి.

ప్రస్తుతావస్థనుండి బయటపడుటకు బ్రిటన్ తన బాకీ మొత్తమును తగ్గించి వేయుటగాని, పూర్తిగ ఎగవేయుటగాని ప్రయత్నించిన కామన్వెల్తురాజ్యములందే గాక, ప్రపంచమందంతటను బ్రిటన్ పరపతి చెల్లబ్బి తిని పోగలదు. అందువలన బ్రిటన్ ఎగుమతి, దిగుమతి వ్యాపారములు పూర్తిగ నిలిచిపోగల పరిస్థితులు ఏర్పడగలవు. మరొకసంగ్రామము తధ్యమైన, అపుడు గత సంగ్రామమునందు అమెరికా చేసినట్లే, కామన్వెల్తురాజ్యములకూడ బ్రిటన్ తన కొనుగోళ్లకు బంగారము చెల్లించినగాని తమ సరుకుల విక్రయింప నిరాకరింపవచ్చును. కనుక తాత్కాలికప్రయోజనమును అపేక్షించి బ్రిటన్ ప్రపంచమున తనకు గల పరపతిని కొల్పోజాలదు.

ఇట్టి పరిస్థితులలో బ్రిటిషుఖజానామంత్రి బాకీచెల్లింపును వాయిదా వేయుటకంటే చేయకల్గినది మరొకటి లేదు. గతసంవత్సరమే, అతఃపూర్వముండిన ఇతర నాణెములలోకి మారకపుసాకర్యములను చాలవరకు తగ్గించియుండెను. ఈసంవత్సరము జులై మాసములో జరిగిన ఒడంబడిక ఫలితముగ బాకీచెల్లింపు మొత్తముల ప్రమాణము తగ్గింపబడుటతోబాటు బ్రిటన్ ఆర్థిక ప్రమాదస్థితిని అధిగమించుటకు వీలుగా, డాలరుప్రాంతములనుండి దిగుమతులను తగ్గించుకొనుటకు ఇతర కామన్వెల్తురాజ్యములు అంగీకరింపవలసివచ్చెను. కామన్వెల్తురాజ్యములు బ్రిటనుకు తోడ్పడవలెనను ఉద్దేశ్యముతో ఇంతటి త్యాగములు చేసియుండ బ్రిటిషు ప్రభుత్వము మాత్రము పౌనువిలువ తగ్గించు సందర్భమున, కామన్వెల్తురాజ్యములతో లాంఛనగ వైనను సంప్రతించియుండలేదు. బ్రిటనువిధాన మిట్లుండ, భారత

జాతిస్వాతంత్ర్య సంరక్షణకర్త:

సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్

భారతం స్వాతంత్ర్య సంగతుడు సర్దార్ పటేల్కు అక్టోబరు 31 తో 78 ఏళ్లు పండాయి. జాతి నిర్మాతలైన అశోకచక్రవర్తి, నిహార్, లెనిన్, మొదలైన వారి తో గొంతు పటేల్ను పోలుస్తారు. ఈ పోలిక సర్వజన సమ్మతం కాకపోవచ్చును. కాని పటేల్ కార్యకూరుడనీ, దృఢ సంకల్పుడనీ సర్వజనం గుర్తిస్తారు. మొదట గాంధీ మహాత్ముని శిష్యునిగా ఒకరుగా కాంగ్రెస్ సభలో రాజకీయ జీవితం ప్రారంభించి, బాగోటీ పీఠుడుగా బ్రిటిష్ పరిపాలనను పటేల్ ఈనాడు దేశంలో కల ప్రజల భయభక్తులను చూడగా మహానాయకుడై ప్రకాశిస్తున్నాడు. దేశంలో కాంగ్రెస్ను

దేశము పైర్లింగ్ బాకీ చెల్లింపు విషయములో నర్ ప్రాధుక్రిపు సూచించిన కొత్తవిధానమును అంగీకరించవలసిన యవసర మేమియు లేదు.

ఈ కొత్తవిధానము లోగడ జరిగిన ఒడంబడికలకు వర్తింపదని బ్రిటిషు ఖజానాశాఖోద్యోగి చేసిన ప్రకటన వలన పరిస్థితులు ఏమీ మార్పుచెందవు. భారతదేశము, ముఖ్యముగ, ఆహారధాన్యములకు, కీలకయంత్రములకు ఇతరదేశములపైననే యెక్కువగ ఆధారపడియుండెను. దాలరుకొరత వలన అమెరికానుండి పూర్తిగ దిగుమతులను తగ్గించుకొనవలసివచ్చెను. ఇక మీదట బ్రిటన్ కూడ తన ఇచ్చుకొనవలసిన మొత్తమునే రేపను చేయవారంభించిన భారతదేశము తన యవసరములను పూర్తిగ తగ్గించుకొనవలసియుండును. అంతేగాక, బ్రిటన్ కు, ఇతర పైర్లింగు దేశములకు ప్రస్తుతము ఎగుమతిచేయుచున్న వస్తువులను ఇతర దేశములకు ఎగుమతిచేయుటనుగురించి ఆలోచించుకొనవలసి యుండును.

నర్ ప్రాధుక్రిపు ప్రసంగము భారతదేశమున కొక హెచ్చరిక గ నున్నదని భావింపవలెను. భారతప్రభుత్వము స్వతంత్రఆర్థికవిధానమును అనుసరించుకొని కేవలము బ్రిటన్ దయాదాక్షిణ్యములపై ఆధారపడి, ఆర్థికభౌగోళికస్వభావమును అనుభవింపవలసియుండును. ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రి భారతదేశపు పైర్లింగ్ అవసరములను ప్రత్యేకముగ విచారించవలసియుండునని, ఆ యవసరములను తీర్చుట అత్యంత వశ్యకమని తెలిపియుండిరి. బ్రిటిష్ ఖజానామంత్రికూడ ఈ విషయమును గమనింపవలసియున్నది. గత జూలై ఒడంబడిక కాలపరిమితి తీరి, తిరిగి కొత్తఒడంబడిక కుదుర్చుకొనవలసిన సమయమున భారతప్రభుత్వము, ఇట్టి ప్రమాదములు జరుగకుండ నుండుటకు తగిన చర్యలు తీసుకొనవలసియుండును.

బలవత్తమైన సంస్థగా నిర్మించిన నాయకుడు పటేల్. మహాశక్తివంతమైన బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య దుర్గాన్ని భేదించినవాడు పటేల్. మహాత్మాగ ఘటితమైన దేశస్వాతంత్ర్యాన్ని సంరక్షించి, సునిరవర్ణగలిగినవాడు పటేల్. భారతదేశానికి సామన్యరాజకీయస్వరూపం ప్రసాదించినవాడు పటేల్.

మహాత్మాగారు సాధించగలిగిన ఈమహత్తరవ్యక్తిత్వ లక్షణాల విశేషాలకు లేమిటి? ప్రజాహృదయాన్ని ఆకర్షించగలిగిన విశిష్ట లక్షణాలేమన్నాయి? అనింద్యశీతలత్వం, సునిశితబుద్ధి, పరిగ్రహణపారిణత, విచక్షణా శక్తి, స్థిరసంకల్పం, నిశ్చలత అని చెప్పవచ్చును.

కరం పద్ అనే గుజరాత్ గ్రామంలో 1875 లో అక్టోబర్ 31 వ తేదీన జన్మించాడు వల్లభాయ్ పటేల్. నడియాద్ లో విద్యనభ్యసించి గోధ్రాలో కొంతకాలం న్యాయవాది వృత్తిలో ఉన్నాడు. లండన్ లో బార్ ఎగ్జామినేషన్ లో ప్రథమస్థాయిలో ఉత్తీర్ణుడైనాడు. వల్లభాయ్ అన్నదమ్ముల్లో నాలుగోవాడు. ఒక అన్న కేంద్రాసనసభకు ప్రప్రథమ భారతీయాధ్యక్షుడుగా ఎన్నికైన విశిష్టాయు.

గాంధీజీ అహమ్మదాబాదు ఐళి సత్యం అహింసలగురించి ప్రచారం చేస్తున్నప్పుడు క్లబ్బులో కూచుని పేకాడుతున్న వల్లభాయ్ పటేల్ నవ్వాడట. కాని అతడే సత్యాహింసలు ఆయుధాలుగా గాంధీజీ జరిపిన సమరంలో మహాయోధుడైనాడు. అప్పటినుంచి స్వాతంత్ర్య సమరంలో దుమికి, లక్ష్యబుద్ధితో, ఏకాగ్రతతో ఉద్యమనాయకుల్లో ఒకడై జీవితాన్ని ధారపోశాడు. జాతీయోద్యమంలో పటేల్ చేకొన్న ఏకాగ్రత విఫలం కాదనిచెప్పే అందులో అతిశయోక్తి లేదు. కాంగ్రెస్ పార్టీని స్వాతంత్ర్యంలో ఒకడైన పటేల్ పరిపాలనావ్యవహారాలలోనూ రాజనీతిజ్ఞులలోనూ కూడా చతురుడని నిరూపించుకున్నాడు.

భారతదేశ రాజకీయచరిత్రలో పటేల్ ఉన్నతస్థానం ఆక్రమించుకున్నాడు. స్వాతంత్ర్యం లభించిన మొదటి రెండు సంవత్సరాలలోనూ, దేశంలో కొంతని కాపాడగలిగాడు. పోలీసు శాఖలో పెద్దసంస్కరణలు తెచ్చాడు. పరిపాలనాయంత్రాంగానికి నూతన స్వరూపం కల్పించాడు. సంస్థానాన్ని రాజకీయంగా సమైక్యపరిచి నిరంకుశపాలనావిధానాన్ని తొలగించి అంతటా ప్రజాస్వామ్యం నెలకొల్పాడు.

భారతదేశ పరిపాలనా వ్యవహారాల్లో అపూర్వవైఖ్య, చాకచక్యం ప్రదర్శించాడు. ఎంతటి సమస్యలలోనైనా త్విణంలో, ఒక నిశ్చయానికి రావడంలోనూ, సాహసంలోనూ పటేల్ పేరొక్కటే చెప్పవలసింది. ఉద్యోగుల్లోనూ, సహచరుల్లోనూ భయభక్తులు, ఆదరం గడించాడు.

స్వతంత్రభారతదేశానికి మొట్టమొదటి గవర్నర్ జనరల్ గా లార్డ్ మాంట్ బాటే కో నియామకానికి పటేల్ కారకుడని కొందరు చెప్తారు. అయిదు-నిమిషాలు టెలిఫోన్ లో విషయాన్నిగురించి మాట్లాడి ఇట్టే తేల్చిపేశాడట. ఉన్నతోద్యోగుల భవవ్యక్తుగురించి రాష్ట్ర ప్రధానుల సమావేశంలో (1946 సెప్టెంబరు 3-వ తేదీన) ఎంత త్వరలో ఒక నిర్ణయం చేయించగలిగాడో అందరికీ తెలిసినవిషయమే. హైదరాబాద్ కాంగ్రెస్ కక్షలసందర్భంలో పటేల్ నాడబడినవల్లనే చీలిపోయిన కక్ష తిరిగి తల్లిసంధ్యలో చేరింది.

కొన్నికొన్ని సమయాల్లో శీఘ్రనిర్ణయం తప్పనిసరి అవుతుంది. అప్పుడు చేసే నిర్ణయాలు ఒకడుగు అటు పడినా లేక ఇటు పడినా సర్వ

నాశనం తథ్యం. అప్పుడే నాయకుల బుద్ధిబల పరీక్షకు వస్తుంది. హైదరాబాద్ విషయంలో పటేల్ నిర్ణయంవల్ల విజయం లభించింది. 1948 సెప్టెంబరు 12-వ తేదీన అర్ధరాత్రివేళ, పటేల్ ఉత్తరు విచ్చాడు. భారతవైస్రాయ్ హైదరాబాద్ ప్రజలసంరక్షణార్థం సంస్థానంలో ప్రవేశించాయి. ఐటనే ఆనేకమంది దక్షిణాది అంతా మతకలహాలతో కలలోలితమై పోతుందన్నారు. వట్టజాల్లో నెత్తురు ప్రవహిస్తుందన్నారు. జిన్నా మృత్యువుతో పరిస్థితి మరింత ప్రమాదకరంగా పరిణమించింది. కొన్ని చివరికివేసి సంభవించలేదు.

“పోలీసుచర్య” కార్యకలాపమంతా అతి జాగ్రత్తగా నిర్ణయమయింది. 78 గంటల్లో, అత్యల్పప్రాణనష్టంతో హైదరాబాద్ లాంగి వచ్చింది.

పార్లమెంటువ్యవహారాల్లో పటేల్ నిమగ్నంగా నిర్మోహమాటంగా మాట్లాడతారు.

తరుచు పటేల్ ఉపన్యాసం, సమాధానాలు, కటువుగా ఉంటాయి కూడా. చర్చలో అధికార శీటలో మాట్లాడతాడు. పటేల్ మాట్లాడుతుంటే స్కూల్లో ఉన్న టుంటుంది. కుటుంబంలో తండ్రివలె ఆదరణ ఇస్తాడు. కించి తోగ్గపం చూపుతాడు.

తీవ్రచర్చలో ప్రతివాదం చెప్పే సమయంలో పటేల్ ను చూడాలి. ఇటీవల శాసనసభలో అనేకమంది సభ్యులు ఉన్నతోద్యోగుల్ని తీవ్రంగా విమర్శించారు. వారికి దేశభక్తి లేదనీ, ప్రభుత్వంపట్ల భక్తివిశ్వాసాలు లేవనీ నిందించారు. ప్రభుత్వోద్యోగులపట్ల వాదించా వారియెత్తుబంగారం ఇచ్చినా అటు పంటి ఉద్యోగుల దొరకరిన పటేల్ సమాధానం చెప్పాడు. 1946-47 లో పరిస్థితులు అతి క్లిష్టంగా ఉన్న సమయంలో ఆ ఉద్యోగులకు తానిచ్చిన వాగ్దానాన్ని శాసనసభ మున్ముచి లేని పక్షంలో ఆ ఉద్యోగులతోపాటు తాను కూడా పదవి త్యజించగలడే గాని తాను వాగ్దానం భంగం చెయ్యలేదని ఘంటాపథంగా చెప్పాడు. ఒక సిక్కుసభ్యుడు కాంగ్రెస్ పూర్వ వాగ్దానాన్ని నిలబెట్టుకోకుండా సిక్కుజాతి కన్యాయంచేసింది దీని శాసనసభలో ఆరోపించినప్పుడు “మీ దోషాలకు ఫరులు నిందించవద్దు. ముందు మీ ఇల్లు చక్కబెట్టుకొని మాట్లాడండి” అని పటేల్ సమాధాన మిచ్చాడు.

ప్రశ్నోత్తరాల సమయంలో పటేల్ సమాధానాలు టైప్ తంగా, సందర్భానుసరిత కలిగి ఉంటాయి. తరుచు కరుకుగా ఉంటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రశ్నించేవారికి గర్వభంగ మౌతుంది.

మతకల్లాలసమయంలో సిక్కులను పెద్ద కృపాచాలు ధరించనిస్తున్నందుకు ప్రభుత్వాన్ని

ఒక ముస్లింసభ్యుడు విమర్శించాడు. మిగతా మతాలవారినికూడా పెద్దకత్తులు ధరించి తిరగ నివ్వాలని ఆ సభ్యుడన్నాడు. “మీరుకూడా సిక్కుమతం పుచ్చుకుంటే మీరుకూడా ఎంత పెద్దకత్తులైనా ధరించవచ్చు” అని సమాధాన మిచ్చాడు పటేల్.

సామాన్యంగా పటేల్ ను అందరూ అపారం చేసుకుంటారు. దీనికి హేతువు కళోరప్రకృతి. కాని ఇది బహిర్గతవిషయం మాత్రమే. నిజానికి పటేల్ ఆర్ధ్రహృదయుడు. వైకి పులివలె ఉన్నా, లోన నవనీలంపటి పసిహృదయమే ఉంది. అనారోగ్యంవల్ల ప్రజలకు మారంగా ఉండవలసి వస్తోంది. సంతోషం, కోపం, ద్వేషం మొదలయిన వానివల్ల పటేల్ ముఖవళి కలలో మార్పు లేని కలగవు. చూపు నిశ్చలంగా నూటిగా ఉంటుంది. న్యాయవాదవృత్తిలో ఉన్నప్పుడు ఒక కేసు వాదిస్తున్న సమయంలో పటేల్ కు ఒక తండ్రివచ్చింది. ఒకసారి తండ్రి చూసి, మడిచి జేబులో పెట్టుకుని ఏమీ లేనట్లుగానే వాదం కొనసాగించి పూర్తిచేశాడు. ఆ తండ్రిలో వచ్చినవార్త పటేల్ భార్య మృతి. రాజకీయజీవితంలో కూడా ఈ దృఢమనస్కతే పటేల్ కు ఒక విశిష్టత నిచ్చింది.

పటేల్ కు పసిబిడ్డలన్నా తోటలన్నా చాల ప్రీతి. తోటల పెంపకంలో చెయ్యితిరిగినవాడని చెప్పారు. బాగోలిలోని పటేల్ ఎస్టేట్ ఉద్యాన వనం అత్యంత మనోహరంగా ఉంటుందట. ముఖ్యంగా మామిడిపండ్లంటే పటేల్ కు చాలా ఇష్టం.

గాంధీజీ అస్తమయంతో దేశంలో అంధకారం వ్యాపించింది. కాని పటేల్ నెహ్రూ లిద్దరూ దేశాన్ని కాంతితంతం చేస్తున్నారు. పటేల్ నెహ్రూలు ప్రకృతిక విపర్యయాలైనప్పటికీ ఇద్దరూ కలిసి దేశానికి గాంధీమహాత్ముడు లేనికొరతను ఏదోరీతిని తీర్చగలుగుతున్నారు. మహాత్ముని మనోనిగ్రహం, కార్యకూరత్వం పటేల్ వ్యక్తిత్వంలో కోభిస్తే, నెహ్రూ స్వక్రియలో ప్రజాకర్షణ ఉంది.

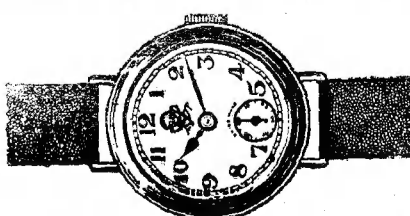
భారతదేశానికి కది సంధియుగం. ఈ పరిణామ దశలో, ఆర్థికసమస్యల పరిష్కారం తక్షణావసరంగా ఉన్న ఈ క్లిష్టసమయంలో పటేల్ మార్గదర్శకత్వం ఎంత అగత్యమో అందరికీ తెలిసినదే.

పటేల్ స్వయంగా చెప్పినట్లు దేశంలో అధికారవ్యాపారం, అవినీతి, కుట్రంతాలు ప్రబలిఉన్నాయి. సత్యంపేరు చెప్పేవారేకాని సత్యవర్తన గలవారు అరుదైనవారు. ప్రజల్లో హింసాప్రవృత్తి చెలరేగుతోంది. అల్పస్వాధీన కోసం ఉత్తమలక్ష్యాలు జాతీయవసరాలు మరుగుపడ్డాయి. ఈ నూతనజాతిని దౌర్జన్యశక్తులనుంచి, విచ్ఛిన్నశక్తులనుంచి కాపాడాలంటే జాతిలో ఐక్యత, సామరస్యం, పెంపొందాలి.

సర్వప్రజానీకానికి ఆహారం, వస్త్రం, ఆశ్రయం లభింపచెయ్యాలంటే జాతీయ పునర్నిర్మాణకార్యక్రమాలు అమలుజరగాలి. దేశాన్ని దుర్భాగశక్తులబారినుండి కాపాడానికి సర్దార్ పటేల్ ఇంకా అనేకసంవత్సరాలు ఆరోగ్యంతో పరిపాలని యావద్భారతజాతీ ప్రార్థిస్తోంది.

స్విస్ పనితనము యొక్క అందమైన నమోనా

దివ్యమైన
తరుణము

ఒకసారి
తెప్పించిచూడండి

మన ప్రియమైన బాపూజీ స్మారకార్థము డయల్ మీద మహాత్మాగాంధీ ఫోటో కలిగిన రిక్తువాచీలు యిప్పుడే స్విజర్లండునుండి దిగుమతిచేసియున్నాము. ప్రతి వాచీకి ప్లాస్టిక్ బాండికలరు. ఒకరికి రెండువాచీలకంటె యెక్కువ పంపబడవు. ఖరీదు రు. 15/8/- సుపీరియర్ రు. 18/8/- టెస్టు రోల్స్ గోల్డ్ రు. 20/8/- రేడియం డయలుతో రు. 22/8/- సుపీరియర్ రు. 25/- టెస్టు రోల్స్ గోల్డ్ రు. 32/8/0.

MODEL WATCH Co,
Post Bag No. 6705, Calcutta 7.

నవల

శ్రీ నేరి నరసింహశాస్త్రి

1

“త్యంకృతింగజటాకిరీట ముదయస్మేరారవిందాపనమ్
ముక్తాకుండలతాడితాంసశిఖరం హస్తైర్మనోహరిణమ్
విద్యామండపవర్తనం గణపతిష్టాపాలదీక్షాగురుమ్
శ్రీవిశ్వేశ్వరశంభు విక్షిప్తతాం తే చతుర్వి చతుర్వి.”

ఆ మహాసభకు ప్రధానమంత్రి పురోహిత దంపనాథ సామంతులు వచ్చిరి. అందు గణపతిదేవులు వెనుకకు వ్రాలియుండు నటమర్చిన మనోహరమున నైర్దుల నియోగమున నుపవిష్టుడై యుండెను. అతని దక్షిణపార్శ్వమున నున్న తానమున రుద్రమదేవి వీరపురుష దేవము ధరించి కూరుచుండెను. వా రరువురనదును రత్నఖచితానమున నాలుగేండ్లబాలు డగు ప్రతాపరుద్రదేవు నాసీను గావించిరి. గణపతి వామపార్శ్వమున వీరభద్రరాజును ఆతనిప్రక్కను హరిహరమురారిదేవులను ఆపై మహాదేవరాజును జాయపనాయకుడును మిగిలిన సభ్యులును యభ్యంతరసానముల నలంకరించి యుండిరి. ఎవరితోడను గలయక రాజగురువు లగు శ్రీవిశ్వేశ్వరశంభుదేవీకులు ప్రత్యేకము సమున్నతాసనమున వెలుగుచుండెను.

వందిమాగధుల వైవారము లైనవి. ఇతర రాజమర్యాదలును పూర్తి యైనవి. అంతట మహాప్రధాని శ్రీమత్ గోవిందనాయకుడు లేచి రాజగురువులకును మహారాజుకును సభకును చేతు లొగ్గి యిట్లు సభాప్రారంభ మొనర్చెను.

“శ్రీమత్ మహారాజ రాజపరమేశ్వరులు శ్రీగణపతిదేవులు అస్పృశ్యులై యున్నారు. ఈ యేట నవరాత్రుదీక్షకు వారికి ప్రతినిధులుగా కూర్చుండుటకు యుక్తమగువారిని నియమించి యట్టివారికి విజయవశికి యౌవరాజ్యాభిషేకము గావించి రాజ్యభారము వారిపై నుంచి విక్రాంతి వైకౌని నిరంతరము భగవచ్చింతతో కాలముగడప నిశ్చయించినారు యౌవరాజ్యపట్టమున కధికారనిర్ణయము ప్రకృతుల సముత్తమున జేయు ననూచానాచారము నలంబించి యీ మహాసభ చేసి యున్నారు. పరిషదనుజ్ఞ పొంద మహారాజరాజపరమేశ్వరులు ఇచ్చయించుచున్నారు.”

మారభాగములనుండి వచ్చిన సభ్యుల కీ ప్రకటన కొంత యాశ్చర్యము కలిగించినది. వారందరకు హరిహరదేవుడే యువరాజు జగు నను నిశ్చయభావ మున్నది. మరి ముందగానే హరిహరదేవుని నామ మొందుకు ప్రకటింపబడలేదు ?

రాజబంధువులలో పలువురకు హరిహరదేవుడు యువరాజు జగుట సమ్మతము కాదు. అతడు గణపతికి రక్తస్పర్శకల బంధువు కాదు. అట్టి రాజబంధువుల కీ ప్రకటన యెంతయు రుచించెను.

ఒక్క తుణకాలము సభ నిశ్శబ్దముగా నుండెను. అంతట చాళుక్యవీరభద్రదేవేశ్వరుడు లేచి చక్రవర్తికి మొక్కి యిట్లు విన్నవించెను :

“సార్యభాములతో మాకు గల సన్నిహితబంధత్వముచే మేము ముందు మనవి చేయుట సభవారికి సమ్మతమని తలంతుము. మా పుత్రులగు హరిహరదేవరాజులు మహారాజులకు ధర్మకాస్త్రురీత్యా దౌహిత్రులే యగుదురు. పుత్రభావమున దౌహిత్రుడు పుత్రునంతటివాడు. మా పుత్రులు చిన్న నాటినుండియు చక్రవర్తులను నేవించి వారికి ప్రేమపాత్రులై యభిలషిద్దులు వారి సన్నిధానముననే అభ్యసించినారు. సర్వవిధముల హరిహరదేవరాజులే యౌవరాజ్యపట్టమును మహారాజుగ్రహముచే పొందుటకు పాత్రు లని యీ మహాసభాసమత్తమున దేవరవారికి విన్నవించుకొనుచున్నాను. ఈ సభలో నందుకు భిన్నమగు చింత యుండ దని తలంతుము.”

వీరభద్రదేవేశ్వరుని మాటలు సభయంతయు జలదరించి నిశ్శబ్దముగా నుండెను. అతడు నిర్వచించినది ధర్మము కాదని ప్రత్యాఖ్యానము చేయ నెవ్వరికి సాధ్యము కాకపోయెను. ప్రతాపరుద్రదేవులు జన్మించువరకు భవిష్యత్పూర్వపు హరిహరదేవరాజే యగు ననిమంత్రి సామంతముండలము భావించుచుండినదియు వాస్తవమే. కాని ముమ్మడియ్యకుమారుడు జన్మించినదాది గణపతిదేవుల యూహలో కలిగిన మార్పు మహామాత్యులకు తెలియను. విలే చక్రవర్తుల యభిప్రీత మీ మహాసభలో సమర్పించుటెట్లు ? అందును వారి కట్టి యవకాశము లేకుండ ముందుగానే వీరభద్రదేవేశ్వరుడు ధర్మప్రస్తావముకూడ చేయుటచే వారి ప్రయత్నము మరింత క్లిష్టతరమయ్యెను. ప్రతాపరుద్రదేవుని వారసత్వము ధర్మబద్ధ మని నిరూపించుటెట్లు ? దౌహిత్యదౌహిత్రునికి ఎక్కడ వైనను దాయభాగ ముండునా ? అట్టివానిని ధర్మవిదలు ఆత్మబంధువులలోనైన నుపహరించిరా ? మహామాత్యు లొకరి మొగము లొకరు చూచుకొనిరి.

మహాప్రధాని గోవిందనాయకుని చూ పందుకొని మరియొక మహాప్రధాని యగు బయ్యననాయకుడు కార్యభరణు డగు దామనానాథ్యునివంక జూచెను. దామనానాథ్యుడు మహాదేవరాజువంక సార్థకముగా ప్రోత్సహించుచు చూచెను.

మహాదేవరాజు కేవలఖడ్గవాదికాని కార్యవాదమునందు నిపుణుడు కాదు. అతని మాట కూటిగా, కొంచెము పెటుకుగా నుండును. ఆ మోక్షుడనములో నూడ గొంత యాకర్షణ మున్నది. అతని మనస్సులోని అమాయకత్వము వింతయైన నిర్వయత యాతనికి ఆలవరచెను. మహాదేవరాజు లేచెను. లేచి వెంటనే ముందు విశ్వేశ్వరశంభువులకు వందన మాచరించి పిమ్మట గణపతిదేవులకు మహాసభకును

మొక్కెను. అంతట నంతకుమునుపే ఎక్కువభాగము కట్టించుకొనియున్న ఉపన్యాస విట్లు చేసెను.

“శ్రీమత్ మహారాజాధిరాజ రాజపరమేశ్వర శ్రీగణపతిదేవచక్రవర్తులకు అపరప్రాణ మగు వారి ఆత్మజాత శ్రీమతిరుద్రమదేవులతో మాకు గల సన్నిహితబంధత్వముపురస్కరించుకొని మేము ఈ మహాసభాసమత్తమున చేయవలసిన విన్నప మున్నది. పూజ్యులగు మా శ్వశురులు శ్రీవీరభద్రదేవేశ్వరులు పల్కిన వాక్యముల మాన నీయుములే. శ్రీహరిహరదేవరాజులును మా కెంతయు నిష్ఠులే. మా కుమారులు శ్రీప్రతాపరుద్రదేవుల నటు ఒకమారు తిలకింపుడు ! వారు రుద్రమదేవులకు దౌహిత్రులనుట యేమి ? జన్మప్రభృతి రుద్రమదేవులు దత్తపుత్రునిగా గ్రహించి స్వకీయ పుత్రునివలె నే పెంచుచున్నారు. దేవరవారును పుత్రనిర్వీణముగా కటాక్షించుచున్నారు. తదీత్యా ప్రతాపరుద్రదేవులే రాజాధిరాజపరమేశ్వరులకు రక్తస్పర్శకల దౌహిత్రులును ముఖ్యవారసులును ఐయున్నారు. చక్రవర్తిసభలక్షణలక్షిత లని కౌశితిపుకులును సామన్తకులును శాకునికులును జన్మకాలముననే ప్రభువుల సముత్తమున నేకగ్రీవముగా నిర్ణయించినారు. దేవర కిప్పుడు అన్యవహితముగా దక్షిణపార్శ్వమున శుభాసనాంకితుల జేయుట ప్రతాపరుద్రదేవులే యువరాజు పదవి భాజను లని నిరూపిత మైనదని మనవి చేయుచున్నాము.”

ఇంత సంగతముగా నాతడు మాట్లాడుట పలువుర కాశ్చర్య మయ్యెను. ఇవి మహాదేవరాజు మాటలేనా ? ఆ మాటలు విన్న సభ్యుల ముఖములలో నశాంతి యించుక వ్యక్త మయ్యెను. ఆగనఁబడిలో హరిహరదేవుని దూరమన నుంచి ప్రతాపరుద్రదేవుని చక్రవర్తి దక్షిణన్నీధానమున నుంచుటలో మారార్థము ధ్వనించెను.

చాళుక్యవీరభద్రదేవేశ్వరు డిటు ప్రతిపదన మొనర్చెను. అతని ముఖమునను కంఠమునను ఎట్టి కలతగాని తొందరగాని స్ఫురింపలేదు. పరమశాంతముగా నుండెను.

“స్త్రీలు తమ భర్తకు పుత్రు లుండగా స్వయముగా దత్తపుత్రగ్రహణ మొనర్చుట మే మెక్కడను ధర్మజ్ఞులవలన వినియుంటేదు. ఈనాడు మా జామాతలు మహాదేవరాజులుంగారు విశేషధర్మము ప్రవచించుచున్నారు. మా దౌహిత్రులు ప్రతాపరుద్రదేవులు గణపతిదేవుల దౌహిత్రులగుట ఎట్లు ? ఇది చక్రవర్తులును ధర్మవిను లగు నీ సభాసదులును అంగీకరింతురా ?”

చక్రవర్తి మాటాడలేదు. మహాప్రధాని శ్రీమత్ గోవిందనాయకుడు సభ వారిని అభిప్రాయము తెలుప నర్థించెను.

కొలకేతరాజు వీరభద్రదేవేశ్వరుని మాటలు సమర్పించెను. ఇతడు గణపతిదేవుని మేనగోడ లగు బయ్యలదేవి భర్త. ధర్మకోటవాడు. జాధమతాభినాని. అట్లే తేనెర్లరుద్రదేవీయు, కౌమరదేవీయు వీరభద్రదేవేశ్వరుని వాదము బలపరచిరి. ఆ గడ్డి పీరు లిరువురును గణపతిదేవుడు దేవగిరిచెరసాలనుండి వచ్చిననాటికి హనుమకొండ రాజ్యమును రక్షించి ప్రభువు కప్పగించి కాకతిరాజ్యభారభారేయు డని యన్నర్థ నామము కహించిన ప్రఖ్యాత రుద్రసేనానివంశమువారలు. వారల కా సభలో గౌరవము కలదు.

మహాప్రధాని యగు బయ్యననాయకుడును, మేనయనాయకుడును, తిక్క చమూపతియు, ప్రోలరావును, సివిరి అన్నయమంత్రియు, పర్వతనాయకుడును, అది దమ్మయ్య, కల నాయకు డను మరికొందరును మహాదేవరాజుపక్షము వహించిరి.

అంతట వీరభట్టులదేవులకు లను జై నాచార్యు లిట్లు వాక్రచ్చిరి.

“ఈ యిరుపక్షములను పలువురు మాట్లాడినారు. కాని శ్రీ వీరభద్రదేవేశ్వరులు నిర్వచించిన ధర్మము నిండు ఖండించినవా లొక్కరును లేరు. శ్రీహరిహరదేవరాజులు చక్రవర్తు లగు శ్రీగణపతిదేవులకు ధర్మకాస్త్రురీత్యా దౌహిత్రులు, అందుచే ముఖ్యమగు వారసు లగుదురు. శ్రీ రుద్రమదేవులు అంతకంటె సన్నిహితులే యైనను నిర్భీలగు స్త్రీలకు రాజ్యపరిపాలనాధికారము లేనందున ఆమె శ్వేతపుత్రు లగు శ్రీ హరిహరదేవరాజులే యౌవరాజ్యపదవికి యోగ్యు లనుటకు మా కెట్టి సందియ మును లేదు. శ్రీ ప్రతాపరుద్రదేవులతో శ్రీ గణపతిదేవులకు గల రక్తస్పర్శరీత్యా పుత్రనిర్వీణముగా ప్రేమించి పెంచుట సహజమే. కాని వారికి రాజ్యాధికారము సంక్రమింపజేయుట కేవలము ఆత్మచ్ఛ చే చేయవలసినదికాని ధర్మనిర్దేశమున జేయు నది కానేరదు. ప్రేమపాశములను ప్రభువులు ధర్మపాశముచే బంధించి యమించుట రాజనీతి.”

ఇంత విస్తృతముగా నా జై నాచార్యులు వివరింపగా మహాదేవరాజుముఖము కోపముతో స్పృహవడెను. దేవా మంతయు కంపించెను. ఏదో మాటాడవోయెనుగాని నోట మాట రాలేదు.

మహాప్రధాని శ్రీమత్ గోవిందనాయకుడు జై నాచార్యుల వాక్యములలోని సూక్ష్మము గ్రహించెను. కాని అతని వాక్యతీవ్రత సహింపలేకపోయెను. బయ్యననాయకుడు, మేనయనాయకుడు, తిక్కచమూపతి, ప్రోలరావు, పర్వతనాయకుడు, అదిదమ్మ, కల నాయకుడు ఇత్యాదు లుద్రిక్తులై అప్రయత్నముగా ఒరలో నున్న తమ ఖడ్గముల పిడులపై చేతు లుంచి లేవవోవుచుగూడ తాము రాజసభాముఖమున

(22-వ పేజీ చూడుడు)

గాంధీవాదము సామ్యవాదము

మూలం :

శ్రీ కిశోర్ లాల్ మహ్తావల్

అనువాదం :

శ్రీ పులగంపల్లె గోవిందరెడ్డి

గుంతోమంది మిత్రులు యీ విషయాన్ని గురించి చర్చించుచున్నారని నన్నెంతో బలవంత పట్టారు. కానీ, యీ చర్చను సాగించ నాకంత ఆసక్తికరము లేదు. వైగా ఏ విధంగానైనా సరే యీ చర్చను అది మిత్రుల ప్రయత్నమే. యీలాగా రాజకీయాలంటే తలనొప్పి పట్టేది. యీ వివాదాల వ్యావహారికపరిణామమేమిటో రాద వివాదాల మత్తులో జుట్టే వుండదు. చర్చనీ మాంశముకూడా అలాంటిదే. ప్రశ్న యమురకూ చచ్చించినా అందరి అభిప్రాయాలు ఏకీభవించవు.

రెండవవిషయమేమిటంటే యీ చర్చల మూలస్వరూపమే అనిశ్చితంగా నిలిచిపోయింది. అందువల్ల యీ చర్చలు అసంబద్ధంగా, అకారణజనితంగా వుంటాయి. ఉదాహరణకు మనం గాంధీజీతత్వాన్ని గురించి విచారితే గాంధీజీ యీ విషయంలో స్వయంగా యీ విధంగా అన్నాడు.

“గాంధీవాదమనే పేరుగల పక్షు వేదీ లేనే లేదు. నా తరువాత నా సాంప్రదాయాన్ని కదాన్ని నిలబెట్టాలనే ఉద్దేశ్యము నాకు లేదు. నేనేదో క్రొత్తతత్వాన్ని ఆవిష్కరించానని కూడా నేననడం లేదు. సనాతనసత్యాన్ను సరించే నా నిత్యజీవితకార్యకలాపాలాచరించ ప్రయత్నించాను. నేనేదో అభిప్రాయాలు, నేనేదో నిర్ణయించిన నిర్ణయాలు సంపూర్ణత పొందినాయని కాదు. నేనే వాటిని రేపటికి మార్చుకోవచ్చు. నేను ప్రపంచాని కేదీ క్రొత్త విషయము నేర్పదలచేదు. సత్యము, అహింస యీ రెండూ అనాదికాలముంచి నడుస్తూవచ్చినవి. నేనే చేయగలిగిందంత యీ రెంటినీ నాజీవితంలో ప్రయోగించదలచాను. యీ ప్రయోగంలో నేనేన్నో పొరపాటు పడివుంటాను. వాటివల్ల కొంతపాపకూడా నేర్చుకొన్నాను. అంటే జీవితము, దాని ప్రశ్నలద్వారా సత్యము అహింసలయొక్క ఆచరణగత ప్రయోగాన్నువలంబించే అవకాశము దొరికింది. నేనే స్వభావసిద్ధంగా సత్యవాదినేకానీ అహింసావాదినే కాను. సత్యాన్వేషణలోనే అహింసాతత్వం బోధపడింది. వైగా నే చెప్పినదేమిటో అందులోనే నా సంపూర్ణతత్వం ఇమిడివుంది. ఇంత కంటే మించి నా వాదమనేదీ పేరుగా లేదు. దాన్ని బలవంతంగా, ‘గాంధీవాద, మనీ పేరుపెట్టి పిలవద్దండి, ఏ వాదానికి యిందులో చోటు లేదు. వైవిధ్యంగా ఏ గొప్పవ్యక్తియైనా తన మనోవృత్తుల్ని బయటపెడితే అదే వాదమే నిలవబడుతుంది. ఆ గొప్పవ్యక్తిపేరును ఆధారంగా ఉంచుకొని దాని నీడక్రిందనే నడుస్తూ, ఏదైనా సేవ చేయాలని సంకల్పించుకొన్న వ్యక్తులు (ప్రచారకులు) మరొక వాద ప్రచారకులతో వివాదానికి దిగితే ఎంత అనుపయోగమో ఆ వాదముయొక్క పునాదికూడా అంత దుర్బలత్వంగా వుంటుంది.

ఇక సామ్యవాదాన్ని గురించి ఆలోచిస్తాను. దాని సిద్ధాంతాలు ఏమీకూడా యింకా ఒక నిశ్చితమైనవిగానీ, సర్వమాన్యస్వరూపాన్ని గానీ పొందివుండలేదు. అది ఒక తత్వదర్శనమని వారి అభిప్రాయము. తత్వదర్శనమయినా అది యింకా బాల్యకాండలో వుంది. తత్వతీతంగా అందులో స్వభావసిద్ధంగా భిన్నభిన్న సామ్యవాదులమధ్య కావలసిన భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. యూరపులోని సామ్యవాదుల మార్గాలనే కాదు. హిందుసానములోకూడా రెండుమూడు మార్గాలుండనేవున్నాయి. ఒకే మార్గములోని సమాజవాదులలోకూడా చిన్నా పెద్ద అభిప్రాయభేదాలున్నాయి. అందువల్ల సామ్యవాదముయొక్క ఏ అంశమైనా సమర్థించడమో ఖండించడమో జరిగిందంటే, ఎవరు

గుండానే సామ్యవాద ‘నా దృష్టిలో ఆ అంగము తాత్వికము కానందువల్ల అది అంత మహత్తరమైంది కాదనీ లేదా, దాని విషయంగా నా కేలాటి అభిప్రాయభేదమూ లేదనీ, అనటం సంభవమే. సామ్యవాదులందరి అభిప్రాయాలలాగే వుంటాయా అంటే వుండకపోవచ్చు.

యిలాంటి పరిస్థితులలో గాంధీవాదము; సామ్యవాదము - యింకా పూర్తి అర్థము చేసుకోబడని వాటిమీద తర్జనభర్జనలు జరిగితే బహుశా వీటిని స్పష్టీకరించవచ్చు. ఈ కారణంతో రెండు పార్టీల తేర్చడవచ్చుకానీ యీ పార్టీ విచారణలో స్పష్టీకరణ వుండితీరాలని లేదు. కేవలం ఏదో కబ్బులు లేక సూత్రముయొక్క విషయంలో వారి యిష్టాయిత్యాల స్థిరత్వ మేర్పడవచ్చు. దాని ఆధారముమీదనే వారికి తమ స్థానియత్రాళ్లో లోలోపలనే పోట్లాడుకుంటానికి ప్రేరణ దొరుకుతుండవచ్చు. యింతే కాకుండా ఏ పక్షముకానీ తన నిశ్చిత, తాత్కాలిక కార్యక్రమాన్ని నిర్దించుకోకుండా, నిర్దించినదానిని అమలుజరుపడానికి పూనుకోకుండా వుండే పార్టీవల్ల ఆ పార్టీకిగాని, ప్రజానీకానికి గాని ఏమాత్రం లాభముండదు. కానీ యీ రెండు పార్టీలను అణగత్రొక్కుతలచే మరో పార్టీకి దాని చేతుల్లోని అనుకూలసాధనాలయిపోతాయి. ఫలిత మిది. పోట్లాడు రెండు పార్టీలలో ఒక దాని తరువాత మరోదాన్ని అణగత్రొక్కి ప్రయత్నాలు జరుగుతాయి. ఒకదాని పతనం రెండవదాని పతనానికి తెలియకుండానే కారణభూత మవుతుంది. కాకపోయినా తటస్థంగా నిలబడి చూస్తూంటుంది. యీ రెండు పరిస్థితుల్లోకూడా దేశానికి తప్పక హాని కలుగుతుంది. ఇంతమాత్రానికే దేశములోని నానావిధప్రశ్నల విషయంగా పార్టీద్వారా మన విచారాల్ని స్పష్టపరచకూడదని భావించడము పొరపాటు. కానీ దేశానికి సంబంధించిన కొన్ని విషయాలైనా స్పష్టపరచి నాటివిషయంగా మన నిష్పన్న దృఢత్వం చేసుకోవాలి. నేటి పరిస్థితిలో బునిముతులని లెక్క కెక్కిన వారు కూడా, ఇప్పుడుండీ, ఆలోచించ ప్రయత్నించకుండా ఏదీ స్పష్టమైన ఆలోచనా న్నమనో లేక పోతున్న సమస్యలుకూడా కొన్నున్నాయి. అలాంటివన్నీ అన్ని పార్టీలవారూ దృఢనిశ్చయాలన్నమాట కర్థమేదీ? యిందుకుగాను జీవితములోని వ్యవహారప్రధాన ప్రశ్నల గురించి స్పష్టాలోచనకారకు, ప్రజానీకానికెదురుగుండా కొన్ని విషయాలన్నీ మూలరూపములో పెట్టాలి. యీమూలరూపవిషయాన్ని దర్శించ లేనంత వరకూ ఆవిషయాన్ని గురించిన ఆలోచన వారి బునిలో ప్రవేశించజాలదు. ఒకవేళ తర్కముతో కొంతవరకూ వారు గ్రహించుకొన్నా ఒక్క శక్తిగా తయారయే నిష్పయొక్క దృఢత్వం వారిలో వుండదు. అందువల్ల ఇటువంటి ప్రశ్నల, వాదవివాదాలద్వారా నచ్చచెప్పడమూ స్పష్టీకరించడమూ జరుగనేరదు. వీటిని నచ్చచెప్ప ప్రయత్నిస్తే వీటిని గురించి ఎంతైనా పరిశక్య పితిని బొందియుండుట ఆవశ్యకము.

యిక గాంధీజీ సిద్ధాంతాల్నెవరయితే ఆకరించాయో వారితో కొన్ని మాటలు చెప్పదలచుకొన్నాను. గాంధీజీపదములో లేదా విచారాలనండి అందులో అచలతత్వానిమిడివున్నాయి. అయినజీవితంతోకాని ఉపదేశాల్లో గాని ఎలాంటి ప్రేరణ లేక మార్గదర్శకత్వము కోరవారికి అవి తప్పక ఆచరణీయాలు. అవి అంటే సత్యం, అహింస, సేవ. యీ మూటినీ పేరుపేరుగా విమర్శిస్తాను.

సత్యము:—ప్రతిఫలా న్నాసించకుండా సదా సత్యాన్ని పుష్కలపడం. ఎంతవరకూ

సాధ్యమో అసత్యానికి దూరంగా ఉండ ప్రయత్నించడము. మనలను ఎంతో పురాతనమునుంచీ ముట్టడిస్తూ వచ్చినప్పటికీ, అందులో మనమెంత లోతుకు పూరపడిపోయినప్పటికీ, బహుజన మాన్యమైనప్పటికీ, ఎటువంటి అసత్యాన్ని పోదోసి తన పేరపటానికి భయముగాని, లజ్జగాని, ఉంచుకోకూడదు. యింతేకాక ఏసమయంలో, ఏవిషయంగా సత్యం మీద విశ్వాస ముద యించిందో అప్పటినుండే దానికొరకు తన సర్వస్వాన్ని బలి యివ్వడానికి సిద్ధంగా వుండాలి.

అహింస:— దీని అర్థము అన్ని విధాలా అభిరూపాన్ని—గాంధీజీ శబ్దాలతో అన్నట్లయితే—పశుబలముతోకాక ఆత్మబలముతో నిరోధించడము. గాంధీజీ ఎన్నోపర్యాయాలీ విధంగా అన్నాడు. అహింసంటే నిష్క్రియాభావాత్మక మనోవృత్తి కాదనీ, అది ప్రవాహానికి విరుద్ధంగా యీదగ్గరిన ఒక క్రియాత్మక భావనాప్రవాహ ప్రవృత్తి.

ప్రపంచములో హింస ప్రాచీనకాలమునుంచీ ప్రయోగించబడుతూనేవుంది. బుద్ధి, విజ్ఞానాల సహాయంతో దాని పద్ధతులను పూర్ణత్వం పొందించడానికి దాన్ని గురించే ఒక శాస్త్రం తయారుచేయబడింది. ఈ ప్రయత్నాలు కొన్ని శతాబ్దాలనుండీ జరుగుతున్నాయి. ఎవని హింస బలం ఎదుటివాని హింసాబలంకంటే ఎక్కువ సంఘటితమై తీర్చిదిద్దబడిందో సాధనాని కుపయుక్తంగావుందో వానికి హింసద్వారా భౌతిక ధ్యేయాల్ని సిద్ధిపజేసుకోవడ మేమాత్రమూ కష్టము కాదు. యీ హింసాప్రయోగం కేవలం అన్యాయాల, అధిరౌఢులకు విరుద్ధంగా ఉపయోగించబడుతుందనేమీ లేదు. ధర్మపక్షమైనాసరే, అధిరౌఢుత్వముయినాసరే, ఎవని హింసా బల మెక్కువో వాడే జయించుతాడు. దీని కొక కొత్త ఉదాహరణ ఇటలీ అవిస్సీయా యుద్ధమే. ఎదుటిపక్షముకూడా బలమైందే ఇరుపక్షాలకు తీరనినష్టమేకదా?

ఆధ్యాత్మికదృష్ట్యా కాకపోయినా వ్యావహారికదృష్టితో ఆలోచించినా ఏ సాధనాలచేత విపక్ష మనకంటే బలవంతుడో, కుశలుడో ఆ సాధనాలనే ఉపయోగించే ప్రయత్నంలో వుండక వేరే క్రొత్త సాధనాన్ని కనిపెట్టి దాని వికాసానికి మార్గాలెడికి, సంశోధించి, సంపూర్ణత్వం నొందించి దాన్ని ప్రయోగించు నేర్పరితనాన్ని పొందడ మవశ్యకము.

అహింసా, ప్రేమ - అంటే విపక్షాని దుడించి కాదు కానీ స్వయంగా కష్టాన్ని సహించి అతనిని గెలుచుకో - లోవుండే శక్తి హింస లోని పురాతనమైందే. యింకా యోగ్యమైన పరిశీలనద్వారా సమ్యక్ వికాసాభివృద్ధి పొందనిది.

గురుత్వాక్రమణి య మ ము మొట్టమొదట ప్రపంచాని కరుకపరిచింది న్యూటన్ నే అని వైజ్ఞానికు లంటారు. కానీ, న్యూటన్ నే గురుత్వాక్రమణి శక్తిని దాని ప్రయోగ నియమాల్ని సృష్టించాడనా? గురుత్వాక్రమణి శక్తి న్యూటన్ కంటే ముందే ప్రపంచములో వుండినదే. ప్రజలు దాన్ని గుర్తించకుండానే దానికేమీ పేరుపెట్టి పిలువకుండానే వ్యావహారికంగా దానివల్ల లాభాన్ని పొందుతూవుండేవారు. అప్పట్లో గణితనియమాలూ విధివత్ జ్ఞానమూ, ప్రజలకుండేవి కావు. న్యూటన్ యీనియమాల కట్టి ప్రపంచానికి వెల్లడిచేశాడు. దాని పరిణామ స్వరూపములను అనేకమంది విజ్ఞానులు అనేక రకాలుగా తీర్చిదిద్దబడిన పద్ధతుల సుద్భవింప చేశారు. గాంధీజీ ‘అహింసాభివృద్ధికూడా వైవిధ్యంగానే జరిగింది. అహింస, ప్రేమ, యీ రెండూ ప్రపంచానికి క్రొత్త కాదు. క్రొత్తగా ప్రాపించినవికూడా కాదు. గాంధీజీచేత ప్రత్యేకస్పష్టి పీటికి జరుగనూ లేదు. అహింసా శక్తి ఆదికాలమునుండే ప్రపంచములో నడుస్తూ వచ్చిందే. తెలిసో తెలికో దాని యుపయోగము కూడా జరుగుతూ వచ్చింది. దీని నామస్వరూపాలు కూడా అజ్ఞాతంగా లేవు. కొన్ని త్రేతాల్లో జ్ఞానపూర్వకంగా ఉపయోగించబడింది. నూర్త కొలది మహాపురుషులు దీనిమహిమను కూడా వర్ణించారు. హింసతో సమానంగా ఇదికూడా నానావిధ ఉపయోగాలు కలిగి హింసను మించి పెంపొందగలుగుతుందనే ఉద్దేశ్య ముందరికీ వుంది. ఇది ఒక బలవంతమైన శక్తి. దీనిగర్భములో అనేక ప్రస్తుత, అనావికృత విద్యులు (ప్రయుక్తులు) కొల్లలుగా వున్నాయనే గాంధీజీ తన జీవితంలో దీన్ని సంశోధించి, వికసింపజేయ నిత్యకృషి చేస్తూవచ్చాడు.

హింసాత్రేతంలో, సశస్త్ర మోటారులూ బ్యాంకులూ, యంత్రముపాకులు, విమానాలు విషవాయువులూ, బొంబులూ మొదలయినవి మానవుల్ని చంపడానికి, పీడించడానికి ఉపయోగపడే సాధనాలు. వీటికి సాహాయ్యంగా, గూఢచారులూ, లంచకొండులు, అబద్ధ ప్రమాణాలు, అబద్ధప్రచారాలు, మొదలయిన అనేక అసత్యాత్మక ఉపకరణాలు పొందిన వికాసము యీ నాటి కష్టఫలితము కాదు. యుగయుగాల నాటి కష్టఫలిత పరిణామము. దీనికోసము వేల కొలది బునిముతుల అపార బుద్ధిశక్తి అనంత ధన రాసులూ ఖర్చయిపోయినవి.

అహింసశక్తి అభివృద్ధి కావాలంటే, శ్రద్ధావంతుల దృఢ ప్రయత్నాలనేవా అందు కర్పితం

(17-వ పేజీ చూడుడు)

సర్వోత్కృష్టమైన

“కానన్ దేవన్”

తేయాకు మాత్రమే త్రాగండి.

Kanan Devan Tea

Quality Production

చీఫ్ ఏజెంట్లు: కర్నూలు, అనంతపురం, కడప & చిత్తూరు జిల్లాలకు

కె. ఎ. జోషి, అనంతపురం.

టోకు వ్యాపారస్తులకు విశేష సౌలభ్యము

వివరములకు నేడే వ్రాయండి.

పరిశ్రమలను జాతీయంచేయడం ప్రయోజనకరమా?

యుద్ధానంతరం పెట్టుబడిదారీదేశాల్లోని

కీలకపారిశ్రామిక కేంద్రాలను జాతీయము చేయాలనే కోరిక ప్రజల్లో ప్రబలంగా బయ్యింది. ఈ జాతీయవిధానంద్వారా తప్ప, మరేవిధంగా తమ జీవితాన్ని సుఖప్రదంగా రూపొందించుకోలేమని ప్రజలు విశ్వసించారు. కాని పెట్టుబడిదారీ ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు, మితవాద కార్మిక నాయకులు "పరిశ్రమలను జాతీయం చేయాలనే" పేరుతో తప్పడు అర్థాలు కల్పించి, పెట్టుబడిదారీవిధానాన్ని సుస్థిరంగా పాతుకుపోవడానికి సహాయపడుతున్నారు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం అమలుజరిపిన "పారిశ్రామిక జాతీయవిధానం" కిందనే జాతీయ విధానమనీ, యీ విధానంద్వారానే సోషలిజాన్ని సాధించవచ్చుననీ, మన జాతీయ నాయకులు తమ ఉపన్యాసాల్లో, రచనల్లో పక్షపక్షీయత వల్ల నిర్మూల్యమైపోయింది; బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం అనుసరించిన పద్ధతినే, మన నాయకులు గూడా అనుసరించుటకు ఉత్సాహం చూపుతున్నారు.

ప్రభుత్వప్రపంచసంగ్రామానంతరంవలెగాక, గడచినయుద్ధాంతర్యాత ఆర్థికరంగంలో వివిధ పెట్టుబడిదారీరాజ్యాల బాహుళ్యంగా జోక్యం కల్పించుకోవారంటున్నారు. ప్రభుత్వాలే ఆర్థికరంగంలో పెత్తనం వహించి స్టేట్ కాపిటలిజమ్ విధానాన్ని మరింత విస్తృతం చేశాయి. అయితే యీ విధానం అన్ని దేశాల్లో ఒకే స్థాయిలో లేక, తరతమభేదాలతో సాగుతున్నది.

ప్రపంచపు వ్యాపారవంతా యే కొద్దిమంది సుత్తదారులద్వారానే జరుగుతున్నట్లు చెప్పబడింది. ఈ విధానంవలన యుద్ధాంతర్యాతపే పెట్టుబడిదారీఆర్థికవ్యవస్థ పునాదులతో సబ్బలి, ఆర్థిక సంక్షోభాలకు, సామాన్యప్రజల దుర్భర దారిద్ర్యానికి కారణమయింది. ఈ దురవస్థ తప్పకుండా భారీపరిశ్రమలు, పెద్దబ్యాంకులు, యిన్సూరెన్స్ కంపెనీలు - ఒకటేమిటి, దేశం యొక్క ఆర్థికజీవితాన్ని ప్రభుత్వమే సారధ్యం వహించి నడపాలనే వాంఛ ప్రబలంగా బయ్యింది.

యుద్ధంవల్ల జర్మన్ ఫాసిస్టుల దురాక్రమణ

శ్రీ ప్రతాప రామసబ్బయ్య

వల్ల విపరీతనష్టాలకు లోనైన దేశాల్లో పరిశ్రమలను జాతీయం చేయడం మరి అవసరమయింది. యూరప్ లో దేశాల్లో యుద్ధానంతరపునర్మి ర్యాణసమస్య, ఫాసిస్టుపునాదులపై నిర్మించిన ఆర్థికచట్టాన్ని నిర్మూలించే కార్యక్రమం - యీ రెండూ ఒకదానితో నొకటి పెనవేసుకున్నాయి. ఈ రెండు సమస్యలు జయప్రదంగా నిర్వహించాలంటే, పరిశ్రమలను జాతీయం చేసేటేరాలి. అయితే, జాతీయ ఆర్థిక జీవితంలో కీలకస్థానాలు యేవరి యాజమాన్యం క్రింద ఉండాలనేది నేటి ప్రశ్న.

జాతీయ, అంతర్జాతీయరంగాల్లో, రాజకీయసమస్యపరిష్కారంపైనే ఆర్థికసమస్య పరిష్కారంగూడా ఆధారపడి ఉన్నదని స్పష్టపడుతున్నది. ఆయాదేశాల ప్రజలు వారి ప్రభుత్వ విధానాలను యే విధంగా రూపొందించుటకు సహాయపడతారో, దానిపైనే, నేటి ఆర్థికజీవిత సావ్యధ్యం ఆధారపడిఉంటుంది.

ఈనాటివరకు ప్రజల రాజకీయసాధనాన్ని, వారిలో పరిణామం చెందుతున్న చైతన్యాన్ని సమీక్షిస్తే, వారు యుద్ధకాలంలోను, యుద్ధానంతరం గూడా అనుభవించిన కష్టపరంపరలు వృథాపోలేదని ఆచరణద్వారానుజ్ఞపడుతున్నది. తూర్పుయూరప్ దేశాల్లోను, యిటు ప్రాచ్య ఖండంలో చైనావంటి యితర ప్రజాస్వామిక రాజ్యాల్లోను నూతన ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంఘికజీవనం నవచైతన్యంతో వికసిస్తున్నది; ఈ మహత్వరీతిలోనే కేవలం ప్రజాబలంపైనే ఆధారపడి ఉందని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. జాతీయఆర్థిక జీవితంలో పెట్టుబడిదారీగుత్తసంస్థల పలుకుబడిని క్రమంగా అంతరింపజేసే ఉద్దేశంతో కీలక పారిశ్రామిక కేంద్రాలను, పెద్దపెద్ద బ్యాంకులను జాతీయం చేయాలనవచ్చింది. ఈ జాతీయ విధానం వివిధదేశాల్లో, ఆయారాజ్యాల సిద్ధాంత నిర్వచనాన్ని బట్టి, ప్రజల రాజకీయఆర్థిక చైతన్యాన్ని బట్టి, వివిధరూపాల్లో కొనసాగుతున్నది.

గడచిన మహాయుద్ధంలో అమెరికాపెట్టు

బడిదారీవిధానం, అందులోనూ ప్రధానంగా అమెరికా ఆర్థికజీవితాన్ని తన గుప్పెట్లో ఉంచుకున్న గుత్తవ్యాపారం చాలా బలపడింది. యూరప్ ఖండంలోని పెట్టుబడిదారీరాజ్యాల వలెగాక, అమెరికాపెట్టుబడిదారీవిధానానికి ప్రస్తుతం యితరరాజ్యాల సహాయం, అండదండలు అవసరంలేదు. దానికల్లా యీనాడు కావలసింది ప్రపంచమంతటా విచ్ఛలవిడిగా, స్వేచ్ఛగా వ్యాపారం చేసుకోవడానికి అవకాశమే. ఈ అవకాశం లభించడమంటే, ప్రయివేటుగుత్తవ్యాపారం అమెరికా ఆర్థిక, రాజకీయజీవితాన్ని గాక, యావత్ప్రపంచాన్ని తన హస్తగతం చేసుకో ప్రయత్నిస్తుందన్నమాట. గుత్తవ్యాపారం బలపడి, జాతీయజీవితంలో నిరంకుశంగా వ్యవహరించడమంటే, అసలు పెట్టుబడిదారీఆర్థికవిధానంలో మూలనూత్రమైన "పోటీ వ్యాపారం" ఊడదళకు రావడానికి ప్రారంభ మన్నమాట. పెట్టుబడిదారీవిధానం యొక్క పరిణామదశ దీనితో అంతమై, తప్పనిసరిగా ఆర్థికసంక్షోభం, యితరపెట్టుబడిదారీదేశాలకు, అమెరికాకు అంతర్వైరుధ్యాల, అసలు పెట్టుబడిదారీవిధానమే అంతరించే పరిస్థితి సంభవిస్తుంది.

గుత్తవ్యాపారసంస్థలు చిక్కులో పడేటంతగా ఆర్థికసంక్షోభం ముంచుకొచ్చినప్పుడు, ఆర్థికజీవితంలో, అమెరికా పెట్టుబడిదారుల స్వేచ్ఛగా జోక్యం కల్పించుకుంటున్నారు. జాతీయ ఆర్థికజీవితాన్ని యావత్తు తన అధీనంలో ఉంచుకొన్నప్పుడు, అసలు పెట్టుబడిదారీ ఆర్థికవ్యవస్థకే ప్రమాదం వాటిల్లి నప్పుడు, ప్రైవేట్ సంగతులన జరగడం తప్పనిసరి అవుతుంది.

పెట్టుబడిదారీవిధానం అతి క్లిష్టదశ యందున్న యీ తరుణంలోనే ప్రపంచంలో పరిశ్రమలను జాతీయం చేయడం జరుగుతున్నది. దీనినిబట్టి, అగునాతనమైన ఉత్పత్తి కేట్రలను పెట్టుబడిదారీవర్గం జయప్రదంగా నిర్వహించి, సమాజక్షేమానికి కృషి చేయలేదని తెలుతుంది. యుద్ధానంతరం పరిశ్రమలను విరివిగా జాతీయం చేయడానికి ఉద్యమించడం, గతయుద్ధం

యొక్క ఫాసిస్టుప్రతికూలవ్యభావమే. జాతీయం చేయడంవల్ల యుద్ధంవల్ల వివిధదేశాల్లో విచ్ఛిన్నమైన ఆర్థికజీవనం పునరుద్ధింపబడడమేగాక, ఫాసిస్టుశక్తులు; వాటి అనుయాయులైన పంచమాంగదళం నిర్మించిన ఆర్థిక, రాజకీయపునాదులు నిర్మూలమై పోవడం గూడా జరుగుతుంది.

పెట్టుబడిదారీదేశాల్లో పరిశ్రమలను జాతీయముగావించడంవల్ల, యుద్ధకారణంగా సంక్షోభస్థితిలో పడే ఆర్థిక వ్యవస్థ కొంతవరకు కుదుటపడుతుంది. పరిశ్రమలను జాతీయం గావించినంతమాత్రాన, పెట్టుబడిదారీవిధానం అంతరించక, దాని చట్రంలోనే, ఉత్పత్తి, పంపకవిధానం ఒక క్రమపద్ధతిలో ప్లాన్ ప్రకారం జరుగుతూ, అధికోత్పత్తికవసరమైన ఆర్థికసంపదను, ముడిపరకులను, యితర పరికరాలను ప్రజాక్షేమంలో వినియోగపరచుకొనడం జరుగుతుంది.

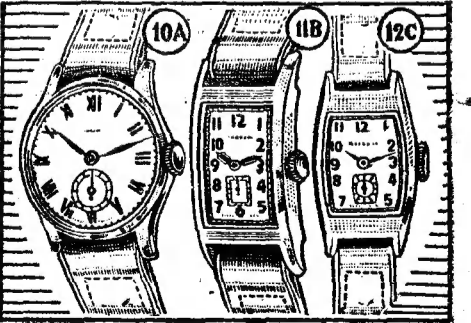
పెట్టుబడిదారీవిధానంలో అంతర్వైరుధ్యాల సహజంగాబట్టి, కొన్ని పరిశ్రమలు జాతీయం చేసినంతమాత్రాన, పెట్టుబడిదారీవిధానం అంతం కాదు.

బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం స్వేచ్ఛగా కార్మిక నాయకులు పెట్టుబడిదారీవిధానాన్ని కొనసాగిస్తూనే, ప్రజలకుగాని, కార్మిక కర్షకులకుగాని ఉపయోగంగాని పద్ధతిలో కొన్ని పరిశ్రమలను "జాతీయం" చేశారు; మరికొన్నిటిని చేయనున్నారు. ఈ జాతీయ విధానానికే అపార్థం కల్పించి దీన్ని "సోషలిజమ్" అని పేరుపెడుతూ, యిదే శాస్త్రీయమైన పద్ధతని ప్రపంచానికి చాటుతున్నారు.

కాని కొన్ని విస్తృతమైన పరిస్థితుల్లోనే పరిశ్రమలను జాతీయం చేయడం సోషలిజానికి దారి తీస్తుంది. జాతీయం చేయడమంటే, యేమిటో జాతీయజీవితంలో జాతీయంచేయబడే పరిశ్రమల స్థాన మేమిటో, యేయేవర్గాల క్షేమం కొరకు జాతీయం చేయబడే పరిశ్రమలు నడవబడుతాయో తెలుసుకొనడం ముఖ్యవసరం. ప్రభుత్వంయొక్క వర్తనవ్యభావం, దేశంలో ప్రబలమైన పలుకుబడి చలాయించున్నవర్గం యొక్క ప్రయోజనాలను ప్రభుత్వం పరిరక్షించే విధానం - యీ రెండు అంశాలు పరిశ్రమలను జాతీయంచేసే పద్ధతని నిర్ణయిస్తాయి. ఏయేపరిశ్రమలను జాతీయంచేసేదీ, యే పద్ధతిపైన ఏటిని ప్రభుత్వపరం చేసేదీ, యేవిధంగా ఏటిని నిర్వహించేదీ జాతీయం చేసినతర్వాత యీ పరిశ్రమలు యే పద్ధతిలో పరిపాలింపబడేదీ, మొదలైన విషయాలమీద, జాతీయవిధానంయొక్క ప్రయోజన నిర్ణయించబడాలి. (సశేషం)

రూపాయ విలువ తగ్గింపువల్ల
ఖరీదు 5% పెరిగింది.

అయినా మనుషుల దరంకే ఇవ్వబడుతున్నది.

5 రాత్రి క్రొంతేసు రు 35/- రోల్లగోల్డ్ రు 40/-
7 .. .. రు 40/- .. .. రు 48/-
15 .. .. రు 55/- .. .. రు 70/-
నెం 10A తొమ్మిది రాత్రి రు 14/8-
మేజరకం రు 16/- అలారం టైంపీసు రు 16/-
మందివి రు 16/- రీమిటర్ రు 18/-

ఒకసారి రి వాచీలు కొనిన రూపాయ 2 అణాలు వంతున కమిషన్ ఇవ్వబడును.

H. DAVID Co.,
Post Box No. 11424, Calcutta.

న్యూయార్క్ లో ఆధికారపూర్వకంగా పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూకు స్వాగత మిస్తున్న దృశ్యం. లోయర్ బ్రాడ్వే ఊరేగింపులో నెహ్రూ మొట్టమొదటికారలో కూర్చునిఉన్నారు. ఊరేగింపుఅనంతరం, సిటీహాలులో భారతప్రధాని నెహ్రూకు మేయర్ ఓడయర్ సన్మాన మిచ్చారు.

పండిట్ నెహ్రూ, అమెరికా

సందర్శనోద్దేశం

భారత ప్రధాని పండిట్ జవహర్లాల్ నెహ్రూ ఉత్తరమెరికా సందర్శనం దిగ్విజయంగా కొనసాగుతున్నదని దేశమంతా ఆనందోత్సాహాలలో మునిగిఉంది. కెనడాలో రాజకీయ వేత్తలు, నాయకులు, ప్రభుత్వం ఆదరప్రేమలతో నెహ్రూను ఆహ్వానించారు. కామన్వెల్త్ ప్రధానుల సమావేశంలో నెహ్రూపాత్ర నెరిగిన కెనడా ప్రభుత్వ నాయకులు నెహ్రూ మైత్రి మూలాన్ని గ్రహించి, భారతదేశంలో సహకారం నెరవేరని వాగ్దానా లిచ్చారు.

జగద్విఖ్యాతిపొందిన చికాగో నగరం పండిట్ నెహ్రూకు ఆఖండ సన్మాన మిచ్చింది. మన దేశంలో హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ ప్రాజెక్టులకు ఒక రీతిగా మార్గదర్శియైన టెన్నెసీ వాటో ఆధారిత పండ్రాన్ని పండిట్ నెహ్రూ పరిశీలించారు.

భారత ప్రభుత్వ

విదేశాంగ నీతి:

పండిట్ నెహ్రూ అమెరికా సందర్శనోద్దేశం గురించి అమెరికా పత్రికలు అనేక రీతుల ఊహాగానం చేశాయి. కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయంలోనూ, చికాగో సన్మాన సందర్భంలోనూ పండిట్ నెహ్రూ భారత ప్రభుత్వ విదేశాంగ వ్యవహార నీతిని వివరించారు. భారతదేశం రష్యా అమెరికాల తగవుల్లో జోక్యం కలుగ చేసుకోవాలని స్పష్టపరిచారు. కాని దురాక్రమణు భారతదేశం ప్రతిఘటించగలదు. భారతదేశం ఆర్థిక సమస్యలకే యావచ్ఛక్తిని వినియోగించవలసి ఉంటుంది. యుద్ధానంతరం చీనా జాతీయ ప్రభుత్వం విదేశాంగ వ్యవహారాల్లో పూర్తిగా అమెరికా అడుగుజాడల్లో నడిచింది. అమెరికా ఆర్థిక సహాయంతో కమ్యూనిస్టులపై యుద్ధంలో నెలపా లయింది. చీనా దేశీయ ఆర్థిక క్రొత్త మళ్ళీ కొంత మారిపోయింది. చీన రికి చీనా కమ్యూనిజం విజృంభణకు సుత్తేత్ర మయింది.

పశ్చిమ యూరప్ లో అమెరికా ఆర్థిక సహాయం పరిశ్రమాభివృద్ధికి తోడ్పడిన కారణంగా కమ్యూనిజం నిరోధంపబడిందని ప్రాశ్నాత్మక వర్గం అంచనా వేసింది.

అయితే అంతర్జాతీయ వ్యవహారాల్లో పశ్చిమ యూరప్ దేశాలన్నీ అమెరికానే అనుసరిస్తున్నాయి. కాని ఆ దేశాల పరిశ్రమాభివృద్ధికి కమ్యూనిస్టులపట్ల విరోధం అటంకపడకుండా జాగ్రత్త వహించారు.

ఆసియా అంతటా అలముకున్న ఆర్థిక సంక్షోభం నివారణయితేగాని కమ్యూనిజాన్ని అరికట్టడం అసంభవమని చీనా అనభవంతో అమెరికాకు తెలిసివచ్చింది. ప్రపంచంలో యుద్ధం తరువాత ఆర్థికంగా బలపడి అన్యదేశాలకు సహాయం చెయ్యగలిగిన దేశం అమెరికా ఒక్కటే. కమ్యూనిస్టులపట్ల ప్రబల విరోధం వహించని కారణంవల్ల నైతేనేమి, శ్వేతవర్ణ స్థులపట్ల భారతీయులకు గల అవిశ్వాసంవల్ల నైతేనేమి భారతదేశ ఆర్థికాభివృద్ధికి అమెరికా ఇంతవరకూ వీసమైనా తోడ్పడలేదనే చెప్పాలి. కాని చీనాపతనంతో ఆసియాలో కమ్యూనిజం ఛాటికి నిలగగలదేశం భారతదేశ మొక్కటే. తొని అమెరికా ప్రజలకు ఆసియావాసులపట్ల ఇంతవరకూ పూర్తిగా సుహృద్భావం కలదని చెప్పడం కష్టం. అమెరికాకు వలస పోయే వారిలో ఆసియావాసులపట్ల అన్యాయం జరుగుతూ వచ్చింది. అమెరికాలో వర్త ద్వేషం ఇంకా ప్రబలంగా ఉందని అందరికీ తెలిసిన విషయమే. అమెరికాలోకి వలస రాగోరిన ఆసియావాసులపట్ల అమెరికా ప్రజల వైఖరి తెలియగోరవారికి నెల్సన్ తీర్మానంగతే నిదర్శనం. అప్పటినుంచి అమెరికా కాంగ్రెసు భారతదేశవాసులపట్ల సముఖం చెయ్యడానికి ప్రజలనాయకులు ప్రభుత్వవర్గం చేస్తున్న కృషి అంతగా ఫలించలేదు. ఈనాడు మిగిలిన భారతదేశాన్ని ఆర్థికంగా బలపరిచి కాపాడుకోవాలని పక్షంలో అంతర్జాతీయ వ్యవహారాల్లో

అమెరికాకు పశ్చిమ యూరప్ కూడా గల ప్రమాదం అపారం.

ఇంతవరకూ యూరప్ లోగాని ఆసియాలోని ఏదేశంలోగాని, (ఉ|| చీనా ఆరబ్ దేశాలు) అమెరికా పారిశ్రామికదారుల పెట్టుబడి ఉన్న చోటనే అమెరికా ప్రభుత్వం శ్రద్ధ వహించగలిగింది. అమెరికా పెట్టుబడి లేని దేశంపట్ల అమెరికా కాంగ్రెస్ ఎప్పుడూ ఉదాసీనంగానే ఉంది.

ఇప్పుడు భారతదేశాన్ని కమ్యూనిజం వాత పడకుండా సునిరపరుచుకోవాలంటే అమెరికా ప్రభుత్వం ఆర్థిక సహాయం ఇచ్చేయించు అమెరికా పారిశ్రామికవాదుల్ని, పెట్టుబడిదారుల్ని, తద్వారా అమెరికా కాంగ్రెస్ నీ కూడగట్టుకోవాలి. పండిట్ నెహ్రూ సామ్యవాదియనీ, పాశ్చాత్య పారిశ్రామికదారుల నెప్పుడూ అనుమానంతో ఒక కంట కనిపెట్టి ఉంటాడనీ, నెహ్రూపరిపాలనలో విదేశీ పారిశ్రామిక పెట్టుబడిదారులకు తేమం లేదనీ అమెరికాలో ఒక అభిప్రాయం బలపడిపోయిఉంది. ఈ అభిప్రాయాన్ని తొలగిస్తే గాని అమెరికా ప్రభుత్వం ఏమీ చేయలేదు. అందువల్ల అమెరికా పండిట్ నెహ్రూతో స్వయంగా పరిచయం ఏర్పరచుకొని, నెహ్రూ ప్రభుత్వ విధానాన్ని భారతదేశ సమస్యల్ని అర్థం చేసుకోడానికి అవకాశ మివ్వబడింది. భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సమరవీరుడనీ, అమెరికా జాతీయ వీరులపట్ల భక్తి, శ్రద్ధలు గలవాడనీ, అమెరికా ప్రజాస్వామ్యంపట్లనూ వ్యాపార స్వేచ్ఛానిధానంపట్లనూ ఆదరాభిమానాలు కలవాడనీ నిరూపించడానికి అవకాశం ఇవ్వబడింది. పండిట్ నెహ్రూ అమెరికా సందర్శనం ఈ విషయంలో జయప్రద మైనదని నిస్సంకోచంగా చెప్పవచ్చును. అమెరికా జాతీయస్వరూపాన్ని పండిట్ నెహ్రూ సాక్షాత్కరింపచేసుకొన్నాడు. అమెరికా ప్రజానీకం పండిట్ నెహ్రూ తమకు మిత్రుడే

గాని శత్రువు కాడని గ్రహించింది. భారతదేశ కామన్వెల్త్ సభ్యత్వంకూడా ఇందుకు తోడ్పడిందని చెప్పాలి.

అయితే ఉభయ లూ పూర్వోపాల్ని గుర్తించారుకూడా. ప్రపంచ రాజ్యాలలోని కమ్యూనిస్టు రాజ్యవర్గంతో ప్రత్యక్ష విరోధం సాగించి భారతదేశం కార్యసాధన చెయ్యడం అసంభవం. ప్రపంచవర్గ వైమర్యాలలో తలదూరిస్తే, భారతదేశాన్ని తక్షణసమస్యలు బలి తీసుకొనక విడిచిపెట్టవు. దురాక్రమణకర్తల్ని ఆంతరంగిక విచ్ఛిన్నకర్తల్ని నిర్మించడానికి వెనుకాడదుకాని భారతదేశం అన్యదేశాలలో ఏవర్గం తోనూ ప్రత్యక్ష విరోధం తెచ్చిపెట్టుకోవాలని పండిట్ నెహ్రూ స్పష్టపరిచారు. ఈ వివరణను అమెరికా పత్రికలు హర్షించాయి.

ఈ సందర్భంలో న్యూయార్క్ హెరాల్డ్ ట్రిబ్యూన్ సంపాదకీయం గమనించతగినది: "అమెరికా సందర్శన సందర్భంలో భారత ప్రధాని తన ఉపన్యాసాలలో కమ్యూనిస్టుల్ని తీవ్రంగా విమర్శించ లేదన్న మాట నిజమే. దీనివల్ల కొందరు అమెరికా అంతర్జాతీయ రాజకీయ విమర్శకులకు తృప్తి కలగదు. ఈ విషయాన్ని జప్టిలో ఉంచుకునే, చికాగో ఉపన్యాసంలో పోలియోర్ వ్యాఖ్య వ్యక్తిగత స్వాతంత్ర్యం పూర్తిగా లోపించిందని నెహ్రూ విమర్శించి ఉండాలి.

"భారతదేశంలో ప్రబల విరోధులైన కమ్యూనిస్టుల ఆరాచకాల్ని అణచడానికి అతికఠిన చర్యలు తీసుకోవడానికి పండిట్ నెహ్రూ వెనుకాడలేదు.

"స్వదేశంలో కమ్యూనిస్టులపట్ల వహిస్తున్న వైఖరికి, విదేశాలలో ఉపన్యాసాలలోని అశ్రమత్వంకీ ఎంతో భేదం ఉంది. దీనికి కారణం ఏయుద్ధంలో కాని, సామాన్య రాజకీయ వైమర్యాలలోగాని తలదూర్పుదానికి భారతదేశాని కిష్టం లేక పోవడమేనని చెప్పాలి.

"వాస్తవంగా యుద్ధం వచ్చే పక్షంలో భారతదేశం కేవలం దాస్య మన స్కృతతో పాశ్చాత్యవర్గానికి లోబడిపోయిందని అనిపించుకోవడానికి బాత్రిగా ఇష్టం లేదనే విషయం పండిట్ నెహ్రూ ఇచ్చిన కొన్ని ఉపన్యాసాలలో గోచరమవుతున్నది. దీనికి హేతువు భారతదేశం పరిష్కరించుకోవలసిన ఆంతరంగిక సమస్యలకోసం దేశంలో శాంతి అవసరం.

"రాజకీయపరిస్థితులు, ఆర్థికపరిస్థితులు ఎలా ఉన్నప్పటికీ భారతదేశంలో పాశ్చాత్య ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాలపట్ల గౌరవాపకతలు ఇవ్వమిడిస్తున్నాయన్నమాట రూఢి. ఉత్తమ ప్రజాస్వామ్యదర్శాలపట్ల భారతీయుల శ్రద్ధ అధికమవుతున్నది.

"ప్రపంచ రాజకీయాల్లో భారతదేశం ఇరు పక్షాలలోనూ చేరకుండా గోడమీద పిలిచాటముగా కూచుంటుందని ఎవరైనా భారత నాయకులు చెప్పినప్పటికీ, భారతదేశపరిస్థితిని సమగ్రంగా అవగాహన చేసుకుని చూసినట్లయితే ఎట్టి సంశయానికి తావులేదనీ, భారతదేశం పాశ్చాత్య వర్గపక్షమే అవలంబిస్తుందనీ ఘంటాపథంగా చెప్పవచ్చును."

దీనివల్ల పండిట్ నెహ్రూ అమెరికా సందర్శనోద్దేశం నెరవేరిందని చెప్పవచ్చును.

అమెరికా ప్రజల సంగోచాలను తర్చి
(21 వ పేజీ చూడుడు)

నారసింహలేఖ్యము

రింగుడు చేర్చబడినది. మేహము, విక్కాక. నిష్పక్షపాత భక్తవత్సమును హరించి నిండుముకాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
తు|| ధర్మి. 8-4.0 పోస్టేజీ 10 ఆ.
పి. సి. ఏ. టి కంపెనీ. పెరిచేసి-నెల్లూరు జిల్లా
బ్రాంచి: 7 సీను మొదటిపేజి. మద్రాసు.

కుమ్మ * బొల్లి

వగైరా మేహమచ్చలు, నెగ, సవాయివ్యాధులకు, గ్యారంటీచికిత్స. క్యాబులూనుచిత్తం జి. వి. రెడ్డి, ప్రాప్రయిటరు. బి. రెడ్డి & కో. రిజిస్టరు) గోపాలపురం, తూ||గో||జిల్లా.

న్యూయార్క్ లో సిటీ హాల్ వెలుపల పండిట్ నెహ్రూ

స్వప్న సుందరి

శ్రీ పి. గణపతి శాస్త్రి

(గత సంచిక తరువాయి)

(రాజు - నారాయణుడు రాజప్రాసాదంలో ఇష్టాగోష్ఠిలో ఉంటారు. ఇంతలో దేవి, మేఖల ఇంకొకవైపున ప్రవేశిస్తారు.)

దేవి: వారిద్దరూ ఎవరే?

మేఖల: అమ్మా! అమ్మా! మహారాజులుగారు, నారాయణుడును, ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఆగండి. ఈ తెరవెనకాల! జాగ్రత్తగా వింటే నేను చెప్పినవి నిజమే కాదో మీకే తెలుస్తుంది.

దేవి: అవునవును. ఏదో ఈ విషయమే మాట్లాడుతున్నట్లున్నారు!

మేఖల: అమ్మా! ఒక్కనిమిషం నిశ్శబ్దంగా ఉండండి. మీకే తెలుస్తుందో,

: (ఒక్కనిమిషం నిశ్శబ్దం.)

క్రమంగా రాజు విదూషకుడూ గట్టిగా మాట్లాడుతున్నట్లు వినిపిస్తుంది.

రాజు: నారాయణా! నవ్వు నమ్మతావో నమ్మవోగాని—

నారా: నమ్మకేం! మీవంటివారు ఏమి జరిగిందన్నా నమ్మవలసిందే. చెప్పండి!

రాజు: అది అభూతకల్పన గాదు. నిజంగా జరిగింది. నేను కయ్యగారంటే కయ్యనించి ఉన్నాను. అంతలో ఒక దివ్యసుందరి ముత్యాల జ్వరం తన రెండు అంగుఠాలతోను, అతి లలితంగా ధరించి, చంద్రకాంతశిలాస్రంభం వెనక నించి, మెల్లగా దిగివచ్చి నా కంఠంలో వేసింది.

విదూ: తరువాత!

రాజు: తరువాత నేను నాకళ్ళే నమ్మలేక పోయాను. ఆమె చేతిలో ఉన్న హారం నామెల్లో మెరిసేసరికి ఆశ్చర్యపడి స్వప్నమే, మెలకువో నిశ్చయించలేక, నిర్భంతపడి! ఆమె హస్తాలు పట్టుకున్నాను. ఆమె చటానును తప్పించుకు పారిపోయింది.

నారా: వయస్యా! నేను ఈ కలనిగురించి నాకు అనిపించిన విషయం చెప్పరా?

రాజు: సరేకానీ, నీ మాటకూడా వింటాను!

నారా: సుఖంగా పంచభక్త్యుపరమాన్నా లతో భోజనంచేసి, నీకు, చింతలేకుండా హాయి మని నిద్రపోతే ఇలాంటి దివ్యమైన కలలన్నీ వస్తాయి!

అదైన ఆస్థానంలోకి వెళ్లి ఆస్థానంలో ఆప లించే మహాకవులకు ఈ విషయం సూచించేసరికి, వారు దీనిమీద ఎన్నో కావ్యాలు కరవరం పరగా రచిస్తుంటారు.

రాజు: నారాయణా! నీకేమైనా మతి పోయిందా? నిజంగా నా కళ్ళకి ఎదురుగుండా కనిపించిందని చెబుతుంటేనే?

నారా: వెనక ఒకసారి నేను వెళ్లి భోజనం చేసి వచ్చి, నిద్రలో ఇంచుమించుగా ఇలాంటిదే ఒక కలగన్నాను. కలవచ్చి అంతటితో ఆగిపోతే బావుండును.

నా దురదృష్టవశాత్తూ కలవరింతుకూడా వచ్చాయి!

రాజు: ఏం? ఏంజరిగింది?

విదూ: ఏముంది. మా యింటిది ఆ కలనం రి తలు విని ఉడుకుబోతుతనం పట్టలేక న్యాయమం మీద విందెడు నీళ్లు దిమ్మరించింది.

రాజు: అయ్యో పాపం.

విదూ: ఈ కలసంగతి దేవిగారిదాకా వెడితే మీ పని ఇంచుమించుగా అంతే జరుగుతుంది!

రాజు: ఇది నేను 'కల' గాదంటూంటే నా మాట వినిపించుకోవేం?

విదూ: ఇది కల కాదన్నదానికి ఏమిటి దాఖలా?

రాజు: ఇదుగో చూడు ఈ హారం.

విదూ: నిజంగా ఈ హారం ఆమె మెడలో వేసిందే?

రాజు: సందేహమేమిటి?

విదూ: వయస్యా. ఇది ఇంత ప్రత్యక్షంగా బయటపెట్టకు. అల్లాగరా ఆ పొడరింటిలో కూర్చుని రహస్యంగా దీని వ్యవహారం ఏమిటో కనుక్కుందాము.

(కొంచెం దూరం నడిచివెళ్లిన పప్పుడు)

మల్లీ మేఖల దేవీ మాట్లాడుతున్న మాటలు వినిపించాలి.

మేఖల: విన్నారా? నారాయణుడు చేసే కొంటే తనాలన్నీ తెలుస్తున్నాయా మీకు?

దేవి: మేఖలా!—అవునుగాని—ఏమిటంటావు? ఈ విచిత్రము. ఆ హారం చూశావు? ఎలాగ మెరిసిపోతోందో? అది మనమెప్పుడూ చూడలేదే;

మేఖల: అదేనమ్మా నాకు ఆశ్చర్యంగాఉంది! ఒకవేళ మహారాజులుంగారు సౌందర్యానికి మోహించి ఏ దేవతాకన్యక అయినా అలాగ హారం వేసిపోయిందేమో!

దేవి: చాలే నీకు కూడా మతిపోతున్నట్లుంది!

మేఖల: లేకపోతే ఆ హారం మనదే అయి ఉంటుంది. మీరు ఎప్పుడైనా కయ్యగారంటే మరచిపోతే, మహారాజులుంగారు పరధ్యానంగా ధరించి, నారాయణుడు చెప్పినట్లు సుఖంగా అల్లాగ కలగని ఉంటారు.

దేవి: చూశావా? వారి ధోరణి. ఎంత చిత్రమైన వాళ్లు పురుషులు!

మేఖల: మహారాజులుంగారు నారాయణుడు ఈ మధ్య ఒకటే గుసగుసలు.

దేవి: మేఖలా, మహారాజులుంగారు నీకు చేసినదానికి మళ్ళీ తగిన శాస్తి చేసి తీరా లి. అంతే! అంతటితోగాని నాకు కాంతి ఉండదు. ఇది చేసి తీరా లి.

మేఖల: మీరు తలుచుకుంటేచాలు! మీరు అల్లాగ నిలబడండి. నేను అన్నీ ఒక్కక్షణంలో చేస్తేస్తాను.

దేవి: ఏమిటి దీనికి మార్గం?

మేఖల: మీరు నాకు వనకాలఉంటే ఎన్ని మార్గాలేనా చేస్తాను. నాకు సహాయం వేస్తారా?

దేవి: ఆరే.

మేఖల: అయితే వినండి చెబుతాను. (రహస్యంగా) ఇదే పన్నాగం.

దేవి: నిజమేమిటా. కాని—వాళ్లని వొప్పించగలమా అని నా అనుమానం.

మేఖల: అవును కొంత కష్టమే.

దేవి: అయితే ఎలాగ?

మేఖల: ఒక మార్గం ఉంది.

దేవి: చెప్పమరి?

మేఖల: దీనిలో కళావతిని సంధిస్తే—పని జరుగుతుంది.

దేవి: కళావతి మెత్తబడుతుందా?

మేఖల: అది ఒక లెక్కా? ఒట్టి లక్క.

దేవి: అయితే కోటలో పాగా వేశామన్న మాటే.

మేఖల: ఒక్క ముత్యాలహారం పారవేస్తే ఏ పనికేనా సిద్ధమే.

(మృగాంకవర్మ తన భవనంలో పొడుగుంటూ ఉంటాడు.

అదిగో కదలిన! హమని!

పద పదాము! విలాసిని!

పనికై, యెలజవ్వనికై, సకలాపనికై, ఒక మెరవై!

అదిగో కదలిన! హమని!

పద పదాము విలాసిని!

కొయిలసిలువై, మాయని వలవై, హాయిగొలిపే తెమ్మరయై!

అదిగో పలికిన! హమని!

పద పదవే! సౌదామిని!

ఎవరేమని యనగలరే!

చెలవుని గన, రే రాణీ! తెదరణీ!

అదె తరలినదే యామని

పదవే! పదవే! భామిని!

(కళావతి ప్రవేశించి)

‘పదవే, పదవే! భామిని, అదె తరలినదే యామిని’ (అని పాడుతుంది.)

మృగా. ఎక్కడికి?

కళా: మీ ప్రయాణం నిశ్చయమైంది.

మృగా: ఎక్కడికంటే?

కళా: కల్యాణ మంటపానికి.

మృగా: నీవు కలవరించటం లేదుగదా.

కళా: అనతికాలంలోనే ఆ సుఖంగా కల వరించేది మీరే అవుతారు.

మృగా: చిత్రం.

కళా: అవును. అయ్యేదాకా చిత్రమే.

కళ్యాణవేషంతో సిద్ధంగా ఉండవలసిందని అతి రహస్యమైన అమాత్యుల ఆజ్ఞ!

మృగా: కళ్యాణవేషం అంటే?

కళా: కళ్యాణీ వేషమన్నమాట.

మృగా: స్త్రీ వేషమా?

కళా: అవును.

మృగా ఎప్పుడో కళ్యాణము?

కళా: ఎల్లండిరాత్రి ఎనిమిది గడియలకు.

మృగా. మేఖలావివాహం కాదు గదా!

కళా మొదట మేఖలావివాహం లాంటిదే అనుకోవాలి

మృగా తరవాత?

కళా: నిజంగా పెళ్లి అవుతుంది.

మృగా: వేళాకోళం కాదుగదా!

కళా: తమకి తెలియనిదేముంది గనక.

ఈ ప్రపంచంలో వేళాకోళం నిజము; నిజము వేళాకోళమూను. తమరు ఏమాత్రం అజాగ్రత్తగా ఉన్నా అది తెలిసిందే లభిస్తుంది!

మృగా: అంటే?

కళా: అజాగ్రత్తగా ఉంటే వేళాకోళం నిజమై ఊరకుంటుంది.

మృగా: కళావతి, ఈ వేళా రేపూ గడపలం ఎలాగ?

కళా: మాభయం అది కాదు. ఈ పనికాస్తా

అయ్యాక, ఆమెన అంతఃపురంలో బంధించి ఎలాగా అని!

మృగా: నేను లేనా కళావతి! నిన్ను వెంటనే సకలాంతఃపురానికి సర్వాధికారిణి చేయించునూ.

కళా: నాసంగతి తెలిసిఉండినీ నాకు అంత అధికారం అప్పగిస్తారా!

మృగా: చాలాల్లు నేర్చావు!

(రాజభవనంలో, రాజు నారాయణుడు, మాట్లాడుతుంటారు.)

నారా: వయస్యా, దేవిగారు ఇప్పుడు వచ్చి నీ వివాహం ప్రస్తావన తెస్తారు. నీవు అజాగ్రత్తగా వ్యవహరించాలని ముక్తిగారు మనకి చెయ్యమన్నారు. నేను ఇలాంటి విషయాల్లో మహారాజులుంగారు మంచి వ్యవహారాలనే చెప్పాను. ఏంచేస్తావో మరి!

రాజు నీవు కోతిమొహంవేసుకొని ఎదురుగా కూర్చుంటే, నాకు ఊరికే పుణ్యాని! నవ్వు వస్తుంది దయచేసి నవ్వు ఎక్కడికైనా వెళ్లిపోతే బతుకుతాను.

విదూ: నేను లేకపోతే నీకు హంసుచేసేవారే? నవ్వు నాముఖంకేసి చూడకుండా మాట్లాడుతుంటాడు.

రాజు నవ్వు వొళ్లు మెరిచిపోయి, నా యెదురుగుండా నిద్రమవుతావు. ఇంక అల్లాటపప్పుడు న వ్యాపం నా వశం కాదు.

విదూ: అదుగో, అప్పుడే దేవిగారు వస్తున్నారు! జాగ్రత్త. జాగ్రత్త!

రాజు: నేనుచెప్పినది మరిచిపోకేం?

(దేవి ప్రవేశించినప్పుడు)

దేవి: ఆర్యపుత్రులకు జయ మగుగాక!

రాజు: ఇదిగోదేవి—

విదూ: అమ్మా! మీరు ‘జయ’ మంటే మహారాజులుంగారికి కొద వేముంది. అయితే ఈ మధ్య వారు విహికనాంఛలయందు బహుధా విరక్తులయి ఉన్నారు. ఇప్పుడే మేము ప్రపంచ పంచీకరణాన్ని గురించి మాట్లాడుతున్నాము.

దేవి: ఇదేమిటి. చిత్రం! నేనెప్పుడూ వినలేదే!

(18 వ పేజీ చూడుడు)

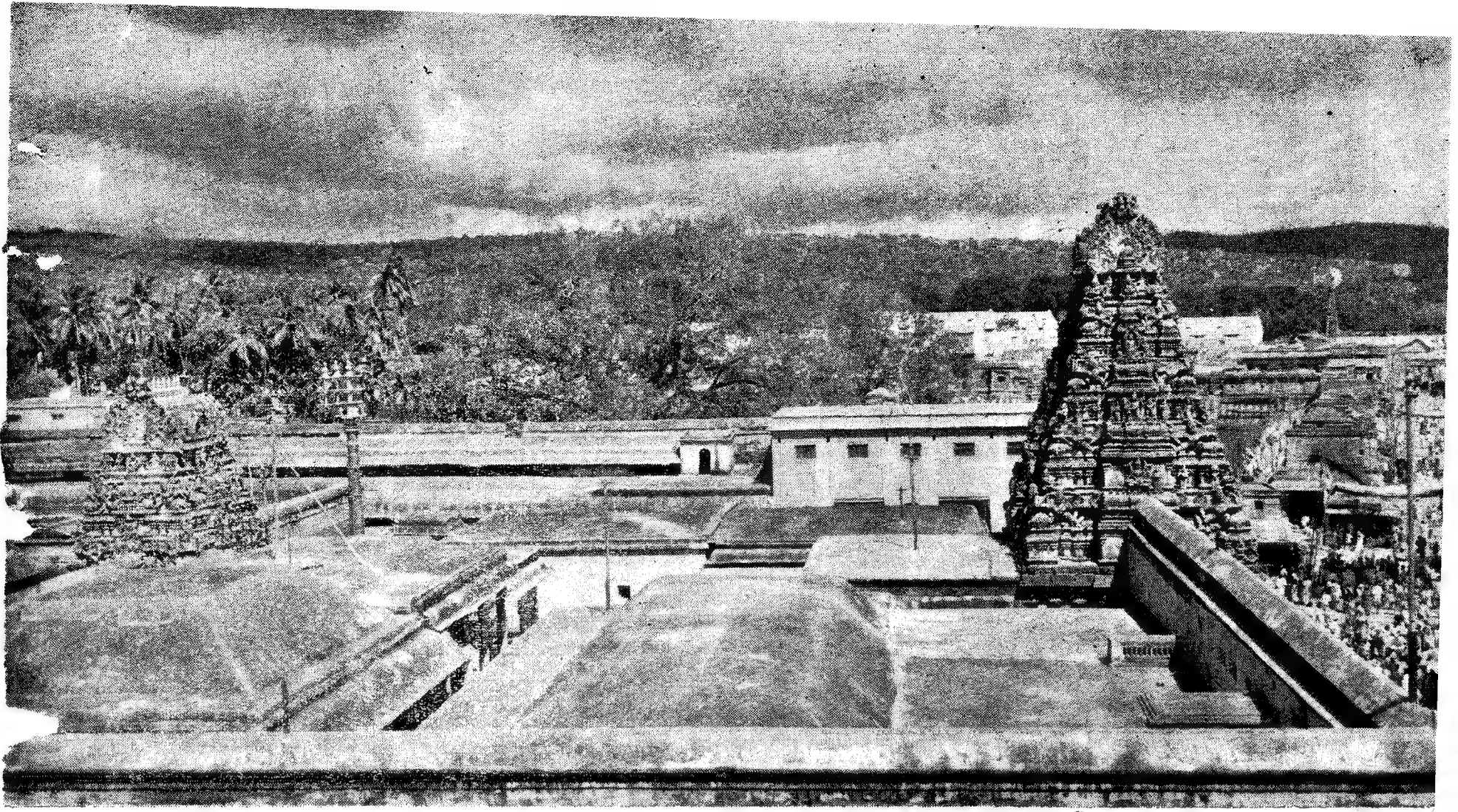
టైప్ సిరక్స్

ఆ మ్ల పి త్త హ ర మ్ల
ఉ ద ర వాయు హ ర మ్ల
ని ర పా య క ర మ్ల
అ దం బే పా పాయిలకు బలే ప్రీతి
ప్ర తి త వ్తీ ఒ క సీ సా
అం దు బా టు గా
ఉం చు కో వా లి
తయారించువారు
డి మెనూర్ ఇండస్ట్రీయల్ & టెక్స్టింగ్
లాబొరేటరీ లిమిటెడ్,
చల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

రిక్రయ ప్రతినిధులు బెన్ట్ & కంపెనీ, లిమిటెడ్.
పోస్టు బాక్స్ నెం. 68, మదరాసు.

తిరుపతి వేంకటేశ్వరాలయ హేమమండపగోపురప్రాకారాలు

“కలౌ వేంకటనాయకః”

శ్రీ శ్వేతవరాహకల్పము మొదట శ్రీమన్నారాయణుడు, వరాహవతార అనంతరము బ్రహ్మాదులచే ప్రార్థితుడై ఈ భూమియందుండుటకు సమ్మతించి - శ్రీవైకుంఠమున శేషాహిరూపమున ఉండు తన క్రీడాచలమును శ్రీదేవినహితముగా గరుడాభ్యులచే తెప్పించుకొని స్వర్ణముఖసమీపమున ఉండు ప్రాంతమున వేంచేసిరి. ఆదిన వరాహక్షేత్రమైన ఈ దివ్యక్షేత్రము కొంతకాలమునకు శ్రీనివాసమూర్తి ఉనికి కల్పించుకొనుటచే స్వామివారి క్షేత్రమైనది. కాని ఈనాటికి తిరుపతిలో ప్రథమమర్యాదలు అర్చనాభిషేకములు ఆదివరాహస్వామికి. అనంతరమే వేంకటేశ్వరమరమాభినకు అర్చన - ఆరగింపు.

“మాత స్వమస్తజగతాం మధుకైటభాతే వక్షోవిహారిణి మనోహరదిగ్వికాశే శ్రీ స్వామిని శ్రీతజనప్రియదానశీలే శ్రీ వేంకటేశదయితే తన సుప్రభాతమ్.”
 “తం శ్రీప్రకర్షమధురస్వయాయా విపంచాస్తి గాయత్యనంతరతరం తన నారదోపి భాషాసమగ్ర మసకృత్కరచారురమ్యం శేషాద్రిశేఖరవిభో తన సుప్రభాతమ్.”
 “శ్రీ శేష కైటభరూపాలవేంకటాద్రి - నారాయణాద్రివృషభాద్రివృషాద్రివృషాద్రివృషాద్రి త్వదీయవనతే రనిశేం వదంతి శ్రీ వేంకటాచలపతే తన సుప్రభాతమ్.”

తూర్పుదిశను అరుణేశఖలు శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయశిఖర సువర్ణకలశములపై ప్రభాకాంతు లీనుండగా, అప్పుడే పేలుకొను విహంగసంతతులు కలకలారవము లొనర్చుచుండ, తమ పాపతీని బాపుకొనుటకు భక్తబృందములు ‘గోవిందా’ ‘గోవిందా’ అనుచూ పాపనాశనము దాస బోవుచుండ కంకణధరులు ఆలయప్రాంగణమున ప్రాభాతసంగీతముతో శ్రీ స్వామివారిని మేల్కొల్పుచుందురు. ఈ సమయముననే శ్రీవారి పాస్వ, ఆస్తరము మొదలగునవి బయటకు తీసుకువెడుతూఉంటారు. ఈ సమ

యముననే స్వామివారి ముఖమండపమున ముడుపులసమర్పణమునకుగాను ఉన్నట్లున ‘కొప్పెర’ కడుతూ ఉంటారు. సుప్రభాతానంతరం శ్రీ వేంకటేశ్వరునిగూర్చి పఠించే స్తోత్రశ్లోకాలు ఎవ్వరినిగాని పులకితగాఢుల చేసేతీరును.

“కమలాకుచమాచుకకుంకుమతో నియతారుణితాకులసీలవో కమలాయతలోచన లోకపతే విజయోధన వేంకటకైటవతే.”
 ఇట్టి శ్రీ వేంకటేశ్వరస్తోత్రరంగములందు భక్తిపరులమానస రాజహంసములు జేలియాడుతూ

శ్రీ పుల్లాభిట్ట వేంకటరామశర్మ
 ఉండగా శ్రీ వేంకటేశ ప్రవర్తిశ్లోకాలు భక్తుల కర్ణరసాయనములు.

“పారాయ తత్సద్భుతసారథినా త్వయైవ యోద్యతా స్వచరణా, కరణం ప్రజేతి భూయోపి మహ్య విహతా కరమ్యతా తే శ్రీ వేంకటేశచరణా కరణం ప్రవక్ష్యే.”
 “శ్రీయః కాంతాయ కల్యాణ నిధయే నిధయేరినాం శ్రీ వేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళం.”
 ఈ సంగీతముతో సుప్రభాతసేవ పరిపూర్తి అగును.

కల్యాణమూర్తి
 శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సుప్రసన్న కుండర నిజ విగ్రహమును చూడవలెనన్న శుక్రవారం ఉదయమే చూచితీరాలి. నాటి పంచామృతాభిషేకములు, స్వామివారి అర్చన ఒకసారి చూచినట్లయితే చిరస్మరణీయంగా ఉంటుంది. విశ్వరూపసందర్శన పూర్వరాత్రి దేవాలయ ద్వారము లన్నియు మూసి వేసినప్పుడు త్రింశోక్తిజేవతలతో బ్రహ్మ విచ్చేసి స్వామివారిని అర్చిస్తారనీ, ఆ ఆరాధనసంబంధమైన తీర్థమే విశ్వరూపసందర్శనకాలమున భక్తులకు లభిస్తుందనీ భక్తుల విశ్వాసము. స్వామివారి ఉత్సవము చూడవలెనంటే బ్రహ్మోత్సవము, వసంతోత్సవము, కల్యాణోత్సవము సేవచూడవలెనంటే తోమలసేవను చూచితీరవలసినదే.
 వసంతోత్సవమునకు రెండువేల రూపాయలు, సహస్రకలకాభిషేకమునకు రూ 1005లు;

తోమలసేవకు రూ 18 లు, అర్చనకు ఏడు రూపాయలు, హరితి ఒకరూపాయి యాత్రికులదగ్గర వసూలుచేస్తారు.

అర్చనాదికములు

మూలవిరాట్టుసవిధసీమకు సమీపముననే శ్రీభోగ శ్రీనివాసమూర్తి వేంచేసి ఉంటారు. వారికి అభిషేకము, అర్చన, ఆరాధన, జరిగిన తర్వాత తోమలసేవ, వేదపారాయణము, దివ్య ప్రబంధపారాయణము జరుగును. ఈసమయమున గద్వాలసంస్థానాధీశులు వేలి దివిల్చి, మైసూరు మహారాజాగారు చామర కైంకర్యము జరిపిస్తారు. మంత్రపుష్పము హరితి తోమలసేవ అయినతర్వాత శ్రీభోగ శ్రీనివాసమూర్తి కుల శేఖరవడినుండి వెండికుర్చీలో బంగారువాకిలి చాటి ముఖమండపమునకు విజయముచేస్తారు. కొలువమరిన శ్రీనివాసునికి సువర్ణధారము, రజరిచామరముల సేవ జరుగుతుంది.

సువ్రులు వేయించి, శొంతి పొడిచేసి, తెల్లం కలిపి శ్రీస్వామివారికి నివేదనచేస్తారు. శ్రీనారికి పంచాంగక్రమణ చితావర్ణా వినిపించడం జరుగుతుంది. నవనీతహారతి, శ్రవసాదము సమర్పిస్తారు. అనంతరం శ్రీనారు లోపలికి దయచేస్తారు.

తర్వాత కులసేవప్రసాదార్చన, హరితి, లఘుభుద్ధి, నివేదన జరుగును. సాధారణముగా ఉదయము, మధ్యాహ్నము, సాయంత్రము అధికారుల ఏర్పాటుప్రకారం యాత్రికులకు ధర్మదర్శనం లభిస్తుంది. ధర్మదర్శనం జరుగుతూండగా స్వామివారికి చెల్లింపబడిన ముడుపులను పాదపత్యంధారు లెక్కిలు వ్రాసుకుంటారు. మరల గర్భాలయమున కుద్ధిచేసిన విడుట అష్టోత్తరశతనామార్చన, నివేదన జరిపి ఆలయంతలుపులు మూస్తారు. సాయంసంధ్య పరకు కల్యాణమండపమున స్వామికి భక్తులు జరిపించు ఉత్సవములు జరుగును.

పవళింపు సేవ

సంధ్యాకాలమున క్షాంతార్చన, ధర్మదర్శనము, ముడుపులెక్కిలు అయినవిడుట స్వామివారికి ఏకాంతసేవ జరుగుతుంది. స్వామి కయ నార్దము వెండిగొలుసులు ఊయల మంచము శ్రీపాదచందనము, పాలు, పండ్లు గర్భాలయమున ఉండు శ్రీరాముల సన్నిధిన ఉంచి పట్టు పరుపువై భోగ శ్రీనివాసమూర్తిని కయనింప

చేసెదరు. ఏకాంతసేవానంతరము పునఃఅరుణోదయమునకూ స్వామిదర్శనము లభింపద.

వేడుకలు

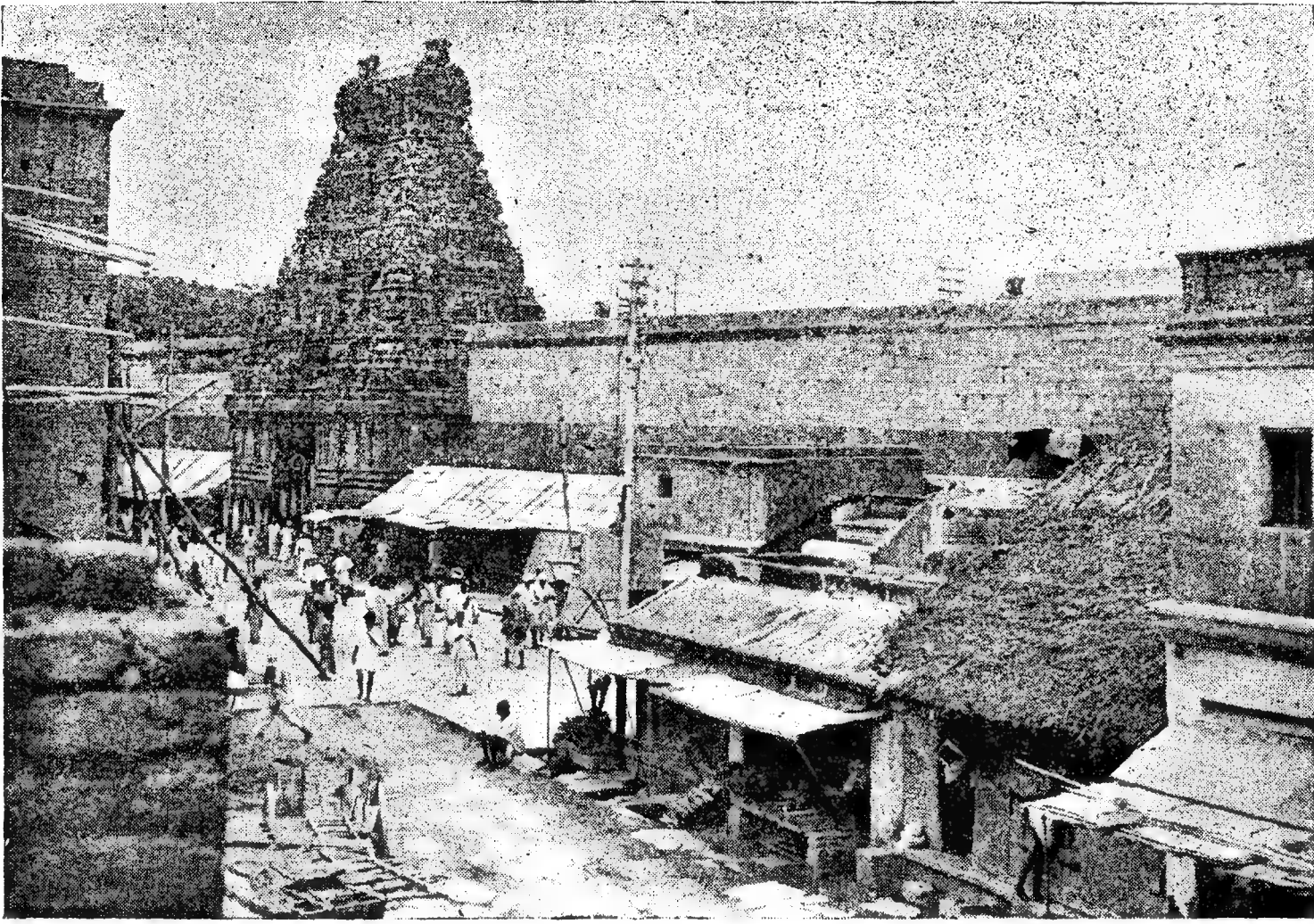
వసంత నవరాత్రులందు, శరన్నవరాత్రులందు స్వామివారికి జరుగు వసంత బ్రహ్మోత్సవములు అత్యంతము దర్శనీయములు. గురువారం పూలంగి కన్నులపండువుగా ఉంటుంది. ఏడు కొండలస్వామి వజ్రకవచముతోనూ కరుణగా ఒక్కొక్కసారి సర్వభూపాలవాహనము, కల్పవృక్షవాహనము, శేషవాహనము, నూర్వ్యుప్రభ, పల్లినాహనములు, పుష్పరథము, ముత్యాలపండిరి, గరుడవాహనము, చంద్రప్రభ, ఏనుగువాహనం, గుర్రపువాహనం, సింహవాహనం, హంసవాహనములపై ఊరేగింపు వెడలినపుడు భక్తుల జయజయధ్వానములు, భజనలు, పరమానందకరముగా, శత్రుపర్యముగా ఉంటుంది.

దేవాలయ వైభవము

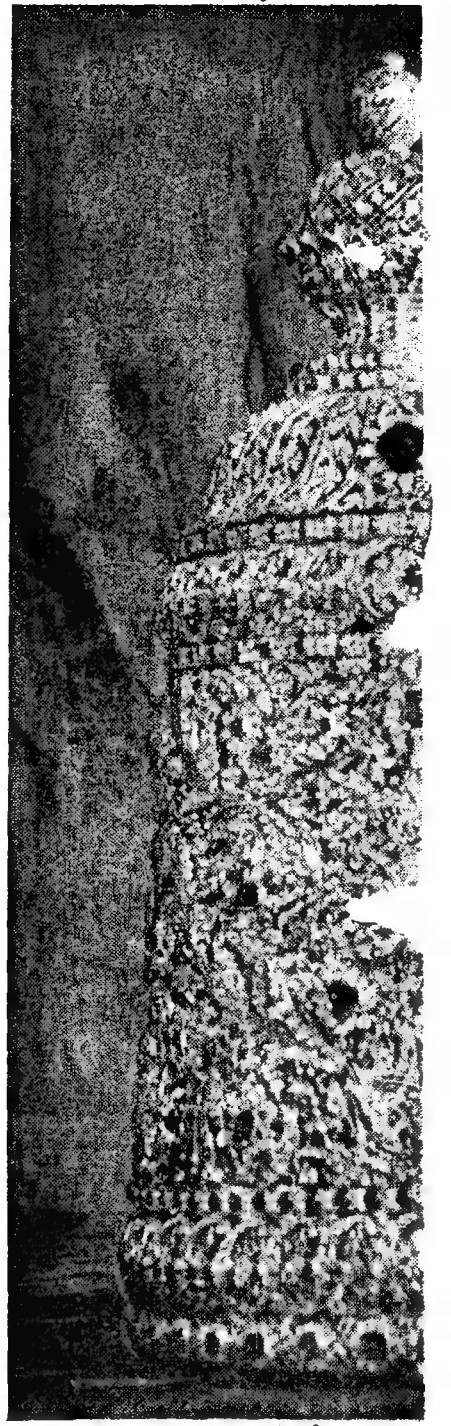
తిరుపతి వేంకటేశ్వరుని క్షేత్రము హేమమండపగోపురప్రాకారములతోడను, పాపనాశనము, ఆకాశగంగ, గోగర్భము, మున్నగు అష్టోత్తర పుణ్యతీర్థములతోడను సంపంగి, విమాన, వైకుంఠప్రదక్షిణములతోడను, అలరారుచున్నది. వరాహపురాణమునందును, భవిష్యపురాణమునందును, స్కందపురాణమునందున మార్కాండేయపురాణమునందును, బ్రహ్మపురాణమునందును ఈ క్షేత్ర పవర్తి ఉన్నది. కళియుగారంభమున నారాయణ పురాధీశుడుగాను, డిన ఆకాశరాజు తమ్ముడుఅగు తొండమాకాచక్రవర్తి ఈ దేవాలయమును గోపురప్రాకారసహిముగా కట్టించి వేంకటేశ్వరుని మహోత్సవ వైవాదికములతో నీ దేవాలయములలో నిలిపెన; బ్రహ్మపురాణము తెలుపుచున్నది. భారతీయ శిల్పకళావైభవమును జగత్ప్రకృష్టముచేసి ఆంధ్రదేశమున స్వర్ణయుగమును సృష్టించిన అఖం. సామ్రాజ్యనిర్మాత శ్రీకృష్ణదేవరాయలు దేవాలయమును పునరుద్ధరించి అనంతశిల్పకళ వైదగ్ధ్యముచే అలరారునట్లు చేసెను. బంగావాకిటిముందు వున్న తిరుమహామండపము, ఇతిమండపములు బయటనున్న వెయ్యికొల్లమండప; హిందూరాజుల కైంకర్యములు, శ్రీవేంకటేశ ఆలయ సింహద్వారమునకు ‘పడికావ అని పేరు. అనుదినమున, ప్రాతఃకాలమ ‘హరికొలుపు అను మంగళవాయిద్య మయినపి;

(14-వ పేజీ చూడుదు)

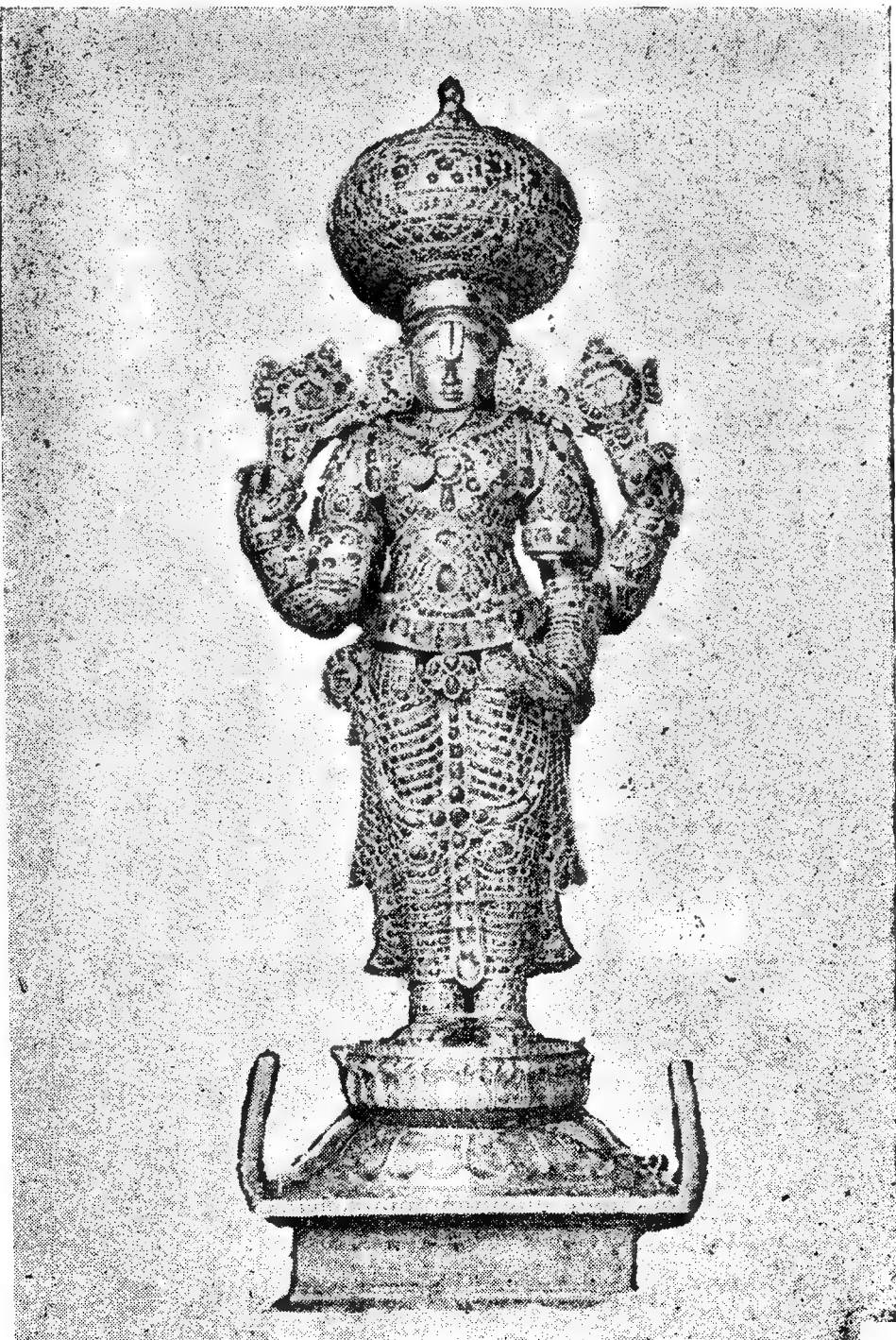

దేవాలయసింహద్వారము

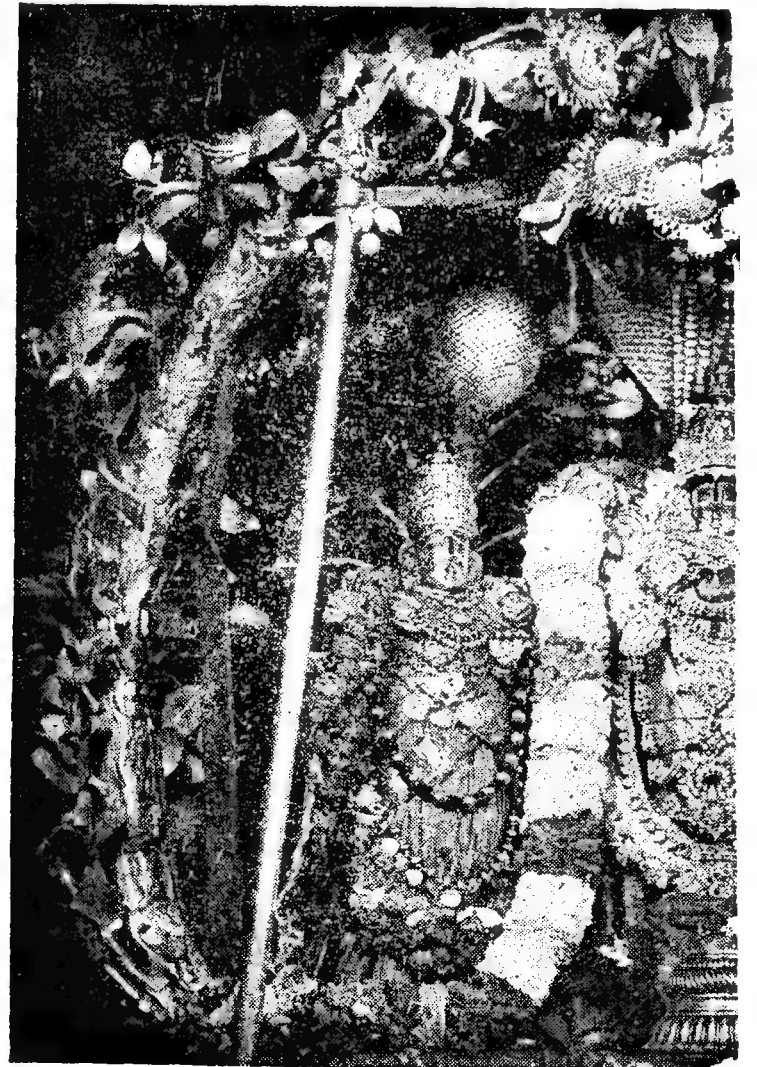
పదిలమల కిమ్మరుచేయు స్వా

★ తిరుపతి

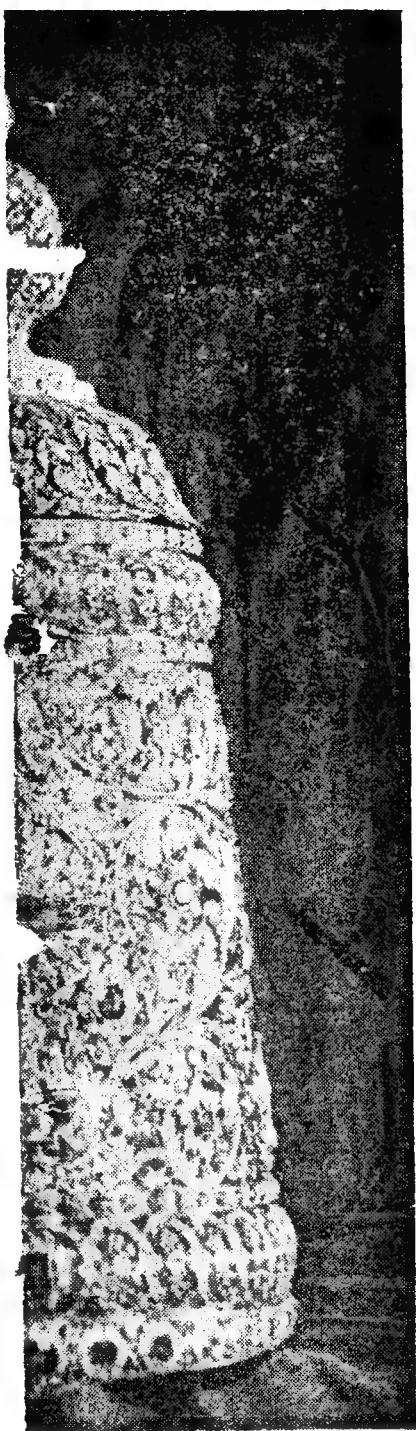
వజ్రకవచముతో ఏడుకొండలవాడు

వేంకటేశ్వ

ఉత్సవ సమయమున అమ్మవార్లతో

మివారి రత్న కిరీటం.

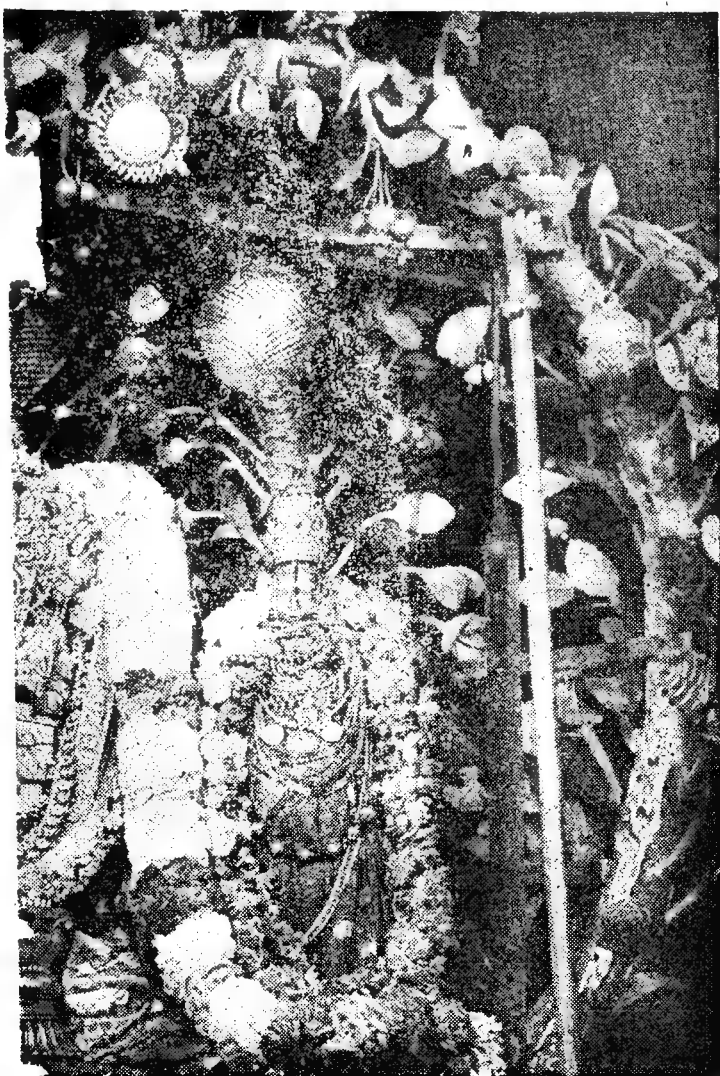

స్వామి పుష్కరిణి

పుణ్య తీర్థం ★

ముఖచిత్రం
తిరుపతిలో శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు,
దేవేరల, విగ్రహాలు

రాలయ

శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు

శ్రీ గోదాదేవి

కథానిక :

ప్రాణభిక్ష

శ్రీ "జయంతి"

"వెంకట్రావుగారూ! ఈవేళ నావొంట్లో బొత్తిగా బాగా లేదు. పార్టీ లేన రొచ్చినా మీరే సమాధానం చెప్పి పంపియ్యండి"

"చిల్లం, అన్నట్లు ఈవేళ విశ్వనాథంగారు కూడా వస్తారండి. ఆయనైనా మీదగ్గిరికి..."

వెంకట్రావు తన స్నేహితు అడుగుజాడలకి అరంగుళ మైనా తప్పని గుమాస్తా. కొందరు అతన్ని హను మంతు డంటారు. కొందరు జడభరతు డంటారు.

"వీం? ఎందుకు?"

"కానాలి. పనుండి ఆయనతో అర్థంబు"

"అవును. నాకేరు మీ కెల్లా తెలుసు?"

మొక్కలకేసి చూస్తూ నిలబడ్డాడు. అతని మేధస్సులో ఎన్నో వింతలు తిరిగి పోతున్నాయి.

అతని మాటల్లో అంతరంగం తెలిసినట్లయింది వెంకట్రావుకి. ఇంతలో మళ్ళీ ఒక ఆలోచన తట్టింది.

వెంకట్రావు వెర్రిగా ఉత్తరం అందిచ్చేడు. సత్యమూర్తి కళ్ళు ఎందుకో మిలమిలలాడాయి.

"ఈ సాయంత్రం ఆరు గంటలకి టౌన్ హాలులో మీ కోకిల గొంతు విన్నవోంది. తప్పక వస్తారుగదా!"

"ఈ వెధవ పార్టీలు వేధించుకుంటారు. బ్రతకనివ్వరు" అంటూ చించేతాడు సత్యమూర్తి.

"వెంకట్రావుగారూ! ఆరుగంటలకి, మరక వద్దు" అన్నాడు స్నేహితు తన గుమాస్తాతో.

సరిగ్గా ఆరుగంటలకి వెంకట్రావు స్నేహితుతో బయలుదేరేడు. టౌన్ హాలు సమీపించేసరికి లోపల టిటికలబాడుతోంది జనసమృద్ధం.

గానం సగంపైగా అయిపోయింది. సత్యమూర్తి ఇక ఉండలేకపోయాడు. అంతకన్న వెంకట్రావు ఎక్కువ బాధపడుతున్నాడు.

"వెంకట్రావుగారూ, నాపని అయిపోయింది. మానసివాధికి గురి అయిపోయాను."

"వీం వ్యాధి? వీం సింప్టమ్స్, కొంచెం సెల విస్తారా?"

"వీమంది. మానాన్న గారిని ఏది మింగింది?"

"దాని కోక్కలే పెద్దలక్షణం, వెంకట్రావు గారూ ఏ అవయవానికైతే పక్షవాతం రావో తోందో, ఆ అవయవం పట్టు తప్పుతుంది."

ఎంతగానా నాకు బాధ తెలియడంలేదు. తప్పకుండా పక్షవాతం చెబ్బ దీనికి తగలబోతోంది గనుక"

వెంకట్రావుకి అప్రయత్నంగా చిరు నవ్వు వచ్చింది. యుద్ధం గెలిచినవాడిలా విజయగర్వం పొందేడు స్నేహితు అది చూచి కొంచెం కోపంతో

"ఏమిటి మీ వుద్దేశం?" అన్నాడు. ఇంతేనాండి? ఇంత సేపటినుండి సెల విచ్చారు కాదు.

"చాలా సులభమైందే. మీరు గంటసేపటి నుండి గిల్లుతూన్నది మీకాల్లా కాదు, నాకాల్లా. ఆ ఇరుగులా మీకు తెలియలేదనుకుంటాను."

సత్యమూర్తి సంతోషానికి మేరలేదు. తన వివేకవిహీనతని విమర్శించుకుంటున్నాడు అతనికి నిమిశం లేదు.

"కుమించాలి వెంకట్రావుగారు. మీరు నిజంగా నాకీ నాడు 'ప్రాణభిక్ష' పెట్టినట్లుంది" అంటూ గుమాస్తాను కాగలించుకున్నాడు.

"కలౌ వెంకటనాయక" (11-వ పేజీ తరువాయి)

సింహద్వారము తెరువబడును. పడికావలి దాటిపోయిన లోపలిప్రక్క అక్కరుచక్రవర్తి యొక్క మంత్రి రాజా తోడరుమల్లుకుటుంబ మునకు చెందిన విగ్రహములు ఉన్నవి.

"ఆనంద నిలయము"

అర్చకులు జేవాలయద్వారముల తెరచు నపుడు, మాయనపుడు, తాళముచెవులను త్రేత్ర పాలకునకు తాళించిపోదురు.

ఆనందనిలయవిమానము చుట్టినప్పుడు విమాన ప్రదక్షిణము ఉన్నది. ఇందు శ్రీ యోగనర సింహస్వామి, శ్రీ వరదరాజస్వామి, భాష్య కార్ల నుడి సేనాధిపతిలియము, గరుడాధ్వార మందిరమును వకుళమాలానికేతనమును కలపు కుడి వైపున సంగీతనాచార్యులు శ్రీ తాళ్లపాక అన్నమయ్యగారి శిలామూర్తులు, వారి అమూల్యరచనలు ఉన్న గుళ్ళు ఉన్నవి.

అన్నమయ్యగారి శిలామూర్తులు, వారి అమూల్యరచనలు ఉన్న గుళ్ళు ఉన్నవి. శ్రీవారి ఆలయమునకు విమానప్రదక్షిణము గాక గర్భాలయము చుట్టును—వైకుంఠప్రదక్షిణము ఉన్నది.

మొక్కటి ఏకాదశిమాడుమాత్రము దీన్ని తెరుస్తారు గర్భాలయము ముందుఉన్న ముఖమండపానికి బంగారువాకిలి అని పిలుస్తారు.

అదేమైనా పున నివేదనసమయమున మ్రోగించు రెండు పెద్ద కంచుగంటలు ఉన్నవి. ఉత్తర పార్శ్వమున హుండి, దానికిముందు పారుపత్తం దారు కచేరి ఉన్నాయి.

బ్రహ్మోత్సవం శరత్కృష్ణములో జరిగే ఉత్సవాన్ని బ్రహ్మోత్సవ మంటారు. స్వామివారు జన్మించిన శ్రవణానంత్రకాలమున ఈ ఉత్సవాలు అమి తోత్సవంతో జరుపబడుతాయి.

వనినుంచి యాత్రికులు తండ్రిపతండుములుగా వస్తారు. పుత్రులులేని దళభక్తుడు వశ్యుని సలహా ననుసరించి స్వామిపుష్కరిణిప్రాంతముల తపస్సునకు విచ్చేతారట.

శ్రీ వరాహక్షేత్రం

హిరణ్యాక్షుని వధానంతరం అవతారమూర్తి కేషద్రైవై వెలసి నా రు గా ని ఈ వరాహ క్షేత్రంలో నూరుపాదముల మేర భూమిని శ్రీని వాసమూర్తి వరాహస్వామినుండి పరిగ్రహించి అక్కడ ఉనికి కల్పించుకున్నారట.

స్వామివారు - అమృతవారు లోకానికంతకూ కల్యాణ ప్రదాత అయిన వేంకటేశ్వరపెరుమాళ్లు రంగరంగవైభవాలూ పొందుతూ ఉన్నా, భార్యలేని వంటిజీవితం గడపడంమాత్రం క్షేత్రంగానే ఉంటుంది.

అలిగి వెల్లిందోగాని ఈనాటికి ఆదాంపత్యం మల్లా ఒక కుదిటికి రాలేదు. స్వామివారు ఎడనెడ రాత్రులవేళ తిరువిజయం చేయడమైనా అమృతామిద ప్రతీచేత కాదు.

అనంత ఎక్కడో ఉన్న బీదీనాంచారికోసం అనేది అమాయకులైన భక్తులకు మరంత అర్థంగాని విషయం. అంతా స్వామిలీల. గిరిమీద సెలొన్న పెరుమాళ్ళను చూచినా, మందారవనంలోఉన్న అలమేలుమంగను చూచినా భక్తీ బాధా రెండూ కల్గుతవి.

సమర్థుడైన గోవిందరాజస్వామి ఏ విషయమూ అంటే ముట్టుకుండా నిశ్చింతగా తలకింద మానిక పెట్టుకొని పవ్వళించి ఉంటాడు కేరళ పద్మనాభునికలె.

జరగవలసిన పనులు

దివ్యస్థలమైనటువంటి తిరుపతికొండ మహా త్తర ప్రభావవిలసితమైనప్పటికీనీ సామాన్య మానవదృష్టిలో అనగా కనీసపు సౌకర్యముల విష యాలలో అనాదిగా అభోగిలోనే ఉన్నది.

ఇటీవల మెరుపుదీపములంటూ, వైద్యానికి సహ యానికి మరికొన్ని సౌకర్యములంటూ బసలకు ఇంకొన్ని సౌకర్యములంటూ వెలసినా ఎటు చూసినా మరికొక ఉండేటువంటి బాట, ప్రయాణానికి ఏమాత్రమూ అనువుగోని రథ్యలూ, పరిశుభ్రత అనే శబ్దమే కరచైన పట్టులు ఈనాటికి - ఇంతే.

తిరుమలగిరి కుచిశుభ్రతల విషయం క్రద్ద వహించవలసినటువంటి దేవసానం అధికారులు తమ బాధ్యతవిషయంలో ప్రమత్తు లుగా ఉన్నారని చెప్పుకొప్పుడు.

ఈ విష యంలో నిర్దుష్ట లేనపుడు ప్రభుత్వం జోక్యం కల్పించుకోకొప్పుడు. తలకుమాసిన సామాన్యమాన పుడి మొదలుకొని, రాష్ట్రానికంతకూ అధిపత్యం వహించే ప్రధానమంత్రి, ప్రధానస్వామ్యమూర్తి వరకు ప్రతి ఆసీకుడూ స్వామిదర్శనానికి ఒకసా రో, వందసార్లు వెళ్లి వచ్చినవారే వారెవ్వరికి ఈ అపరిశుభ్రత కంట పడలేదా? లేక జోక్యం కల్పించుకుంటే స్వామివారికి అపచారముచేసిన వారవుతామని మెదలకుండా ఊహకున్నారా?

అంతవరకు ఎందుకు? తన వివాహం నిమిత్తమే ఏనాడో కుచేరుడివద్ద అప్పుచేసి అప్పుమొత్త మెంతో తేల్చుక దానికి అయినవడి ఎంతో తేల్చుక, ఈనాటికి భక్తులచెవులనుండి వడికాసులు వహించేస్తాన్న 'శిష్యజానాపరిషి కుడు' అయినప్పటికీ, తనకోసం తన దివ్యదర్శ నంకోసం ఏడుకొండలూ ఎక్కి కాళ్ళు బల పాలుగట్టి కదిలినప్పుడు భక్తులను కనికరించి అయినా వారికి వలసిన తగుబాటి సౌకర్యములు ప్రసాదించరాదా? తన పరిజనానికి ఆజ్ఞాపించి కల్పించరాదా? ఇదే పెరుమాళ్ళకు మరి యొకపరి విన్నపము.

అనగనగా నొక పల్లెలో నిరువు రన్న దమ్ము లుండిరి. వారికి నింటివద్ద నేమియు పని లేకుండుటవలన విదేశ ముల కేగి ధన మార్జింపవలె నని నిశ్చయించుకొని, యొకనా డిరువురును నొక రాచబాటవెంబడి బయనము సాగించుచుండిరి. పెద్దవానివద్ద నధిక ధనముండెను. చిన్నవానివద్ద నైదు రూప్యములుమాత్రమే యుండెను.

వా రివిధమున బయనము జేయగా నొకచో వారి కొక కుటీరము గాన్పించెను. ఆ యింటి తలుపుపై, “అయిదు రూపాయలకు అష్టైశ్వర్యము లివ్వబడును” అని ప్రకటించబడి యుండెను. పెద్దవా డది గాంచి నిర్లక్ష్యముతో వెడలిపోయెను. చిన్నవానికి దానివిషయమై తెలుసుకొనవలె నని అధిక అభిలాష యుండుటచే నా కుటీరము లోనికి పోయెను. అచ్చట అతని కొక వృద్ధవనిత గాన్పించెను. ఆత డామెకు నైదు రూప్యములిచ్చి, “అష్టైశ్వర్యము లిమ్ము” అని అడిగెను. అంత టామె, “నాయనా! నీకు నేను మూడు సలహాలను చెప్పెదను. వాటిని నీవు పాటించినట్లైన నీకు త్వరలో నష్టైశ్వర్యములు కలుగును.” అని చెప్పి, ఆ సలహాల నిట్లు చెప్పెను. మొదటిది, “మొదట నీ వనుసరించిన మార్గమును వీడరాదు; రెండవది, నీకు సంబంధించని విషయములలో మధ్యగా నీవు కలుగజేసుకొనకుము; మూడవది, ఏ పని నైన నే డాలోచించి రేపు చేయుము.” వీటిని నితరుల కెవ్వరికిని, నూగువకు మని హెచ్చరించెను.

అతడు వాని సోదరుని కలుసుకొని వానితో కలిసి పయనము సాగించు

బి దు రూ పా య ల కు అష్టై శ్వ ర్య ము లు

శ్రీకడియం లక్ష్మీనారాయణ

చుండెను. మార్గమధ్యలో “అష్టైశ్వర్యము లే” వని అన్న తమ్ము హేళన చేసెను. తమ్ముడు మారువల్లక నూరకుండెను.

వా రి రీతిగా కొన్ని దినములు పయనము చేసిరి. ఒక చోట మరొక మార్గము వచ్చి వీరిబాటను కలుసుకొనెను. పెద్దవా డా బాట ననుసరించి వెళ్ళిపోయెను. రెండవవాడుమాత్రము తన పూర్వపుమార్గముననే ప్రయాణము చేయుచుండెను. కొలదిద వ్యేగిన తదుపరి పెద్దవానిని చోరులు హత్యచేసి ధనము నహరించి రని బాటసారుల వలన చిన్నవాడు విన్నెను. అతని కీ దృష్టాంతమువలన వృద్ధు రా లి సలహాలపై నమ్మకము హెచ్చెను.

తుద కత డొక రాజప్రాసాదము చెంతకు చేరెను. అచ్చ టుచితముగ నాహార మిడెద రని వినుటచే లోపలి కేగి, తృప్తితీరుటల భుజించెను. ప్రయాణపుబడలికచే యానాటి రాత్రి యచ్చటనే నిద్రించి విశ్రాంతిపొందెను. మరునాడు ప్రాతః కాలమున నా సమీప

మున నున్న కొలనుకడకు ముఖప్రతాభాశ్రమమై యేగి, యా కొలనులో రక్షయితమై, ఖండింపబడియున్న నొక మానవుని శిరస్సును చూచెను. అతనికి భయాశ్చర్యము లొక్కసారిగ గల్గి, “ఇ దేమి ట”ని తన లో ప్రశ్నించుకొనెను. కాని యాతనికి రెండవ సలహా స్ఫురణకు వచ్చుటచే తక్షణమే యచ్చటనుండి వెడలిపోయెను.

అచ్చటకు వచ్చినవా రెవరైన యా శిరమువిషయమైయెవరినైన నడిగినట్లైన వారి తలను ఖండింపమని, అట్లడుగని వానిని దన కొలువునకు దీసుకొనిరండని యచ్చటి భటుల కా పట్టణ పురాజు శాసించియుండెను.

రాజాజ్ఞప్రకార మచ్చటి భటు లీతనిని తీసుకొని రాజదర్బారున కేగిరి. రా జాతనిని జూచి, “నీ కా సత్రపులో సుఖముగ నున్నదా ?” అని ప్రశ్నించెను. అందుల కాతడు “దేవరవారి దయవలన సు ఖ ము గ నే యున్నది మహాప్రభూ!” అని వినయముతో ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. “నీ వా శిరస్సు

విషయమై యేల తెలుసుకొనలేదు!” అని రాజు తిరిగి ప్రశ్నించెను. ఆతడు, “నాకు సంబంధించని విషయములలో నేను జోక్యముచేసుకొనను మహారాజా!” అని జవాబిచ్చెను. ఇంకను రా జనేక ప్రశ్న లడుగగా వాటి కన్నిటికి చక్కని సమాధానములను తెలివిలేటలతో చెప్పెను. ఆ భూపతి యాతని తెలివికి మెచ్చుకొని, యాతనిని తన కొలువులో నొక యున్న

తోద్యోగిగా నియమించుకొనెను.

అప్పటి కాతడు తన గ్రామము వీడి పదునారేండ్లు గడచినవి. అతడు వచ్చునప్పటి కతనికి నారుమానముల పుత్రుడుండెను. తన కుటుంబము తీసుకొని వచ్చుటకై రాజువద్ద శలవుదీసుకొనితన గ్రామమువచ్చెను. ఆతడు వానియూరికి వచ్చునప్పటికి రాత్రివేళ యగుటచే నట్టిసమయమున తాను దన యింటికి వెళ్ళినను తన బంధువులు గుర్తుపట్టలేరని తలచి తన యింటిప్రక్కవారింట నతిథిగా నుండెను. ఆ రాత్రి యందఱు నిదురించినపిమ్మట నా త డు తాను పరుండిన గదిలోని గవాక్షముద్వారా తన యింటిలోనికి జూచెను. తన భార్య, మరియొక యువకుడు నొక మంచముపై పరుండుట గని, తన భార్యప్రవర్తన చెడిన దని తలచి యాగ్రహవేళపూరి తుడై వారిని చంపుటకు కత్తిని దీసెను. కాని మూడవ సలహా జ్ఞప్తికి వచ్చుట వలన కత్తిని ఒకటో నుంచినవైచెను.

మరునాడు తన గృహము కేగి, ఆ యువకుడు తన పుత్రు డని తెలుసుకొని, యధికానందభరితు డయ్యెను. తన కుటుంబమును తీసుకొని రా జనగరుకు పోయి, అష్టైశ్వర్యములతో తులతూగుచు తన జీవితశేషమును సుఖముగా గడపెను.

కథ కంచికి మనము యింటికి

న్యూయార్క్ లో, అధికారసన్మానాన్ని అందుకోవటానికి బయలుదేరేముందు వాల్ డర్స్ - ఆస్టోరియా హోటలులో బాలబాలికలు కొరగా తన చేవ్రాలుచేసి యిస్తున్న భారతప్రధాని నెహ్రూ.

గర్భ నిరోధిని

శరీరాలోగ్యమునకు భంగంలేకుండ కొంత కాలమువరకు గర్భం రాకుండా అపుటకు డోషధం రు. 10 లు. చాలాకాలంవరకు రాకుండా చేయుటకు రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0 లు.

పుం స్త్వ వర్ధని తైలం

నరములు బలహీనత చెంది సంతోష సౌఖ్యములకు దూరమై దుఃఖించువారల పాలిట వర ప్రసాదిని మా నపుంసక తైలం. 1 సీసా రు. 10 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0 లు మరియు నేపాళదేశపు కన్సూరి, అంబర్ హేమం కలసి ప్రత్యేకంగా తయారుచేయబడి జగత్ప్రఖ్యాతి వహించిన తైలము గలదు. సీసా 1 కి రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1. ఆర్థ ర్థిచ్చువారు ముందుగా పైకం పంపుచూ జవాబుకు కవరు పంపేడి.

డాక్టర్ రత్నం నన్ను,

మలకపేట విరడింగ్, హైదరాబాద్. డక్కన్.

అనగా అనగా ఒక ఊళ్లో ఇద్దరు అన్నదమ్ములు ఉండేవారు. అన్న చాలా ధనవంతుడు, తమ్ముడు చాలా బీదవాడు. కట్టెలుకొట్టుకొని జీవించేవాడు. తమ్ముడి కిద్దరు కవలపిల్లలున్నారు. వారు చాలా అందంగా వుండేవాళ్లు. వాళ్లు పొద్దున్నే ముప్పికి పోయేవారు. వాళ్లను చూసి ఊళ్లోవాళ్ళు చాలా జాలిపడి అందరూ అన్నంవేస్తుండేవాళ్లు. వాళ్లు అది యింటికి తెచ్చి తండ్రి తెచ్చిన డబ్బుతో హాయిగా కాలక్షేపం చేస్తూయుండేవారు. అన్న కిది చూచి కన్నుకుట్టి, ఒకనాడు జోతిష్యుని వేషము వేసుకొనివచ్చి “నీ పిల్లలు నీదగ్గర యింక వారమురోజులవరకు ఉంటే నీవు చచ్చి పోతావు” అని చెప్పేడు. చావు దాటించమని జ్యోతిష్యుని ప్రార్థించగా వారిని అడవికి పంపించేయమనెను. తమ్ముడు ఒక రాత్రి పిల్లలను అడవిలో వదిలివేళి వచ్చెను.

పిల్లలు అడవిలో పండ్లు కాయలు తింటూ కాలముగడపగా కొంతకాలానికి 18 ఏళ్లువయస్సు వచ్చింది. వాళ్లు యింక దేశసంచారమునకు బయలుదేరినారు. అలాగా వెళుతూవుంటే ఒక పులి కనిపించింది. వాళ్లు దానిని జంపడానికి వెళ్తే అది “నన్ను చంపకండి, నాకు రెండు కవలపిల్లలున్నాయి వాటిని మీకిచ్చుకుంటానని చెప్పింది. నరే నని వారు ఒప్పుకున్నారు. పులిపిల్లలను పట్టుకొని కొంతదూరం వెళ్లేసరికి ఒక ఎలుగు గొడ్డు కనిపించింది. అది పులిలాగే రెండు పిల్లలనిచ్చి వెళ్లింది.

అలాగే వాళ్లు వెళ్తూవుండగా ఒక కుక్క కనపడి వాళ్ళకి రెండు కుక్కపిల్లలను ఒక తాబేలు కనపడి తన రెండు పిల్లలను యిచ్చెను. వాళ్లు ఒక్కొక్కళ్లం ఒక పులిపిల్లను, ఎలుగుపిల్లను, కుక్కపిల్లను, తాబేలుపిల్లను పట్టుకొని వెళ్తూవుండగా రెండు దారులు కనిపించినయ్. వారిద్దరు ఒక సంవత్సరమునకు కలుసు

బాలానందం :

కవల పిల్లలు

శ్రీ లింగం లక్ష్మణరావు

కొనుటకు గడువుపెట్టుకొని చెరియొక వేపు వెళ్ళిరి.

అన్న ఆలా వెళ్తున్నప్పుడు ఒక రాజ్యము చేరుకొనెను. ఆపూరివారంతా దుఃఖించుచుండిరి. వారిని కారణ మడగగా వారు “ఈపూరినమీపమున ఒక రాక్షసుడు ఉన్నాడు. వాడికి రోజూ ఒక మనిషిని ఆహారముగా ఇంతవరకు పంపించుచున్నాము. ఈరోజు రాజకుమారివంతు వచ్చింది. రాజకుమారిని రక్షించేవారికి అర్ధరాజ్యమిచ్చి రాజకుమారిని పెండ్లిచెస్తానని చాటించినాడు. కాని ఎవరూ రక్షించడమని రాలేదు. అందుచేత రాజు మేము విచారించుచున్నాము” అని చెప్పిరి. అన్న వారిని రాక్షసుడక్కడ ఉన్నాడో చెప్పమన్నాడు. వారు ఆ కొండపైన వున్నాడని చూపించారు.

వెంటనే అన్న అక్కడకు తన పులి, ఎలుగు, కుక్క, తాబేలుతో కలిసి ఆ కొండవద్దకు వెళ్ళి దాగుకొనెను. రాక్షసుడు ఇంట్లో ఉండెను. యింతలో రాజకుమారి రాక్షసునికాహారముగా వచ్చెను. అన్న రాజకుమారిని అక్కడే ఉండమని చెప్పి పులిని, ఎలుగుబంటిని, పంపించెను. అవి రెండూ రాక్షసుని చంపి వచ్చేసినవి. ఇది యంతయు రాజకుమారిని తెచ్చిన బండివాడు చూసేడు. వాడికి ఆక పుట్టింది. దేనికి తెలుసా? అర్ధరాజ్యం వస్తుందని. అన్న రాక్షసుని చంపినతర్వాత, అతని కాలి గోళ్లు చేయిగోళ్లు కత్తిరించి జేబులో పెట్టుకున్నాడు.

అప్పుడే చీకటిపడింది. అందుచే అన్న ఒక గదిలో రెండు మంచాలు ఏర్పాటుచేసి రాజకుమారిని ఒక మఱ

చంపింప, తా నొక మంచంపై ఉంచుకొన్నాడు. అప్పుడు రాజకుమారి తన చేతిరుమాలు అన్న కిచ్చింది. అది జాగ్రత్తచేసి, పులి, ఎలుగు, కుక్క, తాబేలును జాగ్రత్తగా కావలికాస్తూ ఉండమని చెప్పి పడుకొన్నాడు. పులి ఒక జాము కాసింది. తరువాత, ఎలుగు, తరువాత కుక్క వరుసగా కాసేయి. కాని పాశం తాబేలుకు నిద్రవచ్చి నిద్రపోయింది. అప్పుడు రాజకుమారి బండివాడు వచ్చి అన్నను చంపి, రాజకుమారిని రాజదగ్గరికి తీసుకుపోయేడు. రాజు చాలా సంతోషించాడు. కాని రాజకుమారిమాత్రం వెళ్ళికి యిష్టపడక 12మాసములు గడుపుపెట్టింది.

ప్రొద్దున, అన్నచచ్చి పోవడము పులి, ఎలుగు ఇవి చూసి తాబేలును చంపివేస్తామని భయపెట్టినవి. అప్పుడు తాబేలు సండివిపుల్ల తెచ్చి అన్నను బ్రతికించెను. అన్న అన్నతమ్ములు అనుకొన్నట్లు గడువు పూర్తియైనది. కావున అన్న తమ్ముడు కలుసుకొనవలసిన చోటుకు పోయి చూచెను. అచ్చట తమ్ముడు లేడు. అందుచే ఆతడు రెండవదారి యందు వెళ్లుచుండగా ఒక ఇంటావిడ అతనిని పిలిచెను. అన్న తెల్లబోయి అచ్చటికి వెళ్లెను. వాళ్లు అల్లుడొచ్చేడని అందరితోను చెప్పేరు. అప్పుడర్థమైంది అన్నకు. తమ్ముడు ఇక్కడకు వచ్చి, ఈవిడకూతురుని పెళ్లాడాడని. తనూ, తమ్ముడూ కవలపిల్లలుకనక ఒకేలాగ వున్నారని. వెంటనే అతడు, భార్యను పిలిచి, “ఓసే! నేను మొన్న

ఏదారంబట వెళ్లేనోచెప్ప”మని అడిగేడు. ఎందుకంటే తమ్ముడు ఆదారిని వెళ్లిఉంటాడని తలచేడు. అప్పుడు భార్య ఆదారిని వెళ్లే రని చూపెట్టింది.

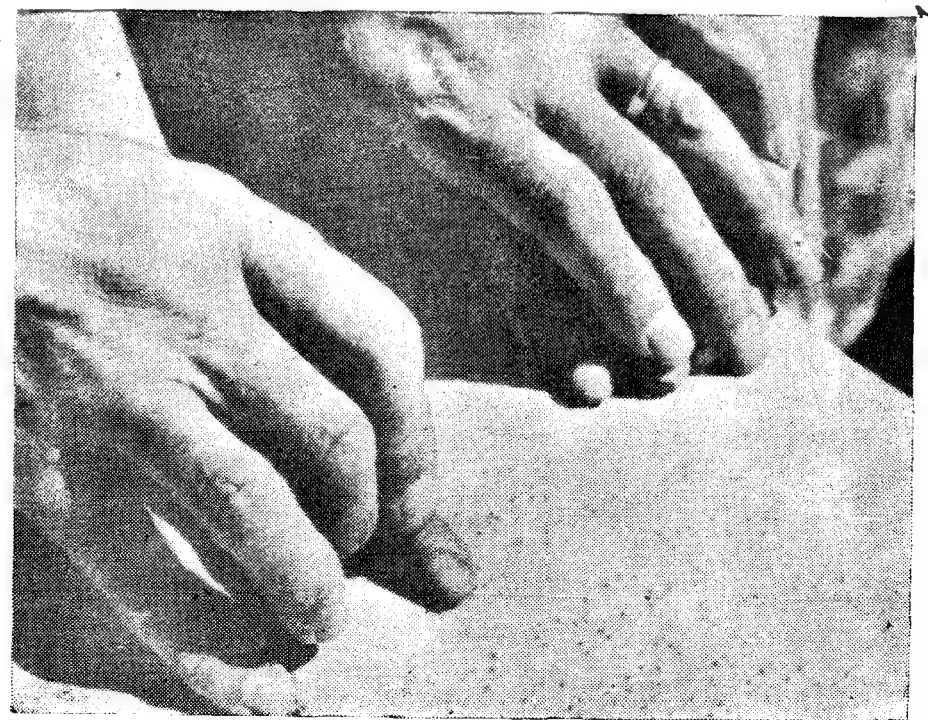
అలా వెళ్తుండగా అతనికి ఒక ముని కనిపించేడు. అతని దగ్గరకు వెళ్లి నమస్కరించాడు. అతను “ఎందుకు ఇక్కడికి వచ్చావు” అని అడిగేడు. అతను సంగతంతా చెప్పాడు. వెంటనే ముని దివ్యదృష్టితో చూచి తమ్ముడు ఒక రాక్షసిమాయవల్ల రాయి అయిపోయాడని చెప్పి ఒక కత్తినిచ్చేడు. అది పట్టుకొని, తమ్ముడు వెళ్లినదిక్కుకెళ్లగా ఒక రాక్షసి కనిపించింది. వెంటనే దానిని చంపి. తమ్ముని మార్చి తమ్ముని, తమ్ముడి పులి, ఎలుగు, కుక్క, తాబేలును పట్టుకొని అత్తవారింటికి బయలుదేరేరు. ఇద్దరు వెళ్లేసరికి ఇద్దరు ఒకేలాగు వున్నారు. అప్పుడు తమ్ముడి భార్య, అన్నకుక్కను పిలిచెను. అది కొత్త కాబట్టి ఆవిడపద్దకు వెళ్లేదు. తమ్ముడికుక్క వెంటనే వెళ్లింది.

అప్పుడు తమ్ముడు తమ్ముడి పెళ్లాం, అన్నాకలిసి రాజకుమారిని రాజ్యం పెళ్లారు. అచ్చట ఒక ఊడోరా విన్నారు. ఏమనంటే రాజకుమారి యిచ్చిన రుమాలు ఎవరివద్దనుందో అతనిని వెళ్లిచేసుకుంటాను అని ఎందుచేతనంటే ఆరోజుతో 12మాసములగడువు పూర్తియైనది. లేకపోతే బండివాడిని వివాహమాడాలి. అందచేత అన్న తనవద్ద రుమాలు రాజకచూపెట్టి రాజకుమారిని వివాహమాడేడు. బండివాడికి ఉరిశిక్ష వేశారు. తండ్రిదగ్గరకు వచ్చి, తండ్రికి తీసుకొని, రాజకుమారి రాజ్యం వచ్చి అన్నను రాజగాను, తమ్ముడిని యువరాజుగాను పట్టాభిషేకం చేసుకొని హాయిగా రాజ్యం చేస్తూవున్నార

అంధబాలురకు విద్య

అంధులైన బాలబాలికలకు విద్యాగంధాన్ని కలిగించటానికి ఆమెరికాలో జరుగుతున్న ప్రయత్నం. గ్రామఫోను గ్రంథాలు, ఆమెరికా ఫెడరల్ ప్రభుత్వం, అంధులకు ఈ ప్రత్యేక రకం గ్రామఫోనులను ఉచితంగా ఇస్తుంది.

అంధులైన బాలబాలికలకు విద్యాగంధాన్ని కలిగించటానికి ఆమెరికాలో జరుగుతున్న ప్రయత్నం. అంధులకొరకు ప్రత్యేకంగా తయారుచేయబడిన గ్రంథాలు - కుడిచేతి చూపుడు ప్రేలితో అక్షరాలను స్పృశించి చదువుతూ వుంటారు. ఎడమచేతి చూపుడు ప్రేలితో తరువారి పంక్తివున్న పేజీని గమనించుతారు. ఇలా ఈ గ్రంథాలు చదవటం ఉపాధ్యాయులు దగ్గరవుండి నేర్పుతారు.

గాంధీవాదము - సామ్యవాదము

(7-వేటి తరువాయి)

కానీ, గాంధీజీ మార్గాలమీద విశ్వాసమున్న వ్యక్తులమందు స్పష్టమైన జీవిత కార్యక్రమముండనేవుంది. అది ఇది 'నిత్యజీవిత కార్యక్రమము' బుద్ధి పూర్వకంగా అహింసను ప్రయోగించి అందులోని విద్యమైన ప్రస్తుత కేంద్రపత్ర గుర్తించడమే వాటిని పెంపొందింపజేయడానికి తమకూడా సహాయధూతుడుగా యుండవలసి, కాస్తా విమర్శనకు పదార్థవిజ్ఞానము, రాసాయనిక శాస్త్రబుద్ధి ఎక్కువగా యుండవలసివేయి, అహింసను సంశోధించడానికి స్వాధీ, మోహ, రహితమయిన విశుద్ధ ప్రేమభావా అవసరము. కానీ కుశాగ్రబుద్ధి అవసరంలేదనడంలేదు. అవసరమే అయినా సంశోధకుని ప్రేమకోశము రిత్తగావుంటే బుద్ధి బలమెంతమాత్రం పనికివస్తుంది?

మూడవ అచలతత్వ సేవ:-వాస్తవములో ఇది సత్యాహింసల ఏకీకరణ ప్రయోగ జనితంగా మేకాని వేరు కాదు. వ్యావహారికదృష్టితో దీనికి సులభమైన అర్థం ప్రజల కనుకర్తించే ప్రత్యక్ష సేవ. సత్యము, అహింస మొదలయిన విషయాలమీద పాండిత్యపూర్ణతకి పూర్ణపు ప్రకాలు, ప్రపంచాలు, గీతలద్వారా గాంధీజీ తత్వాలు లేక ఉపదేశాల ప్రచారము కూడా మూడవ అచలతత్వాని కన్యాయస్తుంది.

వ్యాసాలు, ఉపదేశాలు యంత్రాలవలె నిర్దోషమయినవి స్వయంగా. కానీ నేటి పరిస్థితుల్లో ఖటిమీద అహింసావాదులకంటే హింసావాదులకే విశేషాధికారాలున్నాయి. తమ హితము కోసం ఎంతో సరళంగా వాటిని ఉపయోగించుకోగలుగుచున్నారు. అందువల్ల మన ముపయోగించే సాధనం పూర్తిగా విచిత్రమైంది స్వతంత్రమైందిగా వుండాలి. అటువంటి సాధనం మూలభావంగా, ఆప్రకాశితంగా వుంచబడిన ప్రత్యక్ష సేవయే.

సంఘములో ఏరకంగా ముట్టడింపబడిన సమస్యనైనా సరే నివారించుటకు ప్రాచీనమైన అంగాల్ని గుర్తిస్తూ కార్యక్రమము యొక్క ఏదో ఒక దిశ ఎన్నుకోవాలి గాంధీజీగొప్ప ప్రేమవిషయంలో వుందా? దాన్ని దక్కించే దానికి పాటుపడాలా? అని ప్రశ్నించుకోవలసినదే. యిందులో గొప్ప చిన్నలు లేవు. కానీ మానవజాతియొక్క హితసంపర్క అని వార్యమరతులుమాత్రమే. యీ మరతుల్ని గుర్తించి గాంధీజీ వారాల అచలతత్వాల్ని శోధించినట్లుయితే సబబులు, నిర్బలులు, వీరిద్దరి మధ్య ఒక కోటికేర్యుడీ కమ్యానిస్టు కూడా ఉన్నంత తీవ్రమైన విరోధముంది. విరోధమే కాకుండా నిర్బలులు తమవంటి ధనికులద్వారా అధికారవర్గాలద్వారా జరుగుతుండే శోషణ వంచనలను అరికట్టడము, బుద్ధిమంతులనిపించుకొన్నవారు బుద్ధిహీనులతో పొందుతున్న అనుచితలాభాలకు ప్రతీకారాన్ని తీర్చుకోగోరుచున్నారు. ఒకవేళ శోషణవంచనాల్ని అరికట్టేదానికి వారికేదైన సత్యాగ్రహోపాయమే దొరికిందంటే, ఏవిధమయినట్టి నిర్బలల పతనము ఏవిధమైనట్లుంటే సబబుల ద్వారా జరుగుతున్నప్పటికీ ఒకరోజుపాటు కూడా చూచి సహించరు, అని బోధపడుతుంది.

గాంధీవాద సమాజవాదాల (సామ్యవాదాల) మధ్య వీడిత వంచిత ప్రజల సమస్యనుగురించే గరమగరం వాదవివాదం జరుగుతూవుంటుంది. ఈ విషయంలో ఉగ్రాతిగ్రసామ్యవాది (కమ్యూనిస్టు)కంటే గాంధీజీ ఎంతో ముందుకు సాగిపోయాడని చెప్పవచ్చు. ఆయన సిద్ధాంతానుసారంగా ఎవనివద్ద ఎటువంటి స్వంత ఆస్తి వుండకూడదు. ఆ ఆస్తికి అతను ఒక ధర్మకర్తగా వుండాలి కానీ 'నాది' అనటం నహి.

నా అభిప్రాయ మేమిటంటే ఎలాంటి సామ్యవాది అయినాసరే మానవజాతినుఖంకోసం ధనాదాయాన్ని దాని అభివృద్ధిని కోర్తాడు. సిద్ధాంతరూపకంగా గాంధీజీ దీన్ని ఒప్పుకోడు. ఆయన తలం మేమిటంటే ఏదినాని కాదినం చెబుటాడే అన్నం సంపాదించుకో

దానికి సామ్యవాది కేమీ యిష్టము లేదని; ఏదినాని కాదినం చెబుటాడే పాట్లనింపుకోవచ్చుననే విషయము ఆదర్శం. మానవజాతి ఏనాటికైనా వ్యక్తిగతంగానే మానుకుంటూనికి సిద్ధపడుతుందనీ, దాన్ని గూర్చి యిప్పుడే ఊహించుకోవడ మసంభవమనీ గాంధీజీ బాగా గుర్తించాడు. ఒకవేళ సంభవమే అయితే ఆలోచించవలసిన విషయమిది. మూలధనమున్న ఒక వ్యక్తి అదనపురాబడి కలిగిఉన్నట్లయితే మూలధనాన్ని అతనే దృష్టితో తన దగ్గరుంచుకోవాలి ఏమరతులమీద. ఆధనాన్ని అతనివద్ద వుండనీయాలి.

'ఏవిధమయిన సంపత్తి ఏ ఒకవ్యక్తిదగ్గర లేక అధికారంలో కానీ లేక అనేకమందితో కూడుకొన్న ఒక మండలియొక్క అధికారములో వున్నా-ఆ అధికారాన్ని వారు తాత్కాలిక నియమాల్నుసరించి గాని అనుసరించకగాని పొందబడినచో అలాంటి సంపద వ్యక్తిగత యుపయోగానికి కాకుండా సమాజం ద్వారా సమాజాని కుపయోగంగా మాత్రం ఉంచుకోవచ్చు. ప్రైవేటు డివిడెండ్ లి ఆ సంపదమరక్షించు ధర్మకర్తయే లేక (బ్రష్టి), అనియో ఇతరులు గుర్తించుకోవాలి, అని గాంధీజీ అన్నాడు. యీ 'బ్రష్టి' శబ్దాన్ని గురించి ఎన్నో విభాలయిన దురభిప్రాయాలు బయలుదేరవచ్చు. దీనికూడా కారణముండకపోలేదు. గాంధీజీ ఎప్పుడయినా ఏదయినా ఒక్కమాట అన్నాడంటే పూర్తిగా అర్థమయిపోయి నొక్కి చెబుతాడు. దాన్ని అలవాటుపడినవారు తప్ప మిగతా అందరూ అర్థం చేసుకోడానికి ప్రయత్నించినా వెంటనే అర్థం చేసుకోలేరు. రాజనీతిజ్ఞుల, ఉపన్యాసకర్తల శబ్దాలవలె గాంధీజీ శబ్దాల్నికూడా అర్థం చేసుకోవడమే వారు పడే పొరపాటు.

పాశ్చాత్య రాజనీతిజ్ఞులలాగే ఎన్నో పర్యాయాలున్నాయి. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వముయొక్క అస్తిత్వము హిందూస్థానములో భారతీయుల కల్పాణముకొరకుగాను (బ్రష్టి), గూఢకంగా ఏర్పడినదని, కానీ (బ్రష్టి) అన్న శబ్దములో వాళ్ళ నీతి నీళ్ళపాలుంది. ఆచరణలో మరింత ఎండు గడిపోవడంలే తేలికపొయింది వాళ్ళ నీతి. యిదేవిధంగా గాంధీజీని కూడా, 'సంపత్తు గలవారిని సహకరించడానికే ఆయన యిలాంటి దంభపూర్ణ వాక్యాలంటున్నాడని, మనం సంకయించవచ్చు. మొదటి ఒక పర్యాయ మిలాగే జరిగింది. రౌండుటేబిల్ సమావేశం (Round Table Conference) లో, హరిజనుల్ని హిందువులనుండి వేరుచేస్తే నిరక్షరత్రం పూనుతానన్న పృథు దానిమీద ఎవరేమంత యిదిగా గమనముంచలేదు. చాలామంది 'ఇదంతా వక్రృత్త కళాలంకార, ముసకొన్నాడు. కానీ ఫలితం? తన శబ్దాల్ని సత్యసిద్ధి పొందించాడు. యిదే విధంగానే 'సంపదకల వాళ్ళందరూ దానికి యజమానులు కాదు. కానీ దానికి వారు ధర్మకర్త (బ్రష్టి) లు, అన్నప్పుడు కూడా యీ శబ్దాల్ని అలంకార మాత్రంగా అర్థం చేసుకోగూడదు. ఎందుకంటే లా యొక్క ఆత్మతో నిర్మితమయిన బ్రష్టిలకు ధర్మం యొక్క ఆత్మతో నిర్మితమైన బ్రష్టిలకు కొంచెంభేదముంది. 'ధర్మంయొక్క ఆత్మతో నిర్మితమైన 'బ్రష్టిలు, దాని అధికారములో ఉన్న సంపదయొక్క స్వంత అధికారముగురించి తమ కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చుకోకుండా పోషణమూ అసంపదనంతటిని ఖర్చుచేయడమూ, జరిగినా నష్టమేమీలేదు. కానీ 'లా, తోనిర్మితమైన 'బ్రష్టి కేమాత్రం అలాంటి అధికార ముండదేమో, నని ఆక్షేపకుల మనస్సులలో స్పష్టపుటాలోచన పుట్టవచ్చు. కానీ గాంధీజీ ప్రేమేదాత్మేమాత్రం లక్షించడు. ఆచరణలో పెట్టడానికి సరియైన అదను సాధన సువిధా లేనిదే ఏసిద్ధాంతాన్నైనా సరే గాంధీజీ ప్రతిపాదించి కూర్చోడు.

కాంగ్రెసునుండి నివృత్తుడైనంతనే ఆయన

ఇరాక్ ప్రభువు షాహన్ షా జన్మదినోత్సవసందర్భంగా, ఢిల్లీలోని ఇరాక్ రాయబారి విందుచేశారు. ఆ విందులో గవర్నర్ జనరల్ రాజగోపాలాచారిగారు, మాలావా అబుల్ కలాం ఆజాద్ గారుకూడా పాల్గొన్నారు.

సంతుష్టుడయి పోలా, ముగ్ధవాడీలో వుంటూ వుంటూ సేవాభావముయొక్క భిన్న భిన్న రీతులు చూపిస్తూ మార్గదర్శకుడైనా నని సంతోషించాలి. కానీ తంతి తపాలాసౌకర్యములేక వర్ష బుతువులో నడవసాగ్యముకొని బురదగుంటలమధ్య వున్న 'సేవాగ్రామం, చేరాడు' దేశంలో, కాంగ్రెసుకు విద్యావంతులకు, లేఖకులకు, ప్రభుత్వానికి వున్న వికట సమస్యల్ని అహింసాత్మకంగా నివారించే పథకుల్ని గమనిస్తూ కూర్చున్నాడు, కానీ చాలామందికి యీ విషయమెంతో అసంగతంగా తోచేది. 'అహింసాత్మకచర్యలవల్ల దేశసమస్యల్ని నివారించే దేమిటి ప్రాధుభోక గాంధీజీకాబట్టి ఆప్రయత్నంలో వుండిపోయాడు, అనేవారు. అయినా కూడా గాంధీజీ యీ ప్రయత్నమే నితాంత స్వాభావిక సుసంగతరీతిగా ఉండిపోయింది. సమాజముచేత నీచంగా చూడబడుతున్న పల్లెటూరి ప్రజలతో తన సంబంధాన్ని ఉంచుకొంటూ వచ్చిన సమస్యలన్నిటినీ అహింసాత్మకంగా చులకనచేసుకో ప్రయత్నించాడు. రాతి బొమ్మకు ప్రాణము ఇచ్చినట్లు ఆగ్రామ వాసుల్లో చలనము కలిగించాడు. వారి మధ్యలో తనకు స్వచ్ఛమైన పాలూ బెల్లము దొరకటంతటి యోగ్యంగా వారిని తయారుచేశాడు. చదువు వ్రాత నేర్పు తద్వర్తమానుభులంతో వారికి పరిచయం కలిగించాడు. గ్రామాల్లోవున్న మురికి, మురికివల్ల వచ్చే రోగాలనుండి వారిని రక్షించడంలే మనవ్యమూత్రుల్లోవుండే ప్రస్తుత శక్తుల్ని మేల్కొల్పడాడనుడమలో సందేహమేమి? యిందువల్లనే యీనాటికీ ప్రభుత్వ దృష్టికాకుండా పూర్తిగా భారతదేశపు దృష్టి ఆ గ్రామాలమీద వుంది.

గాంధీజీలోని మరియొక విశేషము యేమిటంటే అందరూ అసంభవ మన్నదాన్ని తమ సంభవమంటాడు. అందరికీ అసంభవంగా వుండే పని తనకు సంభవంగా వుండేట్లు భగవంతుడు అదను కలిగిస్తాడని ఆయన విశ్వాసము. ఎందుకంటే అసంభవ మనే పనే లేదంటాడాయన. 'మాగయినను వా బాలుడైన గాని, దూసి కొండెక్కునపు దూరకుండుగానె' అన్న సత్యం - ప్రేమరూపీ పరమేశ్వరుని - మీద ఆయనకు అట్టి శ్రద్ధాభక్తులున్నాయి.

గాంధీజీ కార్యపద్ధతుల్లో మరో లక్షణాన్ని ఉల్లేఖించి నేనీ వ్యాసాన్ని సమాప్తముచేస్తాను. ఏదయిన ఆందోళన చేయడానికి, జనసమూహాన్ని ప్రోగుచేయడమనకూ, గాంధీజీ తనకు తనే సాటి. ఆయనెప్పుడు ఆందోళనచేసినా పూర్తిగా ప్రపంచాన్నే తనవైపు ఆకర్షించబడేలాగున చేశాడు. ఒకవేళ మనం వివిధప్రశ్నలగురించి గాంధీజీవిచారాల్ని, ఆచారాల్ని అందులోని నీతిని బుద్ధిపూర్వకంగా తెలిసికో ప్రయత్నిస్తే, ఆయన ఆందోళనకార్యక్రమములో మామూలుగా నడుస్తూవచ్చిన ఒకేవిధమయిన విశేషముంది. దాన్ని ఎప్పటికీ మరువకూడదు. ఆ విశేష మేమిటంటే ఏదయినా అన్యాయం లోకంలో జరుగుతూవుంటే దాన్ని

ప్రతిఘటించుటకు ప్రజాసమూహాన్ని సరియైన నిశ్చితమార్గముమీద నడిపించ వీలులేనంతవరకూ ఆ అన్యాయాన్నిగూర్చి తన మనస్సులో ఎంత దుఃఖమున్నా దిగ్భ్రుంగి ఊరుకుంటాడేగాని, ప్రజల్ని ఉద్రేకపరచి వారిని పెడత్రోవను పోనివ్వడు. తమ ఉద్యమాన్నిగూర్చి వార్తాపత్రికలు ఘోషిస్తాయంటే చాలు నడప ప్రయత్నించేవారి ఉద్యమాలు సబ్బుబిళ్లలమీది బుల్ బుల్ పిట్టలు. ఇటువంటివంటే గాంధీజీ రోత పుట్టిస్తాయి.

గాంధీజీ ఏదయినా ఒక ప్రశ్న లేవదీశాడంటే దానిలోపాటు లోకాభిప్రాయాన్ని కూడా లేవదీస్తాడు. ఆకర్షణీయమైన కార్యక్రమాన్ని వినిపిస్తాడు. అప్పుడు తప్పుకుండా ప్రభావకాలిగా వుండి అవసరమైస్తే ముందంజ వేయడానికి సిద్ధంగా వుండే విషయ మేదో ఆయన మనస్సు కొచ్చిందని వెంటనే గ్రహించుకోవచ్చు. యీ విధంగా నెరవేర్చు కత్తి లేనంతవరకూ అన్యాయానికి బదులు మానముద్ర ధరిస్తాడు. యితరులకూ ఇదే సలహా యిస్తాడు. యీ విధంగా చేస్తే తనకు సంబంధించి వచ్చే దురభిప్రాయాల నన్నిటినీ మానంగానే భరిస్తాడు.

నేడు గాంధీజీపదతులమీద ఆయన రచనాత్మకకార్యక్రమముమీద బుద్ధి ప్రధానంగా వుండేవారికి శ్రద్ధ తీసిపోయింది. వారికివి ఆకర్షణీయమైనవిగా, ఉత్సాహవర్ధకంగా లేవని తోస్తాయికానీ అలాంటి వారికేలాంటి చికిత్స చేయడానికి వీలేదు. అలాంటివారిలో వాదించడమూ, వారి దోషాల్ని బైబిపెట్టడముతో ఏ మాత్రం లాభంలేదు. వారిమీద కోపించక వారి భావాల కనుగుణంగా ప్రవర్తించుకొనే స్వతంత్ర మివ్వాలి. వారేమైనా గాంధీజీవిచారాల్ని ఖండిస్తూనేమొనని అనుమానముంటే అందుకు కూడా వారి కధికార ముందని ఊరుకుండవలసినదే. ఎలాంటి చర్య తీసుకోకూడదు. ఎందుకంటే ప్రత్యక్షప్రమాణాలతో అహింసయు ప్రవృత్తుల పరిణామములను నిరూపించే, మనం వారిని గెలవాలి.

అఖిల్ ఒక్కమాట. గాంధీజీ కోరినట్లు 'గాంధీవాద, మనే శబ్దం వదలివేయాలి. అలా కాకుండా ఆ శబ్దాన్ని సజీవంగా వుంచాలని మిక్కిల్లంగా వుంటే ఆ శబ్దం ఏ వ్యక్తిద్వారా ప్రతిపాదించబడిన సమాజవ్యవస్థ రచనావిశేష సూచకమూ గాదని గ్రహించుకోవాలని మనవి.

గవర్నెంట్
సినిమా గవర్నెంట్
తెలంగాణ ప్రభుత్వం

స్వప్న సుందరి

(10-వ పేజీ తరువాయి)

విదూ : అయ్యో. మీ కేమి తెలుసుకున్నా! ఈ పుట్టి ములక! ఈ మధ్య చిద్ద నాటిక మృత్యున ర్యాములవారు మహారాజులుంగారిని దర్శించారు. అంతే. వారి దర్శనమాత్రంచేతనే మహారాజులుంగారికి మాయాపటలం పటాపచలై పోయింది. అయితే ఆచార్యులవారు లోకసంగ్రహారం వారిని రాజధర్మం నిర్వహించమన్నారు.

దేవి : లోకసంగ్రహారం అంటే?

విదూ : లోకసంగ్రహారం అంటే ఏముంది. లోకం లో సర్వలూ మహారాజులుంగారిని చూచి, నిర్లిప్తులైపోతే, సృష్టి అంతా స్తంభించి పోతుంది. అందుకని శ్రీ స్వాములవారు, ఊరికే కుమ్మరి పురుగునకుగా శ్రీ మహారాజులుంగారిని సంచరించమన్నారు. అయితే మీ రీ విషయం బోత్రిగా వినలేదా ఏమిటి?

దేవి : అచ్చే ఏమీ వినలేదు.

విదూ : అలాగా, ఇంతకీ మీరు దయచేసిన రాజకార్యం?

దేవి : ఏముంది, మా పినతల్లి గారు తారావళీ దేవిగారికి ఒక పుత్రిక ఉంది. ఆ మే పేరు మృగాంకావళి. ఆమె మృగాంకవర్మగారి తరవాత దత్తత చేసుకున్న బిడ్డ.

విదూ : అవునవును. కన్నట్టున్నాను, ఈ విషయం.

దేవి : ఆ మృగాంకావళి వివాహ మాడిన వారు చక్రవర్తులవృత్తాన జ్యోతిషిమృగలన్నారు.

విదూ : ఆహాహా! అయితే ఆ చిన్నది ఎక్కడ ఉన్నదో!

దేవి : మన ఆంతఃపురంలోనే ఉంది. ఈ మృగాంకావళిని, వివాహమాడే ఉద్దేశంతో మహారాష్ట్రాధిపతి లాటరాజధానిపై దండెత్తినాడు.

విదూ : ఎంత ముష్కరత్యము!

రాజు : ఇప్పుడు లాటరాజధానికి చాలా వరకు శత్రుభయం తగ్గినది దేవీ.

దేవి : అయితే ఈ మృగాంకావళికి వివాహం కొనసాగవరకు మా పినతండ్రిగారికి నిద్రపట్టడం లేదు. అందుచేత వారు వెంటనే మృగాంకావళికి వివాహం చెయ్యి సంకల్పించారు.

విదూ : వయస్య, ఎంత పరమానందకరమైన వార్త విన్నావోయి. ఈవేళ!

రాజు : వివాహం నిశ్చితమైందా దేవీ?

దేవి : అదే మనవి చెప్తున్నాను.

విదూ : చిత్తం. సెలవిప్పించండి.

దేవి : మృగాంకావళికి వెంటనే అనుకూల వరుణ్ణి చూసి వివాహం చెయ్యవలసిందని మా పినతండ్రిగారు వార్త పంపించారు.

విదూ : మరి వారు యుద్ధంలో మురిగి ఉండగానే—

దేవి : ఆ యుద్ధభాద పోవడానికే ఈ ప్రయత్నం అంతేను.

విదూ : సెహబాష్! మంచియెత్తు! మరి వరుడు?

దేవి : అదే నారాయణా! ఆ మృగాంకావళిని మహారాజులుంగారు స్వీకరించవలసిందిగా మనవి చెయ్యమని మా పినతండ్రిగారి ఉద్దేశం.

విదూ : మన మహారాజులుంగారా?

దేవి : అవును. దాని వల్ల మహారాజులుంగారికి సార్వభౌమత్వం సిద్ధిస్తుంది. మా పినతండ్రిగారికి లాటప్రభువులకు శత్రుభయమా తగ్గుతుంది.

రాజు : అన్నీ బాగానే ఉన్నాయిగాని నా కిప్పుడు వివాహమేమిటి దేవీ?

విదూ : నేను చెప్పలేదా అమ్మా. ఆయన కేవలం పరివ్రాజకధర్మం అవలంబించారని.

దేవి : ఇది మహారాజులుంగారు అంగీకరించి మా వంశం ఆపత్తులోనించి ఉద్ధరించాలి.

విదూ : వయస్య! ఇది ఇంక తప్పదోయి. ఇంక దీనిని నీవు అపధర్మంగా వైనా స్వీకరించాలి.

దేవి : అవుననే—

రాజు : దేవీ, ఇది కేవలము ఆరుచిరముగా ఉన్నది నాకు.

విదూ : అమ్మా, ఆమె సౌందర్యవతియేనా?

దేవి : సాక్షాత్తూ త్రిలోకసుందరి.

విదూ : ఇంకా ఎందుకయ్యా, సందేహిస్తావు. విశ్వామిత్రాదులు పదేసి వేల ఏళ్లు తపస్సుచేసి ఒక బంగారుబొమ్మ కనిపించేసరికి దర్శనం చుట్టబెట్టి ఆ బొమ్మవెంట బడ్డారా లేదా?

రాజు : స్వాములవారు ఆదేశించిన ప్రతానికి భంగం చేస్తే మహాపరాధం కాదామరి?

విదూ : పోనీ. నిష్కామయోగం అవలంబించి వివాహ మాడకూడదా?

రాజు : అది అస్మదాదులకు సాధ్యమవుతుందా! నారాయణా?

విదూ : కేవలం జడపదార్థాలు కూడా నిష్కామయోగం అవలంబిస్తే నవ్వు అవలంబింప లేకపోవడమేమిటి? వయస్య?

రాజు : జడపదార్థానికి నిష్కామయోగమేమిటి?

విదూ : అదే జరిగింది.

రాజు : ఎప్పుడు ఎక్కడ?

విదూ : ఈ మధ్య నా తాటాకుగొడుగు ఆవరిస్తూండయ్యా!

రాజు : అంటే?

విదూ : దాని కామము విరిగి పోయింది. అప్పటినుంచి నిష్కామయోగం ఆవరిస్తూంది. (అందరూ నవ్వుతారు)

రాజు : చాలామంది నేర్పావు. బ్రాహ్మణ జన్మపత్తి ఇలాంటి అపభ్రంశపు మాటలు!

విదూ : లేకపోతే - ఏమిటి? బంగారంలాగ చక్కని చుక్క నిచ్చి వివాహం చేస్తానంటే ఊరికే అదేపనిగా గుసుస్తావేమిటి?

రాజు : నాకు రత్నసుందరియైన రత్నసుందరీదేవి ఉండగా అన్యవసితని వివాహమాడాలని లేదోయి!

దేవి : మహారాజా. లాటరాజధానిరక్షణానికై నా ఇది అంగీకరించక తప్పదు.

రాజు : ఏమిటో బోత్రిగా మనస్సురించటం లేదు దేవీ.

విదూ : దేవీ, మీరు అడుగుతూన్న కొద్దీ ఈయన ఇలాగ బెట్టునరి చేస్తూనే ఉంటారు. మీరు వెళ్లి శుభముచూర్చానికి - వివాహ ప్రయత్నాలు చెయ్యండి. ఈయన్ని అంగీకరింప చేసే భారం నాది.

దేవి : కేపు రాత్రి వివాహానికి ఏర్పాటు చేశాము. అన్ని వివాహసంభారాలు ఏర్పాటు చేశాము.

విదూ : అయితే మీరిక వెళ్లండి. నే నీయన సంగతి చూస్తాను.

దేవి : సరే. నీమీద ఈభారం విడిచిపెడుతున్నాను. (దేవివెళ్ళిన ద్వారా)

రాజు : మధ్య ఆ వెకిలిమాట లేమిటి, కొనదాకా నడవకుండా కొంప ముంచేట్లున్నావు చూడగాను.

విదూ : మధ్య నీ వింకంమాస్తే పట్టలేనంత నవ్వు వచ్చింది. అందుకని హాయిగా నవ్వడానికి అది విసిరాను.

రాజు : మెల్లిగా, మెల్లిగా ఎవరేనా వింటారు. (నిష్క్రమణ ద్వారా) చూశావా దేవి ఎన్నిమాయలు పన్నెందో?

విదూ : అసలు ఇదంతా కళాపతి ఇంద్రబాలము!

రాజు : అర!

(వివాహమంట పము. రాజు మృగాంకవర్మ, నారాయణుడు దేవి, ఆసీనులయి ఉంటారు. దేవి, మేఖల వేరుగా మాట్లాడుకుంటూ ఉంటారు. పాట నృత్యము.)

కళా : నానేర్చేముంది, మీనేర్చు లేకుండా?

మృగా : నీవంటివాళ్ళ సహాయంతో కల నిజంగాను, నిజం కలగాను చెయ్యవచ్చును.

కళా : అవును మహారాజులుంగారి మెడలో

హారం వేసింది, ఎవరో స్వప్నసుందరి అని అనుకుంటున్నారు. మీరని ఎవరికీ తెలియదు.

మృగా : యథార్థం స్వప్నంచేతావుగాని, ఈ స్వప్నం ఏ విఘ్నంలేకుండా యథార్థం అవుతుందా?

కళా : కాబోయేదే అది. కొంచెం మెళుకువగా మాత్రం ఉంటే చాలా.

పాట

“రావే! చంపకవల్లి చెల్లీ! మా వసంతుని పెళ్లి!”

మల్లికతో, మందాకితో, కన మాలికతో [శేఫాలికతో!

రావే చంపకవల్లి, చెల్లీ మా వసంతుని పెళ్లి!

దేవి : మేఖలా! నవ్వు కలకాలము నవ్వుకునేవేళ సహించినది. బాగ్రతగా ఉన్నావా?

మేఖల : అమ్మా! ఒకనిమీద ఆగండి. కాస్త ఆ మాడుముళ్ళూ పడనీయండి.

(నేపథ్యంలో మంగళధ్వనులు, ఆశీర్వాదాలు వేదమంత్రాలు వినిపిస్తాయి. అయంముహూర్తం, గుముహూర్తం అనయోద్దంపతోః! సమస్త సన్మంగళాని భవంతు.)

దేవి : అమ్మయ్యా. అయిందే మేఖలా.

మేఖల : అమ్మా. అప్పుడే తొందరపడకండి. ఆ నారాయణుడు బోత్రిగా భూమిమీద మన లేకుండా ఉన్నాడేమమ్మా. అన్ని సరదాలు ఆణుగుణాలు లెండి.

(పాట మళ్ళీ విసబడుతుంది)

“కొకిల బాకా లెగనినవే! కేకినృత్యములు మెరసినవే!”

రావే ముద్దులచెల్లీ, వల్లీ! మాలికి వసంతుకు పెళ్లి!!”

మేఖల : అదేమమ్మా. ఆ మంత్రభాగురాయణులు అంత తొందరగా వస్తున్నారు.

దేవి : అదేనే నాకూ ఆశ్చర్యంగా ఉంది. పోనీలే ఆయనకూడా నవ్వుతారు.

(భాగురాయణుని ప్రవేశం)

మహారాజులుంగారికి జయము! ఇప్పుడే లాట దేశరాజధానినించి త్వరితవార్త వచ్చింది. మహారాష్ట్రాధిపతులు పూర్తిగా పలాయనం చిత్త గించాయి. లాటదేశాధీశ్వరులకు అఖండవిజయం చేశారంది.

రాజు : దేవీ, ఆహా, ఎంత సంతోషవార్త.

భాగు : లాటదేశాధీశ్వరులు మ రిన్నీ ఈ సందేశం పంపిస్తున్నారు. మాకు భగవదనుగ్రహంవలన చిరజీవి కులదీపకుడైన పుత్రుడు ఉదయించాడు.

రాజు : నేడుగదా! లాటరాజ్యానికి స్థాయి ర్యం చేశారంది. మృగాంకావళికి చిట్టితమ్ముడూ కూడా కలిగాడు.

భాగు : ఇంకొక శుభవార్త! మీ రాజధానిలో విడిసి ఉన్న మృగాంకవర్మ యువ మహారాజులుంగారు మా కుమార్తె అయిన మృగాంకావళి, మేము ఇల్లాగ నటించడానికి కౌరణం మీకు తెలుసును. ఆమెను దేవిగారు అనుకూల వరున కిచ్చి వివాహం చేస్తూన్నందుకు అమందా నందధరితుల మైనాము.

దేవి : ఏమే మేఖలా. మా య లో పడి పోయామే! ఏమిటి గతి?

మేఖల : నారాయణుడు, మహారాజులుంగారు. మంచి మాయానాటకం ఆడారమ్మా. మహామాత్యులూ కళాపతి కూడా వారితో కలిసి నవుడు మనం ఏమి చేయగలముమ్మా? కానీ యిండి భయం ఏముంది? మనం ఇక్కడి నించి ఇది వేళాకోళం అనుకోకుండా నిజంలాగే సజీద్దాము. ఇక ఇప్పుడు గత్యంతరం లేదు.

దేవి : నిజమైన మృగాంకవర్మ వేళాకోళమే నప్పుడు మరి వేళాకోళమైన మృగాంకావళి నిజంగాక ఏమాతుంది?

విదూ : వయస్య, నీ సామ్రాజ్యవిస్తరణాభిలాషతో మరి ఒక సుందరి నిచ్చి వివాహం చేసిన దేవిగారిముణం ఎన్నటికైనా తీర్చుకోగలమా?

దేవి : చూశావే, మేఖలా నారాయణుని కొంటెతనం? సరేలే. ఇల్లలకగానే పండుగ అయిందా. ఇతనివని పదదాములే రా. మహా

రాజులుంగారిని ఇంచాకటికనంటే అభిసందించిన మాయాశీనందనాలతో కాక, మనసారా అభిసందిద్దాము.

దేవి : మేఖల—

జయము జయము, మహారాజులుంగారికి

విదూ : అమ్మా, మహారాజులుంగారు మల్లీ సంసారమాయా సాగరంలో చిక్కుకున్నామని మహా కించపడిపోతున్నారమ్మా, ఆయన కే మీ మనస్సు మనస్సులో లేదు.

మేఖల : చాలే నేర్పావు. నీ పని పట్టించక పోతే నాకేరు మేఖల కాదు చూడు.

విదూ : నా పని పట్టించాలంటే ఒకటే మార్గం. చూడు కయస్య, నీవు కమ్మగా వివాహం చేసుకుని నన్నిల్లా విడిచిపెట్టడం ఏమీ భావ్యంగా ఏమంటావు మేఖలా?

ఏమంటావు మేఖలా? ఇదేమన్నా న్యాయంగా ఉందా? మొదట నీకు అన్యాయం జరిగింది. చివర నాకు అన్యాయం జరిగింది. మనం ఇద్దరమూ ఏకమైతేనేగాని ఈ అన్యాయాలు తీరేట్లు కనబడడంలేదు. ఏమంటావు?

మేఖల : చాలే నేర్పావు. (అందరూ గొల్లమంటారు.)

పాట

“పున్నాడితో, తెలిపువ్వలతో, చిరునవ్వుల రువ్వులతో”

రావే చెలియా, మల్లీ, మల్లీ

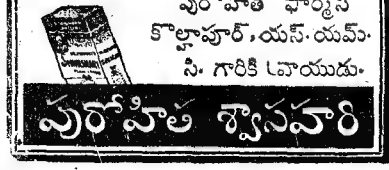
మా వసంతుని పెళ్లి!!

ఉబ్బసపు రోగము నకు

శాస్త్రయుక్తమైన ఒకత్వ

ఉబ్బసపురోగము చిటికెలతోనూ మంత్రములతోనూ తదితర విధములైన బౌద్ధము లతోనూ అప్పటికప్పుడు తగ్గినట్లు కనిపించినా ఈ మందులవలన అది దీర్ఘరోగముగా మారుట తప్ప ఏమియు లాభము లేదు. పురోహిత శాస్త్రవారి అనేక సంవత్సరములుగా వైద్య శాస్త్రమునకు తెలిసినదే ఉబ్బసమునకు సరియైన శాస్త్రయుక్తమైన మందు యిదే అని. అందరికీ తెలిసినదే చక్కగా జీర్ణం అవుతుంది. క్రమక్రమంగా ఆరోగ్యం చేకూరుతుంది. ఊసిరిత్తులు బలపడుతవి. ఉబ్బసం శాశ్వతంగ నివారణ మగునుమంది తెమిస్తు లందరివద్ద 3.బా 6. బా.12. బా.ల సీసాలతో రు. 3/8.రు. 6/- 10/- లకు దొరకును. లేదా డాక్టర్ పురోహిత ఫార్మసీ కొల్లాపూర్. యస్.యమ్. సీ. గారికి వ్రాయుడు.

పురోహిత శాస్త్రవారి

మద్రాసు స్టాటిస్టులు : అప్పా అండ్ కో, చైన ఒబారు (2) జే. బాలాబామ్ అండ్ కో, 280 చైన బజారురోడు. (3) దాదా అండ్ కంపెనీ, వైనియస్ నాయకావీడి; రాజమండ్రి, ఈశ్వర్ దాస్ అండ్ కో బెజవాడ, బెజవాడ మెడికల్ స్టోర్సు; విశాఖపట్నం; వైజాగ్ మెడికల్ స్టోర్సు; సికింద్రాబాద్, పందరి! అండ్ కో, సుబ్రిక్ వీడి; నెల్లూరు, పి. ఆర్ గోపాల్ బ్రదర్సు, ట్రంకుర్ తురు; ఒంగోలు, దన్వ తరి మెడికల్ స్టోర్సు గుంటూరు, మెడికల్ అం. ఆస్టికల్ ఎంపోరియం; గుడివాడ, గుడివాడ మె కల్ స్టోర్సు; ఏలూరు, రావు మెడికల్ స్టోర్సు, కాకినాడ, లక్ష్మీనారాయణ అండ్ కో; మచి వట్నం, మెడికల్ స్టోర్సు.

సుండ్లూరు సంస్థానము

శ్రీ పెండ్లికంటి వెంకటసుబ్బయ్య

బిల్కాపట్టణమునకు 82 మైళ్ల దూరములో ప్రకృతిరామణీయకతను వెదచల్లు ఆరణ్య ప్రాంతములోను, ఎత్తైన కొండలమధ్యను యీ సంస్థానముయొక్కది. బిల్కాపట్టణంబు సుండ్లూరు పట్టణమునకు పోవు మార్గమునకు, యిరుప్రక్కల యీ ఆరణ్య ప్రాంతము చూచువారికి మనోహరముగా యున్నది. సంస్థానప్రభువు మహారాష్ట్రాధిపతి. విఖ్యాతమహారాష్ట్ర 'భూకర్పణ', రాజవంశమునకు చెందినవాడు. పోయిన సంస్థానాధిపతి మగసంతతి లేక చనిపోగా, అతని దూరపు జ్ఞాతీయు ధాన్యాదు జిల్లాలోని గజేంద్ర ఘడ్ జమీందారును నగు ప్రస్తుతమహారాజు సింహాసనమును అధిష్టించినాడు. ఛత్ర పతి శివాజీ మహారాజు సామ్రాజ్యవిస్తరణోద్యమములో యీ ప్రాంతము కూడా మహారాష్ట్ర పతాకచ్ఛాయలక్రిందకు రాబడి, తదాదిగా ఆ దేశములచేతనే పరిపాలింపబడుచున్నది. ప్రస్తుతసంస్థానాధిపతి విద్యావంతుడు, విశేష పర్యటనాసక్తుకాళి.

సంస్థానపు జనాభా దాదాపు 12 వేలు. ప్రజాభేద కన్పడదు. ఆదాయము దాదాపు 4 లక్షలు. ముఖ్యముగా ఆరణ్యమునల్ల, మేంక నీసుగనుల వల్ల ఆదాయము యొక్క వగా యున్నది. పెరియంకంపెనీ ఒకటి సంవత్సరమునకు దాదాపు 78 వేలు టన్నుల మేంక నీసును విశేషములకు యోగముచేయుచున్నది.

భూమి 18 వేల యెకరములు మాత్రమే వ్యవసాయ యోగ్యము. నీటి పారుదలసదులు యేమియు లేవు. మెట్టపైర్లగు సజ్జ, జొన్న, శేరుళగ, మాత్రమే పండును. కొన్ని శిస్తు చాల అధికము. రూ. 2-0-0 మొదలు ఎకరా 1 కి రూ. 8-0-0 వరకు యున్నది. యిచ్చట ప్రఖ్యాత కుమారస్వామిదేవాలయము, దూరదేశములనుండి అనేక యాత్రికులను ఆకర్షించు యాత్రాస్థలము. కొన్నితల్ల విలువగల ఆభరణములు, రొక్కము, అనేకరాజులు ఒహూకరించిన మాణిక్యములు, స్వామిగలవు. సంస్థానాధిపతి స్వామికి ధర్మకర్తలు. ఈ ఆలయములోనికి స్త్రీలు ప్రవేశింపరాదు.

రామద్వర్గముకొండ ప్రదేశము వేసంగి నివాసయోగ్యమైనది. అహోదకరము శీతోష్ణము తోను, సుందరతమగు ప్రకృతిరామణీయకము తోను, ఆరోగ్యకరమును సెలయేటి ధారలతోను, సుందరభవనములతోను, విరాజిల్లు యీ ప్రదేశమును Hill Station గా చేయదగియున్నది.

'హరికంకర్' అను ప్రదేశములో జలపాతములు, సరస్సులు, హృదయానందకరముగా యున్నవి. సంస్థానాధిపతులు త్రోగుటకు జలమును యిక్కడనుంచి తెప్పించుకొందురు. సుండ్లూరునకు యిది దాదాపు 8 మైళ్ల దూరము.

సుండ్లూరుపట్టణపు జనాభా 7 వేలు. పట్టణము వికృతముగను, సుందరముగను, లేకున్నను విద్యుచ్ఛక్తి దీపములు కలవు. వాటి కాంతితో అనాకారము కొంత మరుగుపడుచున్నది. రాజప్రాసాదము 5 లక్షల రూపాయల వ్యయముతో పట్టణమునెలవల ఒక యెత్తైన ప్రదేశములో నిర్మింపబడి, సంస్థానాధిపతి, భోగము విశ్వరథము ప్రజలదర్శనార్థము యీ రెండు చిహ్నములుగా యున్నవి.

ఉచితవైద్యసహాయము నొసంగు ఆసుపత్రియు, విద్యనొసంగు పాఠశాలయు నిరంకుశ పరిపాలనాంశకారములో అచ్చటన్నట్లు కానవచ్చు నెలగులు. చాలకాలమునుంచి హైస్కూలుగా యుండి, కొద్ది సంవత్సరముల క్రితమే 'విద్యావంశిర' మను పేర కన తరగతి ప్రక్క గల మిడిటెన్స్కూలుగా మార్చబడి, క్రాశి హిందూ విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధముకాబడి తిరిగి విలీనీకరణానంతరము హైస్కూలుగా కావించబడినది.

లీనము కాకమునుపు నామమాత్రపు ప్రజాస్వామ్యరాజ్యాంగము అమలులో నుండినది. ప్రజాపరిషత్తును పేర 25 గురు సభ్యులుగల ఒక శాసనసభయు, 5 గురు సభ్యులుగల ఒక మంత్రివర్గము యుండినవి. ఏరిలో 9 గురు శాసనసభ్యులు, 3 గురు మంత్రులు సంస్థానాధిపతి నియమితులు. మిగిలినవారు ఎన్నుకోబడిన వాడైననూ, ఆయన ఆజ్ఞానుకర్తులు. సంస్థానములో వివిధరూపములగు పన్నులు యుండినవి. వీటిలో సుంకముల వనూభు, ముతర్ ఫా అను వృత్తిపన్ను, సంస్థానమునండి బయటికి పోవు యే వస్తువునకైనను, కడకు గడ్డిమోపునకు అయినను సుంకము చెల్లించవలయును. వువ్వోగముచేత

జీవించు ప్రతివ్యక్తియు, అర్ధరూపాయ మొదలు, రూపాయన్న వరకు వారి వారి జీతముల ప్రమాణమును బట్టి నృత్తిపన్ను, మాదిరిగా ప్రభుత్వమునకు పన్ను చెల్లించవలసియుండును. కాని అక్కడక్కడ మంచివిధానములు కూడ లేకపోలేదు. అయితే అవి చాల స్వల్పము. వాటిలో పంచాయతీవిధానము, చాల శ్రేష్టమైనది. పంచాయతీ భోగ్యుల ప్రతిగ్రామములోను మనసి 1 కి రూ. 5-0-0 ప్రకారం యెంత మొత్తమునో ఆ మొత్తము సంస్థానప్రభుత్వము పంచాయతీ భోగ్యుల గ్రామాభివృద్ధికిగాను గ్రాంటుయిచ్చును. ఈ సంస్థానము లీనమై దాదాపు 1 1/2 సంవత్సరము కాలమైనది. కాని యంత వరకు

పరిపాలనలో మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము యే విధమైన మార్పులు కలిగించలేదు. యంతవరకు మద్యపాననిషేధము అమలు చేయలేదు. సుంకముల వనూభు నిలుపుదల చేయలేదు. బోలుకట్టు రద్దు చేయలేదు. ముతర్ ఫా విధానమునకు స్వస్తి చెప్పబడలేదు. ఒక స్పెషల్ ఆఫీసరుమాత్రము నియమింపబడినాడు. పూర్వపుప్రభుత్వశాఖలు యధావిధిగానే యున్నవి. శాసనసభ, మంత్రివర్గము మాత్రము రద్దు కాబడినది. యీ అనిశ్చితద్యవస్థపరిపాలనవిధానము యింకను కొనసాగుచున్నందున చారిత్రాత్మకమైన విలీనీకరణఫలితమును ప్రజలు తెలిసికొని, అనుభవించలేకున్నారు. ప్రజాసామాన్యములో నిరాశ, నిరుత్సాహము ప్రబలియున్నది. కావున ప్రభుత్వము సత్వరచర్య కై కొనవలసినదిగా యున్నది. మద్యపాననిషేధము, అధికశిస్తులగొంపు, అచ్చటి ప్రజల తక్షణకోరికలు.

ప్రకృతిప్రసాదలబ్ధమైన మనోహరారణ్యములతోను, పర్యటప్రదేశములతోను విరాజిల్లు సుండ్లూరుసంస్థానము దర్శనీయము.

వడ్లూరు ధర్మశల్కచికిత్స

శ్రీ అశ్వినీకుమార దత్తు

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా తణుకు తాలూకా వడ్లూరు గ్రామమునందు సుమారు 800 సంవత్సరాలనుండి పదితరముల క్షత్రియవంశీయులు కట్టవైద్యమును ఉచితముగా కులవర్గ విచక్షణచూడక సాదరంగా కొనసాగిస్తున్నారు. ఇచట కాళ్లు చేతులు విరుగగొట్టుకున్న వికలాంగులకు రెక్కగూళ్లు తొలగుట మోకాళ్లు మోచేతులు నొప్పులు, మేహవాతముచేతను చచ్చువాతముచేతను అవయవములు పడిపోవుట, అవయవము లేవియును స్వాధీనముగా నుండక ఒక ముద్దగా నుండుట, నోరు ఆవలించి తిరిగి చూడవడక పోవుట మొదలగు నన్ని విధముల నొప్పులకు వీరు నిరంతరము ఉదయాస్తమయములు ఆముదము ఆపునేతుల కాపడములతోను తగు కట్టతోను బాధానివారణచేయుచున్నారు. వీరు అతిసాధులై మిక్కిలి దయాకరముతో బీదసాదలకు సమస్తోపచారములు చేయుచు విరిగిన ఎముకలను బెరికిన నరములను చక్కజేయుచున్నారు. అనుదినము ఈ గ్రామమున వీరిచే వివిధప్రాంతములనుండి వచ్చిన సుమారు 800 మంది చీకిత్స పొందుచున్నారు. ఈ ధర్మవైద్యము సాగించుచున్న క్షత్రియకుటుంబముల వంశవృక్షము ఈదిగున నీయబడినది.

- (1) కతారి నంకట నరసింహారాజుగారు.
- (2) రామరాజుగారు.
- (3) నూరపరాజుగారు.
- (4) వెంకట నరసింహారాజుగారు.

- 5. రామరాజుగారు.
- 6. నూరపరాజుగారు.
- 7. వెంకట్రాజుగారు.
- 8. వెంకటనరసింహారాజుగారు.
- 9. జేగళ్ళ వెంకట్రాజుగారు.
- 10. నూరపరాజుగారు.
- 11. వెంకట్రామరాజుగారు.
- 12. పెన్మెత్తె బంగారాజుగారు.

వడ్లూరు చిన్నగ్రామం. శిల్పవైద్యమునకై వచ్చినరోగులు వందలాదిగా ఈ గ్రామమునందు మాసముల తరబడి కాపురముంటున్నారు. వీరుండుటకు గండుధర్మశత్రులు తప్ప. వేటి వసతులును లేవు. ఆ సత్రములుకూడా తగిన మర

మృతులు లేకను, వసతులు లేకను మిక్కిలిగా ఉపకరించుట లేదు. గ్రామస్థుల చావడలతోను పంచలలోను తలదాచుకొనుచు రోగులు చాల కష్టపడవలసివచ్చుచున్నది. వీరికి వసతులు కల్పించుటకు గ్రామస్థులకు గూడ శ్రమగానే యున్నది. ప్రజానాయకులును, మంత్రులును, శాసనసభాసభ్యులును అనేకులు ఈ ధర్మశల్కచికిత్సాశ్రమములకు చూచి వెంటనే తగు వసతులు కల్పించవలసినదిగా పడేపడే విన్నపములు చేసి యున్నారు. అయినను ప్రభుత్వమువారుగాని, జిల్లాబోర్డువారుగాని తగిన ధర్మశత్ర నిర్మాణమునకు పూనుకొనియుండలేదు. నేడట్టి సావకాశము లభించిన యీ ప్రజాప్రభుత్వకాలంలో ప్రభుత్వము వెంటనే ఈ పనికి పూనుకుంటుందని ఆశిస్తున్నాము.

1938 లోనే స్వర్ణీయ శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు ఈ వైద్యులను ప్రభుత్వమునూ, ప్రజలునూ ప్రోత్సహించదగినవి మోపురించిరి. "వడ్లూరు గ్రామము పవిత్రగోదావరిజిల్లా తణుకుతాలూకాయం దొక గ్రామము. ఆ యూరునందు వంశపారంపర్యముగను క్షత్రియవంశీయులు చేయుచున్న వైద్యము దూరప్రాంతవాసులకు తెలియకపోయినను సమీపములకు తెలిసిన విషయము. ఇక్కడ శ్రీయుత పెన్మెత్తె బంగారాజుగారు, కతారి వెంకట్రాజుగారు స్వయముగను, ధర్మముగను చేయుచున్న వైద్య సహాయము ప్రజాధికారుల సానుభూతి ప్రోత్సాహములకు సకలవిధములను తగియున్నది. విరిగిన ఎముకలను తొలగిన ఎముకలను కట్టు, తోముట మొదలగు సాధనములతో నయము చేయుచున్నారు. పక్షవాతము, చచ్చుచువాతము, దుర్బలము మొదలగు జబ్బులు చక్కగాను కుదర్చబడుచున్నవి. రోగులకు రెండు ధర్మశాలలు గలవు. రోగుల సౌఖ్యమునకై వేరొక ధర్మశత్ర మవుసరముగ నున్నది.....ఈ చికిత్సాలయమును జనులకు తెలుపుటయును దానికి తగిన సహాయ ప్రోత్సాహముల నొసగుటయును ప్రజలకును, ప్రభుత్వమునకును, ధర్మమైయున్నది.

వడ్లూరు వైద్యవిధానమును ఆధునికముగా చేయుటకు ఈ గ్రామములో ప్రభుత్వము ఒక X-ray యంత్రమును నెలకొల్పుట అత్యవసరం. నవీన పద్ధతులతో మేళవింపజేసి ఈ వైద్యము చేయుచున్నవారికి తరీరశాస్త్రమునందు శిక్షణ విచ్చి ఇంకను ఏమే మార్గముల దీని వర్ధిల్లునకి తీసుకొనిరావచ్చునో ఒక నివేదికను సమర్పించుటకు గాను ఒక ఉపసంఘమును ప్రభుత్వము నియోగించి వారి సిఫారసుల ప్రకారంగా ఆచరించుట ప్రభుత్వ విద్యుత్ కధర్మము.

విశేష శ్రమ కొర్రె నిరంతరము తమ శిల్పచికిత్సద్వారా ప్రజాసేవచేయుచున్న వడ్లూరు వైద్యుల గౌరవులకు యావదాంగ్రుల ధన్యవాదాలు.

అంతర్జాతీయబాంకు, ద్రవ్యనిధుల గవర్నర్ల భోగ్యుల 4-వ వార్షిక సమావేశం నెవ్రెంబరు 18 నుంచి 19 వరకు వాషింగ్టన్ లో జరిగింది. ఆఖరురోజు సమావేశంలో భారత దేశ ప్రతినిధి పర్ చింతామణి దేశముఖ్ 1950 వ సంవత్సరానికి అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి అధ్యక్షుడుగా ఎన్నిక అయ్యారు. ఎన్నిక కావడంతోనే ఆయనను అభినందిస్తున్న అమెరికా ఖజానాశాఖ కార్యదర్శి, వై.వర్, ద్రవ్యనిధి మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ కామిల్ గెట్ (వెల్లియం) బాంకు అధ్యక్షుడు యూజిని ఆర్. బ్లాక్.

మనరాష్ట్రం: మనదేశం:

★ ఆన్న వస్త్రాల దరలు

★ తుపాను బీభత్సం

ఆన్నవస్త్రాల కొనుగోలు ధరలు తగ్గించడానికి కంకణం కట్టుకున్న భారత ప్రభుత్వం ధరల నేరీతిగా తగ్గించడలనుచున్నానో ప్రకటించారు. నూలు, వస్త్రం మిల్లువద్ద ధరల్ని నూరింట 4 వంతులు చొప్పున అపైన కొనుగోలుధరవరకూ మధ్యవర్తులు (చిల్లరవర్తులు సహా) ఆర్థిక చుకోతగ్గ లాభప్రమాణాన్ని మొత్తం వస్త్రానికి నూరింట 6 వంతులు, నూలుకు నూరింట 2 వంతులు తగ్గిస్తారు.

ఈ కొత్తధరలు నవంబరు 1 నుంచి తయారయ్యే వస్త్రంపైనా, నూలుజేతపైనా ముద్రిస్తారు. అవి మార్కెట్ లోకి వచ్చేటప్పటినుంచి తగ్గధరలు అమల్లోకి వస్తాయి.

ఆహారధాన్యాల విషయంలో కొనుగోలు ధరల్ని నూరింట 3 వంతులు మొదలు నూరింట 15 వంతులవరకూ తగ్గించడానికి నిశ్చయించారు. దీన్ని బట్టి నవంబరు మొదలు జనవరి వరకూ ప్రభుత్వం సేకరించగల కొత్తపంట ధాన్యం కొనుబడి ధరల్ని ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రకటిస్తాయి. ఆయా ప్రాంతాల్లో పంటల బలాన్ని బట్టి సేకరణ ధరల్ని నిర్ణయిస్తారు. ఈధరలు కూడా నవంబరు 1 నుంచి అమల్లోకి రాగలవు.

వస్త్రవ్యాపారంలోనూ, నూలు వ్యాపారంలోనూ వర్తకుల లాభప్రమాణాల్ని తగ్గిస్తున్నందు వల్ల, ఇకనుంచి టోకువ్యాపారులవద్దనుంచి చిల్లరవ్యాపారులు సరుకు కొనడం దుర్లభం కావచ్చును. చిల్లర వ్యాపారులు తిన్నగా బొంబాయి మిల్లులవద్ద ప్రాంతీయ ప్రతినిధుల తోనే ఏర్పాటుచేసుకుని సరుకు తెప్పించుకోవలసిరావచ్చు. ఇది వాస్తవంగా సాధ్యపడినట్లయితే, ఉన్నంతలానే కొంత పోటీకి అధికావకాశం కలిగి ధరలు మరి పెరక్కండా ఉండవచ్చును.

ప్రభుత్వం ప్రకటించిన ఈ ధరల తగ్గింపు సలహాసంఘం సంప్రదింపుల అనంతరమే జరిగింది. వస్త్రపారిశ్రామికులు, వ్యాపారులు ఇందులో ప్రభుత్వానికి సహాయపడగలరని ప్రకటనలు చేశారు.

ఇదంతా ఇంతవరకూ బాగానే ఉంది. కాని ధరల కంట్రాక్ట్ ఎంతవరకూ పనిచేస్తోంది అనేది సందేహం. ఈ మధ్య బొంబాయి, అహమ్మదాబాదు మిల్లు వస్త్రాలపైన విపరీతంగా వాణిజ్యసుంకాలు వసూలుచేస్తున్నారు. బకింగ్ హౌస్ మిల్స్ నుడతప్ప మిగతా మిల్లునడను చాక అనుకుని కొనుక్కున్నవారందరికీ ఆకాభంగం కలుగుతోంది. పెట్టినడబ్బుకి తగిన మన్నిక లేదు. మొత్తానికి నష్టమే అనిపిస్తోంది. ధరల కంట్రాక్ట్ వల్ల మిల్లునడ ప్రజల కంఠగా ఉపయోగానికి రావడంలేదు. దీనితో పోలిస్తే చేనేతవస్త్రం చాలా మేలుగా ఉంది. చేనేతచీరలు, పంచెల ధరలు తగ్గులోకి వచ్చాయి. ఇంకా ప్రజల సామాన్యజీవనోపార్జనప్రకారం చేనేతవస్త్రం ధరలు ఇంకా చాలా హెచ్చుగానే ఉన్నప్పటికీ, మొదట ఉన్నంత విపరీతముగా లేవు. కొంత తగ్గాయి. మిల్లువస్త్రంలో జనసామాన్యానికి పనికివచ్చే వానిలో వర్తింపు తప్ప మిగతా రకాల్ని ప్రయోజన రహితంగా ఉన్నాయనే చెప్పాలి. ఈ స్థితిలో నూరింట 9 వంతుల పది వంతుల ధర తగ్గించినా, మిల్లువస్త్రం వాణ్యంలో దాన్ని మిల్లు యజమాన్లు రాబట్టుకుంటారు. ఇది ఇంతవరకూ అనుభవమే.

మొత్తానికి ధరల కంట్రాక్ట్ వల్ల ఇంతవరకూ ప్రజలకంతగా బాధానివారణ కాలేదు. ధాన్యం విషయంలో మద్రాసు ప్రభుత్వం ఆట్రే ధరలు తగ్గించడం సాధ్యపడదని ముందే

స్పష్టపరిచింది. ఆట్రే తగ్గిస్తే ధాన్య సేకరణ దుర్లభమాతుంది. పంచదార మరి కరువై పోయింది. రవానా వల్ల కొంత నిలవలు అక్కడక్కడ ఉండిపోయినాయని కొందరన్నారు. కాని ఇది నిజం కాదు. రవానాపరిస్థితి చాలావరకు చక్కబడింది. ప్రయోగింపదగిన రైల్వేఆధికారులు రద్దుపరుస్తున్నారు. స్వేచ్ఛగా సరుకులు ఇకనుంచి రవానా కాగలవు. ఆ సలు ఇప్పుడు రవానాసౌకర్యం కోరేవారికి సులువుగా వేగము లభ్యమాతున్నాయి. లోపమంతా వ్యాపాపారులదేనని చెప్పడం లోతప్పే మీలేదు. మొదట ప్రభుత్వాన్ని నమ్మించి కంట్రాక్ట్ తొలగిన తరువాత కొన్ని నోజులు ఊరికే ఉన్నట్లేఉండి, క్రమంగా ధరలు హెచ్చించారు. చేర్చవలసిన సరుకంతా చేర్చి ధరలు పెంచారు. ఇప్పుడనేకంటే పంచదార వర్తకులవద్ద ఉందికాని జైటికి రాదు. రహస్యంగా కంట్రాక్ట్ ధరపైన రైటింగు ధరకి అమ్ముతున్నారు. కాని వర్తకులవద్ద దాచిన పంచదార బస్తాల్ని ప్రభుత్వోద్యోగులు పట్టుకుని, దాచినవారిని శిక్షించినట్లు ఎక్కడా కనిపించదు. వర్తకులు స్వేచ్ఛగా రైటింగుధరకి అమ్ముతున్నారు.

నవంబరునుంచీ చెన్నపట్నంలో బియ్యపు రేషన్ కార్డులు లున్నవారికి కార్డుకి అరవీశ్ చొప్పున పంచదార ఇస్తారన్నారు. కాని ఇతర ప్రాంతాల్లోనూ ప్రభుత్వం పంపిన నిలవల్లో సహకారసంఘాలు ఇంటికి అర్హతేరువటూకు చొప్పున (అంటే పంపు చొప్పున) ఇస్తున్నారు. ప్రభుత్వోద్యోగులు సంకోచం మాని వెలికి తియ్యదల్చుకుంటే చాలా పంచదార లభ్యమాతుందని తెలుస్తోంది. ప్రభుత్వం ఈ విషయమై తగుశ్రద్ధ తీసుకుంటే కొంతవరకు బాధానివారణ కాగలదు.

తుపాను: మల్బీ నెల తిరుక్కుండా ఆంధ్రదేశంలో తుపాను సంభవించింది. ఈ పర్యాయం గాలి విపరీతవేగంతో కొట్టింది. అపారంగా ప్రాణనష్టం సంభవించినట్లు వార్తలు వస్తున్నాయి. గురువారంరాత్రినుంచి నువారు 86 గంటలు తీవ్రంగా గాలివాన కొట్టింది. ఉత్తర విశాఖ నుంచి కృష్ణాజిల్లావరకూ కుంభవర్షం కురిసి ఏర్లు, కాలువలు పొంగి వరదలు సంచలించాయి. బెజవాడ చుట్టూ, మచిలీపట్నం చుట్టూ తెలిగ్రాఫ్ స్తంభాలు కూలి పోయి తీగలు తెగి పోయాయి. పంపులచెరువు, విఘ్నేశ్వర్ కేంద్రం, వగయరా పడుకున్నాయి. ఊర్లో పంపుల్లో తప్ప ఇంకెక్కడమాసినా నీళ్లేట. లైట్లులేవు తెలిగ్రాఫ్స్ తెలిగ్రాఫ్స్ లేవు. ఇంత పెద్దతుపాను 1925 తరువాత ఇంతవరకూ సంభవించలేదన్నారు. ఒక్కవిజయవాడలోనే రు 22 లక్షల నష్టం సంభవించి ఉంటుందని అంచనా వేశారు. విజయవాడ వాసుల్లో దాదాపు సగంమంది నిరాశ్రయులై పోయినారట. ఇంతే జరిగాక ఇంక రైల్లు ఆగి పోయాయని వేరే చెప్పనక్కరలేదు.

పంటలకి కృష్ణాజిల్లాలో విపరీతనష్టం సంభవించినందుకుంటున్నారట. బుడమేరులో బోలు మురిగిపోయి 50 మందికి 80 మంది రక్షించబడారు. మిగతావారు చనిపోయివుంటారనట. నూజివీడుపేటకొద్దరైలుకట్టపైన 24 శవాల కనిపించాయని వార్త వచ్చింది. అక్కడక్కడ బుడమేరులోనూ, కాలవల్లోనూ శవాలు తేలున్నాయట. గుడివాడిలో ఇళ్లు కూలి 12 మంది చచ్చిపోయారని తెలుస్తోంది. రెండు వేగము తలకిందులైనాయి. ఇంటికిపప్పులు పైకి లేచిపోయాయి. మొత్తానికి ఆంధ్రదేశంలో ఆంధ్రరాష్ట్రం వస్తోందనీ పోతుందనీ అన్నట్లుగానే తుపాను మల్లీ వచ్చిపోయింది.

రాష్ట్రం:

పట్టాభి - పటేల్ - నెహ్రూ నివేదికలో చెన్నపట్నంభవిత్వానికి సంబంధించినంతవరకూ ఆముగ్గురు నాయకుల ఉద్దేశాన్ని స్పష్టపరచడంకోసం డా॥ పట్టాభి గారి ప్రకటన చేశారు.

బొంబాయినిగురించి ఆ నివేదికలో చెప్పినదే తుది నిర్ణయం కాదనీ, చెన్నపట్నం ద్వితీయాప్రాంతంలో చేరినదనీ, ద్వితీయాప్రాంతాలను గురించి, బొంబాయినుండి నగరాల గురించి ముమ్మందు భారత ప్రభుత్వం ఒక పరిష్కార మార్గానికి రాగలదనీ, అందువల్లనే ప్రస్తుతానికి చెన్నపట్నం భవిత్వాన్ని ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణ సమస్యలో చేర్చకూడదని అగ్రనాయకులు నిర్ణయించారనీ డా॥ పట్టాభి గారు చెప్పారు.

“చెన్నపట్నంభవిత్వము ఎలావుంటుందో ఇప్పుడు చెప్పలేం. అది ముమ్మందు చర్చించవలసిన అంశం” అని అగ్ర నాయకత్రయ నివేదికలో చెప్పబడిందట. అందువల్ల చెన్నపట్నంలో మీ కెన్నడూ సంబంధము లేదని ఆంధ్రులకు చెప్పినట్లు కాదట. అయితే డా॥ పట్టాభి గారి ప్రకటనలో ఒక వాక్యం ఉంది. ఇప్పుడు “ఆంధ్రులు చెన్నపట్నంపై హక్కు వాదులుకోవాలనడంలో ఆర్థం, చెన్నపట్నంలోని నాలుగు లక్షలమందిభవిత్వము గురించిన యోచనా మానాలని కాదు” అన్నారు. అంటే ఆంధ్రులను గురించిన శ్రద్ధను గురించే డా॥ పట్టాభి గారు నూచిస్తున్నారు. రాష్ట్రనిర్మాణం అనంతరం చెన్నపట్నంలోని ఆంధ్రులను గురించి ఆంధ్రరాష్ట్రం శ్రద్ధహించవచ్చునన్నమాట. అంతేకాని చెన్నపట్నం పరిపాలనావిధానంగురించికానీ, ఏ రాష్ట్రంలో చేర్చాలనే విషయం గురించి కానీ కాదు. ఇది నివేదికలోని ఆంతర్యంగురించి డా॥ పట్టాభి గారి వివరణ.

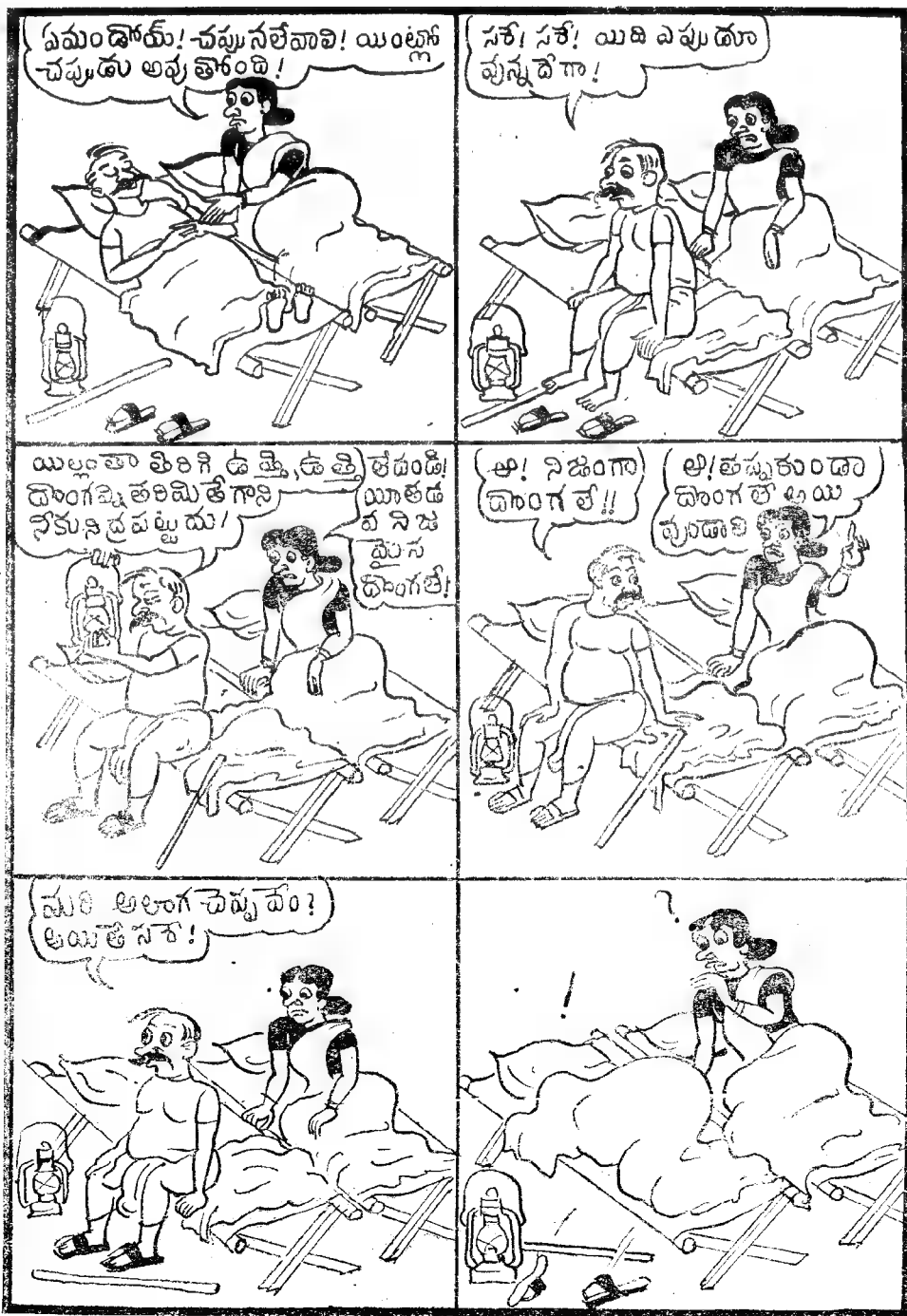
ఆపైన చెన్నపట్నం ద్వితీయాప్రాంతంలో చేరినదనీ మిగతా ద్వితీయాప్రాంతాలతోపాటే చెన్నపట్నంభవిత్వంకూడా నిర్ణయించబడాలనీ డా॥ పట్టాభి గారి అభిప్రాయం. ఈ నిర్ణయంకోసం సరిహద్దునిర్ణయకసంఘమో, ద్వితీయాప్రాంత పరిపాలనా సమస్య పరిశీలనాసంఘమో నియమింపబడకుండా ఉండదని చెప్పారు. ఇటువంటి సంఘం నియమింపబడే అవకాశాల చాలా ఉన్నాయని చెప్పడానికి పై నివేదిక చూస్తే తెలుస్తుందట.

చెన్నపట్నంగురించి ఈ కాస్తయినా యోచించగలరనే మాట అగ్రనాయకుల్లో ఒకరినుంచి ఇప్పటికైనా వచ్చింది. వచ్చినా రాకపోయినా రాష్ట్రనిర్మాణం ప్రధానమునీ చెన్నపట్నం గురించి ఉత్తరోత్తరా ఆంధ్ర రాష్ట్రప్రభుత్వం శ్రద్ధహించవచ్చుననీ అందుకు అభ్యంతరమేమీ ఎవరికీ (తమిళుల తప్ప) ఉండదనీ అనేకమంది అభిప్రాయం ఇప్పటికైనా నాయకులు వాదోపవాదాల విడిచి, సావకాశంగా ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సభ్యుల్ని చర్చించే అవకాశ కల్పించి రాబోయే సమావేశంలో ఏదో ఒక నిర్ణయానికి రావడం ఆవశ్యకం. ఇంక ఏ రాయబారాలవల్లనూ ప్రయోజనం ఉండదు. చిక్కినంతవరకు చేజిక్కించుకుంటున్న జరిగిన అవకాశానికి చికిత్స చా య్యడ వివేకం.

[నీతారాం

‘సాహసి’

చిత్రకారుడు: శ్రీ ఖండవల్లి సుబ్బారావు

కులాలనా కబుర్లు

వెళ్లిత పోటీలు

[జి. యన్. సూరి]

ప్రాచీన కాలం నాటి కులాలనా కబుర్లు జరుగుతూ ఉంటుంది. కాని జరిగిన ప్రతి పెండ్లిని కథగా చెప్పాలి. ఏదో కొంత రథం జరిగితే నేగాని చిలవలూ పలవలూ కల్పించి పదిమందికి వినిపించరు. పాతకాలపు కథలన్నీటి లోనూ అమ్మాయికి అమ్మాయికి మాడు ముల్లా పడి సుఖంగా కాలం వెళ్లిపోతుంటే కథ కంచికి వెళ్లింది. ఈ కాలపు కథలలో ముడిపడ్డ తరువాత మారామల్లు మొదలయి పత్రికాల యానికి కథ చేరుకుంటుంది. అంతే, రథం యానంతూ పూర్వం పెండ్లికిముందు జరిగేది; ఇప్పుడు దరిమిలూ జరుగుతుంది. ఇంతే తేడా.

రాజు అయ్యేది, రాజు అయ్యేది, తరాజు అయ్యేది. కూతురికి పెండ్లి చేయాలంటే యమ యాతన పడేవాడు. ఈడు రాగానే జోడైన వాడిని వెదికి అంటకట్టటానికి వీలుపడేది కాదు. ఆ రోజులలో ప్రతిరాజుహయాంలానూ రాజ్యాన్ని ఏ బ్రహ్మరాక్షసో, ఏ బందిపోటు దొంగో, ఏ పెద్దపులూ బాధిస్తూ ఉండేది. రాజు ఎంత పరాక్రమవంతుడైనా, రాజ్యంలో ఎంత వైశ్యం ఉన్నా ఆవహించిన ప్రమాదాన్ని ఎదుర్కోటానికి వీలయేది కాదు. అప్పుడు రాజుగారు దిగుబుతో మంచాన పట్టి మంత్రస్థ ములను రావించి సలహా చెప్పమని ప్రాధేయ పడేవాడు. ఈ బుద్ధిమంతులు శిరస్సును పంకించి, మీసాలను కంపించి, ముక్కుల్లో నీక్కించి, ఈ బాధనుంచి బయటపడేసేసవాడికి రాజుమార్తెను ఇచ్చి వివాహం చేసి అర్ధసింహాసనం ఇస్తానని చాటించమని ఉపాయం చేసేవారు.

తప్పెట్లు పగిలేట్లు దేశమంతటా చాటించినా ప్రయోజనం ఉండేది కాదు. చాటించు విన్న మగవాడికి ముందుకు రావటానికి దమ్ము లుండవు. దమ్ము లున్న మగవాడు విశేషాడు కాదు. ఇట్లా కొంతకాలం గడిచి రాజుగారికి మాపటికో రేపటికో అనుకునే నితి వచ్చేది. అప్పుడు ఆ రాజ్యానికి కొన్ని అనుదలదూరాన ఒక భల్లూకరాయుడు నదిలో ఈతగడుతూ బంగారమల్లే మెరిసిపోయే బారెడు వెంట్రుకను చూస్తాడు. అవో వెంట్రుక ఇంత అందంగా ఉన్నదే ఇక ఆ పిల్ల ఎంత అందంగా ఉన్నదో ఆని విరహావేదన అనుభవిస్తూ వెతకటానికి ఖయలుదేరేవాడు. ఏదో ఊట్లో పేదరాశిపెద్దమ్మ ద్వారా ఆ వెంట్రుక రాజకుమార్తె దనినీ, సదరుపిల్లకాయను పెండ్లాడాలంటే కొంత అఘాయిత్యం చేయాల్సి ఉన్నా అదృష్టం తెలుసుకుని కాకులు దూరని కారడవిలో చీమలు దూరని చిట్టడివిలో దాగిన ఆ బ్రహ్మరాక్షసిని, పెద్దపులిని ట్రాప్ చేసి హతం చేసి దాని తల కాయను తీసుకువచ్చి రాజుగారి కాలేజ్ దగ్గర పడవేసేవాడు. అప్పుడు రాజుగారు అమాంతం లేచి నుంచుని గంతు లేసి ఆకాశమంత పందిరి కింద వైభవంగా కూతురు నిచ్చి పెండ్లి చేసే వాడు. అంతే గాకుండా తన సౌఖ్యంకూడ తెక్కచేయక సగంసింహాసనమీద కూర్చో పట్టేవాడు. కూర్చోటానికి ఇరుకుగా ఉన్న పుటికి ఖర్చుకంటే జమే ఎక్కువగా ఉన్నందు వల్ల ఓర్పుకుని సుఖంగా కాలం గడిపేవాడు.

ఇటువంటి బాధలు సంప్రాప్తం గాని రాజు ఏవడైనా ఉన్న పుటికి కూతురి పెండ్లి విషయంలో మాత్రం మనమాదిరి మనుషులు వెతికే వాడు కాదు. బుద్ధి తోచిన పిచ్చుపోటీని ఒకటి ఏర్పాటుచేసి గెలిచినవాడికి, వాడు ఎవడైనా సరే - పిల్ల నిచ్చి సింహాసనమీద ఒక రోజు

వరకైనా మట్టచెవుతానని అన్ని దేశాలలోనూ డండోరా వేయించేవాడు. జనకచక్రవర్తి సీతమ్మవిషయంలో అంతే చేశాడు. మ్యాజి యంలో ఉంచవలసిన పాతివిల్లును ఒకటి బయటికి తీసి దీనిని వెక్కు పెట్టినవాడికి కన్యాదానం చేస్తానన్నాడు. విశ్వామిత్రుడి పుణ్యమా అని శ్రీరాముడు, పోటీచేసి తుప్పుపట్టిన విల్లును విరిచిపారేసి ఆ మహాతల్లిని చేపట్టాడుగాని, ఈ లోపుగా ఏ రాక్షసుడో ఆ పని చేసిఉంటే ఏ మయేది? రామాయణమే ఉండేది కాదు.

ద్రుపదమహారాజు ఇంతకంటే కొంచెం ఆకర్షణీయమైన కాంపిటిషన్ ఏర్పాటు చేశాడు. వైన చేపను వేలాడకట్టి, కింద నీళ్లలో నీడను చూస్తూ బాణంతో ఆ యంత్రాన్ని కొట్టుకున్నాడు. మహావీరకు చేతగాకపోతే అర్జునుడు గుర్రకి బెత్తెడుఎడంగా బాణం వదిలితే అదృష్టవశాత్తూ అది చేపకు తగలటంవల్ల ఛాంపి యన్ అయినాడు. అయితే పాపం ద్రౌపది మాత్రం ఈ పెద్దమనిషి గెలవటంవల్ల అయిదుగురు భర్తలకు భార్యయై నానాఅగచాల్సి పడవలసి వచ్చింది. అయిదుగురికి అంతకట్టటానికి ఆ రాజు ఎట్లా ఒప్పుకున్నాడో ఆ అమ్మాయి ఎట్లా ఒప్పుకుందో వేదవ్యాసుడినే అడగాలి. ఇంకా నయం కారవుతు ఎవ్వడూ గెలవలేదు. నూరు మందికి భార్య కావలసివచ్చేది.

ఇప్పుడు మన పెండ్లికాదుకులకు, పెండ్లికూతురు లకు, వియ్యంకులకు ఇలాంటి బాధలు లేవు. చీకటిబజారువ్యాపారంలో లకారాలు సంపాదించిన ఎల్లయ్య ఒకటిన్నరసార్లు దివాలా ఎత్తిన గల్లయ్యదగ్గరికి మధ్యవర్తిమల్లయ్యను పంపి పుల్లహట్ట, పుల్లయ్యలను ఒక ఇంటివాళ్లను చేస్తాడు. మూడుసార్లు సస్పెండుఅయి నాలుగో సారి డిస్మిస్ అయిన లంచగండి ఉద్యోగి మాడు మొదనవ్వు ఆస్తులు కలిపిన నిరుద్యోగి కోర్కెను మూసి తెరిచేలోపుగ వియ్యం మందుతాడు. వైకం ఫిరాయింపుకు సిద్ధపడితే డిగ్రీవరసల వరుళ్లకూ, సినిమాతారలలాంటి వధువులకూ కొడువలేదు. ఇవే గాక ఉభయూ ఒకరిమీద ఒకరు మోజుపడి చేసుకునే గాంధర్వవివాహాలు ప్రపంచంలో పరిపాటి అయిపోయినవి. అందు వల్ల పెండ్లికి ముందు ఏలాంటి రథంకూ అవ

కాశం లేని కాలం ఇది అని చెప్పటానికి సాహసిం చ వచ్చు. ఉండే రథం యానంతూ తరువాత.

కాని ఈరోజులలో కూడ వెనుకటిమాదిరి వింత రకపు పెళ్లిళ్లు అప్పుడప్పుడు జరుగుతూనే ఉంటుంది. ఆఫ్రికాదేశంలో ఈలాంటి తమాషాను గురించి ఈమధ్య పత్రికలలో చదివేఉంటారు. బానెస్ బర్గుకు సమీపంలో ఒక సంపన్న గృహాను ఉన్నాడు. ఆయనగారికి ముదిమిలో ముత్యంలాంటి కుమార్తె కలిగింది. ఆ అమ్మాయికి ఈడు వచ్చినకొద్దీ చుట్టుపక్కల కుట్టుకాయను ఆకర్షించటం మొదలుపెట్టింది. కలకండచుట్టూ గండుచీమలు మూగినట్లు మూగారు. ఎందుకూ పనికిరాని ఏ మాపులగుట్టవలలో పడిపోతుందో నని తండ్రి ఆందోళనపడి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు. పర్మిషన్ అడిగిన ప్రతివాడికి ఒక్కటే మాట చెప్పాడు. ఎవడైతే స్వయంగా అడవికి వెళ్లి సింహాని పాలుతీసి నాకు ఇవ్వగలడో వాడికి నా అమ్మాయి నిచ్చి వివాహం చేస్తానన్నాడు. ఇది చాలమంది సరసులను నిరుత్సాహపరిచింది. గుట్టుపప్పుడుగా ఏ జంతు పులకాలతో ఏ సర్కుకుకో వెళ్లి ఆ కాసిని పాలు తెచ్చి ముసలివాడిముఖాన గొడదా మునుకుంటే వీలు కాకుండా జరిగే కర్మకాండ యానంతూ ఆయనఅంతరంగిక అనుచరుడి సమక్షంలో జరగాలన్నాడు. దానితో ఎక్కడి వాళ్లు అక్కడ జారుకున్నారు. 'బ్రిటిషియండిన సుభములు బడయవచ్చు'నని సమాధానపరచుకున్నారు.

జేనియల్ అనే యువకుడుమాత్రం మిగతా వారి మాదిరి మాసంలో చెయి మలుపుకోలేదు. పిచ్చుపట్టుదల ఉన్న మనిషి. సింహంపాలని సాధించితిరుతా నన్నాడు. కాని ధైర్యం అనేది కొంటే దొరికేది కాకపోవటంవల్ల మార్గం ఏమిటా అని ఆలోచించాడు. యోగాభ్యాసానికి మించినది మరొకటి లేదని క్రేయోభిలాషులవల్ల తెలుసుకున్నాడు. ఆ విషయాన్ని గురించిన పుస్తకాలను బొంబాయికి వ్రాసి తెప్పించాడు. తదేకదీక్షతో ధైర్యసాధన ఆరంభించాడు. మశకమట్టుకమండూకాదిఆసనాల నన్నిటినీ కట్టపడి వేశాడు. ప్రాణాపాయానికి కూడ సిద్ధపడి ప్రాణాయామం అభ్యసించాడు. తన "మనోవిగ్ధవరును" చుట్టుపక్కల ఉండే కునకమారాలాదులమీద ప్రయోగించి చూచుకున్నాడు. ఒక మంచినీళ్లు చూసుకుని కొద్దిమంది సహచరులతో సాతులు వెంట రాగా దండకారణ్యానికి వెళ్లాడు. ఒక ఉచ్చును తయారుచేసి పిల్లల తల్లి ఉంటున్న ప్రదేశంలో ఏర్పరచాడు. యోగబలంవల్ల కావలసిన ఆడ సింహం మరువాటికల్లా ఆ ఉచ్చులో చిక్కుకున్నది. ధైర్యంతో సమీపించి కానీపు గుడ్డు ఉరిమి పాలుతీయటానికి ఉపక్రమించాడు. సాతులు కెమేరాలతో ఫోటో తీశారు. జేనియల్ నాలుగు అవున్సుల సింహంపాలు పితి కాదు. అమృతకలశం పట్టుకున్నట్లు పదిలంగా ఆ పాల గొట్టాన్ని తన ప్రియురాలి తండ్రిదగ్గ

రకు తీసుకునివచ్చాడు. సాతులు సాత్యు ఇచ్చారు. మామగారు ఖేష్ అని పిలుచుకుని మూర్ఖార్యం నిశ్చయించటానికి పురోహితులకి కబురుచేశాడు. వచ్చే వైశాఖమాసంలో పెళ్లికాబోతున్నది.

మన దేశంలోకూడ ఇలాంటి పదమలను తిరి అవలంబిస్తే బాగా ఉండేట్లు కనబడుతుంది. శివలై నవాడు అల్లుడు దొరకటమే గాకుండా పదిమంది కథలుగా చెప్పకునేందుకు వీలు పెళ్లిళ్లు జరగడానికి అవకాశం కలుగుతుంది కట్నాల గిరాకి తగ్గిపోతుంది. ఇది పిల్లలందరూ గమనించవలసిన విషయం.

నేటి ప్రపంచం

(9-వ పేజీ తరువాయి)

వారితో స్నేహితికావాలను పెంపొందింప చేసే కున్న తరువాత చెయ్యవలసిన కార్యం సర్, చింతామణి దేశముఖ్యంబటి నిపుణులకు విడిచి పెట్టబడుతుంది.

ఆర్థిక సహాయం:

భారతదేశ ఆర్థిక సమస్యలన్నీ ముఖ్యంగా ఆహారసమస్యపైనే ఆధారపడిఉన్నవి. దేశంలో వస్తువుల ధరల పెరుగుదలను, ఆహారం వస్త్రాః ధరల తగ్గుదలతోగాని తగ్గించడం అసంభవం. ఆహారపదార్థాలు విరివిగా సరై చెయ్యగలిగితే భారతదేశ ఆర్థిక సమస్య పరిష్కారముఖాన పడుతుంది. గోధుమ మొదలైన ఆహారపదార్థాల్ని అవారంగా ఎగుమతిచెయ్యగల నితిలో ఉన్నది ఆమెరికా. ఆమెరికా ద్రవ్యం బాత్రిగా కరువైన మనదేశం మార్గాంతరాల కోసం తడుములాడుతోంది. ఈ నితిలో ఆమెరికా మనకు గోధుమను పంపితే 'సహాయం'గానే రావాలికాని వ్యాపారరీత్యా రాదు.

పండిట్ నెహ్రూ ఈ సమస్యల్ని గురించి ఆమెరికా విదేశాంగకాఖాకార్యదర్శి డి.కె. ఆఫిసకతో స్థూలంగా సంప్రదించి ఉండవచ్చును. సర్ చింతామణి దేశముఖ్య ఈ విషయమై కొన్ని ప్రతిపాదనలు చేసినట్లు డి.కె. ఆఫిసక తెలిపాడు. ఆమెరికాకు అనసరమైన మేంగిస్, మైకాలసరైకా ప్రతిగా పదిలక్షల టన్నుల గోధుమను (అంటే 80 మిలియన్ల డాలర్ల ఖరీదు) పంపవలసిందని సర్ దేశముఖ్య కోరాటడ. లేదా ఇప్పుడు పదిలక్షల టన్నులు గోధుమను సరైచేస్తే దాని ఖరీదును ఉత్తరాత్తరా నాలుగైదు సంవత్సరాలలో చెల్లించుకుంటే అంకరించవలసిందని కోరాడట. కాని ఇట్టి ఏర్పాట్లు చేసుకునే అధికారము ఆమెరికా ప్రభుత్వాని లేదు. కాంగ్రెస్ అనుమతిని పొందాలి. పండిట్ నెహ్రూ సందర్భం అనంతరం కాంగ్రెస్ లో ఏర్పడిన సుహృద్భావంతో ఆధారంగా ఏదో ఏర్పాటు చేసుకునే అవకాశం లభిస్తుంది. ఉత్తరాత్తరా ఈ విషయాలపై చర్చలు జరగగలవు పదిలక్షల టన్నుల గోధుమలు ఆమెరికా పంకే పక్షంలో, వానిని నిలువగా పెట్టుకుని ఆహార ధరలు పెరుగుకుండా వినియోగించవచ్చును అప్పుడు గాని ఇతరవస్తువుల ధరలు తగ్గడాని! అవకాశం కలగదు. ప్రభుత్వం విధించే కంట్రోల్స్ అమలు పరచడం అప్పుడు సుకరమాతుంది.

ఇదిగాక భారతదేశ పారిశ్రామికాభివృద్ధి పెట్టుబడిపెట్టే నిపుణుల్ని పంపి తోడ్పడవేసిందని పండిట్ నెహ్రూ ఆమెరికా వ్యాపారులకు విప్లవీ చేశారు. ఆ వ్యాపారులకూడా తమతమ సందేశాలను తీర్చుకోడానికి పండిట్ నెహ్రూతో సంప్రదింపులు జరిపారు. వ్యాపారులలో సుముఖత ఏర్పడిందని వార్తలు వస్తున్నాయి. వీనివల్ల పండిట్ నెహ్రూ ఆమెరికా సందర్శనోద్దేశం నెరవేరుతున్నదని తలచవచ్చును (సూర్యం)

మదరాసులో చక్కెర కరవు. త్యాగరాయనగరులో టి. యు. సి. ఎస్. దుకాణము వద్ద అరవితొమ్మిది చక్కెరకై వేచియున్న జనసమూహం.

రుద్రమదేవి

(6-వ పేజీ తరువాయి)

నున్నది బ్రహ్మకృతి తత్వమును ప్రయత్న పూర్వకముగా చేయు దింపి శ్రీ గణపతిదేవుల వంకను రుద్రమదేవివంకను విధేయదృష్టులతో నిలకించిరి.

రుద్రమదేవికి ఒకవంక భర్త పక్షము, మరియొకవంక తన నియతాహుతికై వాదించు నల్లని పక్షము! ఒకవంక గౌరవము, రెండవవంక ప్రేమ, — ఈ రెండు భావములును ఆ మెహ్మదయములో మహాయుధము చేయుచుండెను. ఐనను ఆ మేక మనోభావములు పొంగినయకుండుట చిరతరాభ్యస్తమైనందున శాంతముగా చిరునవ్వు విడువని ముఖముతో నిర్విప్రముగా గానించెను.

వృద్ధులును వ్యాధిగ్రస్తులును నగు గణపతిదేవులమాత్రము ననకటి యాత్మ సంయమనము కనబరచులేకపోయిరి. ఆయనముఖమున కొక్కసారిగా రక్తము పడు నెత్తెను. అందుపై దేహ మొక్కించుక కంపించెను; సమీపవర్తులగు నేకకు డామర మొకటి త్రావించిరి. ఐనను అతని కన్నులు చంద్రనిష్ఠులవలె కణకణ లాడు చుండెను.

కార్యభరణు డగు దామనామాత్యుడు సభాస్థితి సూక్ష్మముగా గ్రహించి యిట్లనెను.

“శ్రీ వీరభద్రులదేశముల పూజ్యతే. ఐనను ఈ మహాసభలో శ్రీ విశ్వేశ్వర శంభుదేశములను మరియు నిందరు పెద్దలును ఉండగా వారొక్కరే చర్చవేరు లైనట్లు పట్టిన తీవ్రవాక్యములు సహించుట కష్టతరముగా నున్నది.”

ఇట్లుచు నాతడు శ్రీరాజగురువులవంకను ప్రత్యేకాహ్వానములై ఛేరిన పండితబృందమువంకను నిర్దేశించెను.

అంతట మహాప్రధానులు గోవిందనాయక బయ్యననాయకులు, తిక్క చమూపతియు, మేచయనాయకాదులును పరిపరిధియుల శ్రీవీరభద్రులదేశముల వాక్పూర్వకమును ఖండించిరి. గణపతిదేవచక్రవర్తులు శాంతించి నిట్టూర్పు విడిచిరి.

మహాప్రధానులును బలవంతులగు నితరముఖ్యసభాసదులు పలువురును అంత రంగములలో మహాదేవరాజుపతృపాతులుగా నున్నారని వీరభద్రచక్రవర్తులకు విదిత మయ్యెను. అతని కది ఉద్వేగము కలిగించి భరింపజాలక యిట్లనెను.

“శ్రీ వీరభద్రులదేశముల ధర్మదీక్ష మన మందర మెరిగినదే. వారి వాక్యములు తీక్షణముగా నున్న వని యిందరు వచించుచున్నారు. కాని వారు చేసిన ధర్మనిర్ణయ మును ఖండించినవారొక్కరు నీ సభలో లేరు. ధర్మము ఖడ్గమువలెనే ఒక్కొక్కచో నిశిత మైన దని ధర్మవిదులకు తెలియనిది కాదు. కార్యభరణు లగు శ్రీదాయనామాత్యులు ఈ సభలో ధర్మవేదులు శ్రీవీరభద్రులదేశము లొక్కచో కా దని నెల విచ్చిన్నారు. నిజమే! రాజగురువులు శ్రీవిశ్వేశ్వరశంభుదేశములు ప్రత్యక్ష ముగా నుండగా వారి నిర్ణయమైనను ఈ సభవారికిని శ్రీచక్రవర్తులకును సమ్మత ముగా నుండదా? ఈవిషయమున ధర్మనిర్ణయము చేయుటకీ సభాముఖమున శ్రీవిశ్వేశ్వరశంభుదేశముల నర్పించుచున్నాము!”

దానితో సభ ఒక్కసారిగా మూగవారిపోయినది. వారేమి నెల విక్తురో యని సభవా రందరు సంశయభయోద్వేగములతో నెదిక్కు తైరి.

ఈ విశ్వేశ్వరశంభువులకు చోళమాళవరాజులు శిష్యులు. ఆ మహాసభాపుడు కలచురిరాజుకు దీక్షాగురువు. శ్రీ గణపతిదేవు లా తపస్విని నిజజనకునిగా భావించి తండ్రి యనియే సంబోధింతురు. వారాయనకు వెలినాడువిషయములో కండ్లవాటి యందు కృష్ణానదీదక్షిణతీరమున మందర మను గ్రామము నగ్రహారముగా నున్న ర్పించిరి. వారందు తపస్సు చేసికొనుచు శిష్యసంతతులకు విద్యాదానమును ఆభ్యాస గతు లగు కవిపండితజనములకు భూరిదానములును చాతుర్వర్ణ్యజనములకే గాక చండాలురకుగూడ వాత్సల్యముతో నిరతాన్న దానమును చేయుచు కాలము గడుపు చుందురు. వారు పరమశాంతులు, దాంతులు; స్వాంతమందు వారికి భూర్జతీక్షూరి సదా భాసించుచుండును. వేదవేదాంతవేత్త; శుద్ధతైవాగమాంభోనిధి; ధర్మదీక్షి తుడు. ఈ నవరాత్రవిధులు నిర్వర్తించుటకు శ్రీ గణపతిదేవుల విశేషాభ్యర్థనచే రాజ ధానీనగరమునకు దయచేసియున్నారు.

వారి శిరస్సున వెలుగుచున్న సింగజటాకలాపము కీరీటమువలె ప్రకాశించు చుండెను. ముఖారవిందమున చిరునవ్వు విలసిల్లుచుండెను; వారి ముక్తావంధలములు భుజాగ్రములపై వ్రేలుచు నూర్యచంద్రబింబములవలె భాసించుచుండెను. వారి విశాల పక్షస్థలమున బంగారు పొదివి నరుద్రాక్షమాలయు స్ఫటికాక్షమాలయు రత్న మాలయు మనోజ్ఞముగా విరాజిల్లుచుండెను. వారు మంచి క్షురద్రూపులు. ఉన్నత మును విపులమును నగు వారి శరీరము పద్మరాగచ్ఛాయ గలది.

శ్రీవీరభద్రచక్రవర్తుడు వారిని ధర్మనిర్ణయము చేయు డని వేడినంతనే వీరవమైన యా సభలో కొంచెము గుసగుసలు ఎక్కడెక్కడనో ప్రారంభించెను. శ్రీరాజగురు వులు వెంటనే ప్రత్యుత్తర మియలేదు. కతిపక్షకాలము వారు ధ్యానసమాధిమగ్ను లై నట్లు కనిపించిరి. అంతలో వారు రత్నకంకణములతో దేదీప్యమాన మగు దక్షిణకర

మొక్కింత యెత్తిరి అంతలో సభ మరల నిశ్శబ్దమయ్యెను. గుసగుస లడగిపోయెను. ధీరగంభీరవాక్కులతో వారిట్లు నెల విచ్చిరి.

“మేము మానము వహించి యీ మహాసభ దర్శించి మాకు పుత్రనిర్వేశము లగు గణపతిదేవచక్రవర్తులను యావరాజ్యపట్టభద్రులను ఆశీర్వదించి నెళ్ళదలచి యుంటిమి. మా కిట్లని నిర్దేశించు నిచ్చలేదు. కాని శివాజ్ఞచే శ్రీవీరభద్రచక్రవర్తులు మా పేరాతి నిర్ణయింప నర్పించినారు. అందుచే మే మిక మానమువహించుట ధర్మము కాని యవస్థ కలిగినది.

“ఇది రాజబంధువులకును మహాప్రధానలకును దండినాగులకును సామంతుల కును ఆభిప్రాయభేదము లుండదగిన సమయము కాదు. సమయధర్మము విశేష మైనది. అదియు బహుసూక్ష్మతరము!”

“ఇటు వీరభద్రచక్రవర్తులును అటు శ్రీమహాదేవరాజులును శ్రీరుద్రమదేవుల వల్లనే కదా సన్నిహితపాంథక్య మున్న దని వివదించుచున్నది! సమస్తవిధులు నభ్యసించి వీరావతారమై ప్రత్యక్షముగా పురుషసింహాకారముతో శ్రీగణపతిదేవ చక్రవర్తుల దక్షిణార్చ్యము నలంకరించి శ్రీరుద్రమదేవి శ్రీరుద్రమదేవమహారాజు లుగా మూర్తిమంతమై మా కన్నులకు పొరకట్టచున్నది. ఈ సవారి కని ఎంగుకు తోచుచున్నదో మరి!”

శ్రీగణపతిదేవచక్రవర్తులవై నమఃబలులతోండి హమాచలముకై ఎదియిం చిన చంద్రవేదనల నొక చిరునవ్వు వ్యోమ మయ్యెను.

“రాజగురువుల యాజ్ఞ శివాజ్ఞ!”

ముడిసిన సింహామృగై నమునలై శ్రీగణపతిదేవులకంఠము సభాస్థానమంతయు విస్ఫుప్తముగా విసబడెను!

మరుక్షణమున ఒక్కసారిగా వందిమాగధకంఠములతోపాటు సామంతమంత్రి మండలముకంఠములనుండి, “జయ, రుద్రదేవమహారాజ, జయ!” అను జయజయ నినాదము లుప్వర్ణిల్లెను.

రుద్రదేవమహారాజ వీరగంభీరముగా లేచి నిలువున నిలుచుండెను. ముందుగా నామె రాజగురువులకు సమీప. చక్రవర్తులకును పాదాభివందనము చేయ వా రాశీర్వదించిరి. అంతట నామె వీరభద్రచక్రవర్తుల యాసనము సమీపింప నాతడును లేచి నిలుచుండెను. ఆమె నిమగ్తంపముగా భర్తకు పాదాభివందనము చేయ నాతడు రోష రుద్ధకంకణుతో దీవించెను. అంతట నామె మేనమామయగు జాయపనాయకునకు పాదాభివందనము చేయ నాతడు వాత్సల్యముతో నాశీర్వదించెను.

రాజపురోహితు లంతట యథాక్రమముగా సుకర్ణరత్నాక్షతలు పంచి పెట్టెను. శ్రీ రుద్రదేవమహారాజ నిలుచుండి శిరస్సు వంచి సభకు ననుసమీపించెను. వేదవిదులు స్వస్తివాచనము చేసిరి. రాజపురోహితుడు ఆశీర్వచనములు చెప్పి చుండగా సభ్యులు తథాసురచనములతో నక్షతలు శ్రీ రుద్రదేవమహారాజుపై జల్లిరి. కాని శ్రీ వీరభద్రచక్రవర్తులయు శ్రీ వీరభద్రులదేశములయు నక్షత లామెపై దివలేదు.

మహాప్రధానులు శ్రీమత్ గోవిందనాయక బయ్యననాయకులు జ్యోతిషికుని రాజపురోహితుని నాలోచించి శ్రీ రాజగురువులతోడను మహారాజుతోడను కొంత సంప్రతించిరి. అంతట శ్రీమత్ గోవిందనాయకుడు మహారాజుల శాసన మిట్లు ప్రక టించెను :

“రేపటినుండి శ్రీ గణపతిదేవచక్రవర్తులకు ప్రతినీధిగా శ్రీ రుద్రదేవమహారాజులే శిరస్సవరాత్రిపూజలు నిర్వర్తించి విజయదశమినాడు యావరాజ్యాభిషేకము పొందెదరు. ఆనాటి సాయంత్రము సామంతులును, మండలేశ్వరులును, దండ నాథులును యావరాజపూజకు పేరొలగమున సమావేశము కావలె నని పెద్దల నిర్ణయ మైన దని శ్రీ రాజపరమేశ్వరులు శాసించుచున్నారు.”

“శివాజ్ఞ!” యని రాజగురువులు మహేశ్వరస్మరణ చేసిరి.

వెంటనే చక్రవర్తియనుమతితో నగరిగోపురద్వారమునొద్ద కూడిన జనసమూహ ముల కి వార్త రాజమాత ఉత్సాహముతో ప్రకటించెను. నగరివాకిట జనుల జయ జయనినాదములు మిన్న ముట్టెను.

ఉదయమునుండి త న్నాచ్ఛాదించిన మేఘముల తెర చీల్చుకొని భాస్కరుడు సముజ్జ్వలముగా ప్రకాశించెను.

వెంటనే రాజశాసనము వార్తాహరులు ఏకశిలానగరమువాడవాడల వీధివీధుల బ్రకటించిరి. అఖండసామంతమండలేశ్వరు లందరు విధిగా విజయదశమికి పూర్వమే రాజధానీనగరమున సమావేశము కావలె నను శాసనమును ఆహ్వానమును శీఘ్రవార్తా హరులగు నాశ్వకులు గ్రహించి వెలివిడిచిరి.

సభవా రందరు శ్రీవిశ్వేశ్వరశంభుదేశముల ధర్మజ్ఞసమయమును వేనోళ్ళ క్లాపింపసాగిరి. పరమేశ్వరానుగ్రహము గలవారికిగాని సిద్ధవాక్కులు లభ్యమగునా? ఎన్నిగ్రంథములు తిరుగ వేసి నా మనుకున్న నేమి లాభము!—

ఆ మహాశిలాహలములో వీరభద్రచక్రవర్తులును హరిహరదేవరాయలునుగాని, మహాదేవరాజులుగాని ఏ మనుకొనుచుండిరో కూడ, గమనించినవారు లేకపోయిరి. శ్రీ వీరభద్రులదేశముల ముఖము విన్న నయ్యెను. ఆయన కా సభలో వాగ్బంధమై చిత్త రువులోని బొమ్మవలె నిలిచిపోయెను.

వెంటనే తొలగించి ఈ సంస్థ సత్వరాభివృద్ధి నందునట్లుగా శ్రీ జిల్లా సహకార సంఘముల రిజిస్ట్రారుగారికి సలహాయిప్పించి ప్రజానీకము నకు సదుపాయం కలిగింపగలండులకు ప్రార్థించు చున్నారు.

అల్లం శెట్టి సూర్యనారాయణ

వరదల నష్టము

చీరాల, పేరాల, కారంచేడు, కొడాలి వారి పాతెం, వస్తారా గ్రామములలో మా వీడ రైతు కాంగ్రెసుసంఘముయొక్క సభ్యులు, అధికారాహార్యత్రి ప్రణాళిక ననుసరించి వాడ, బంజరు పోరంబోళ్ళ భూములలో పైరులు వేయగా తొలుత వానలల్ల మునిగిపోయి నందున రెండవసారి నెల్లూరువస్తే రావడముల నుంచి నార్లు తెచ్చి నాల్గు వేయగా వరదలవల్ల కొట్టుకొలి పోయి, మునిగిపోయినది. కొన్ని మెరకభూములు పైరులు లేలగా ఆ పైరులు నూ పరు వే యుట కు నూపరు లభించుటలేదు. సదరుగ్రామములవారు చీరాల అగ్రికల్చరు డిమాండ్ ప్రోటరఅఫీసు చుట్టూ తిరుగుతూ యున్నారు. ఈ సంవత్సరము వరదలవల్ల మా వీడప్రజానీకము పైరులు వేయుటకు అష్ట కష్టములు పడి సంపాదించిన టబ్బులు ఖర్చు పెట్టి యిప్పుడు అధికారాహార్యత్రి విధానము చేడి పోయినందున చింతిల్లు చున్నారు. గాన ప్రభు త్వమువారు మా వీడప్రజానీకము చేయు భూములకు శిస్తురెమిషను యిచ్చి, నీటి పారుదలలేని భూములకు మెట్టశిస్తులు వేయగలండు లకుప్రభుత్వమువారికివిజ్ఞప్తి చేయుచున్నాము.

అన్నం వెంకటేశ్వర్లు

విజ్ఞాన

కో - ఆపరేటింగ్ స్టోర్సు

వ్యాపారం స్తంభించినందున

ప్రజల ఇక్కట్లు

భాగ్య!

మా గ్రామ ముందు సుమారు 2500 క్రిందట 250 మంది సభ్యులతోను, పేరుధనం సుమారు రు. 5250 లు తోను ఈ సంస్థ స్థాపింప నడింది. ప్రారంభదినాలలో ప్రజలకు ఉపకరించు బహుసామగ్రితో మహాజ్వలంగా వ్యాపారం

నడిచింది. దురదృష్టవశాత్తు మాడు మాసముల నుండి పూర్తిగా వ్యాపారం ఆగిపోయింది. లేవనబయ్యింకూడా విక్రయించడం లేదు. సభ్యులలో అంతఃకలహాలు పెరుగుచున్నవి. ఈసంగతి తీవ్రపూరిత రిజిస్ట్రారుగారికి తెలియ పర్చుకోగా దరిమిలాను సహకారసంఘముల సమితిజిస్ట్రారుగారు స్వయంగాదయచేసి భోగట్టా తీసికొన్నారు. కాని యంతవరకు ఎవ్వరైన జోక్యము కలుగజేసికొనలేదు. తినుబడి సామా నాలు దొరకనందున ఈ ప్రాంతంలో ప్రజలు చాల యిబ్బందికి నరియగుచున్నారు. స్టోర్సులో క్రయవిక్రయములు పూర్తిగా నిలిచిపోయినవి. మద్రాసు సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారుగారు ఇచ్చట స్టోర్సువ్యాపారం సాగనియకుండా పట్టుపట్టుచున్న కృత్రిమ సభ్యత్వంనుండి

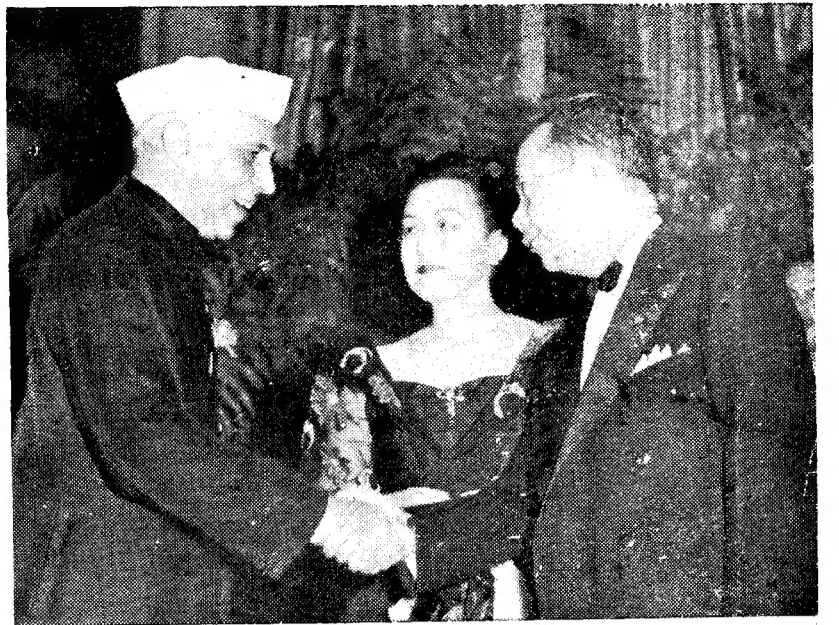
22

డాక్టర్ ఆస్టోరియా హోల్బ్రూక్ పండిట్ నెహ్రూ, విశ్వరాజ్యసమితి అమెరికన్ ప్రతినిధి ఫిలిప్ సి. జెసప్.

★ ఆమెరికాలో పండిట్ నెహ్రూ ★

నాల్ డార్ — ఆస్టోరియా హోల్బ్రూక్ విశ్వరాజ్యసమితి అధ్యక్షుడు కార్లోస్ రోమ్యులో, రోమ్యులో సతి, పండిట్ నెహ్రూ.

సౌరుష్టి సెంట్రల్ ఇన్స్టిట్యూట్లో సందర్శించినప్పుడు పండిట్ నెహ్రూ, కర్నూలులోని డిప్యూటీ కమిషనర్.

హ్యూయర్కు పౌరసన్మానంలో : మేయరు బిషాప్తో కరచాలనం చేస్తున్న నెహ్రూ.

హార్వర్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలో : పండిట్ నెహ్రూ, విశ్వవిద్యాలయాధ్యక్షుడు డాక్టర్ జి. కొనాంట్.

విశ్వరాజ్యసమితి కార్యాలయంలో '4వ సభ్యుల' సమావేశ చర్చలను ఆలకిస్తున్న నెహ్రూ.

5-వ వారం ఆంధ్రదేశ మంతటా జయప్రదముగా ప్రదర్శింపబడుతున్నది

భరణి వారి తెలుగు లలిత

దర్శకుడు... రామకృష్ణ
దర్శకుడు... నియంత్రిత శివరావు
భాగముతి... గోశ్వరరావు... శ్రీరంజని
కృష్ణమూర్తి... తిరణి... వామలత... శ్రీరంజని
నాట్యము... లలిత పద్మిని

